העולם הזה
ג' אדר א תשמ"ו, 12.2.1986 מיספר 2528 שנה 50 המחיר 1.85 שקל חדש (כולל מע"מ)

סקופ

הכסף השחור של פילץ

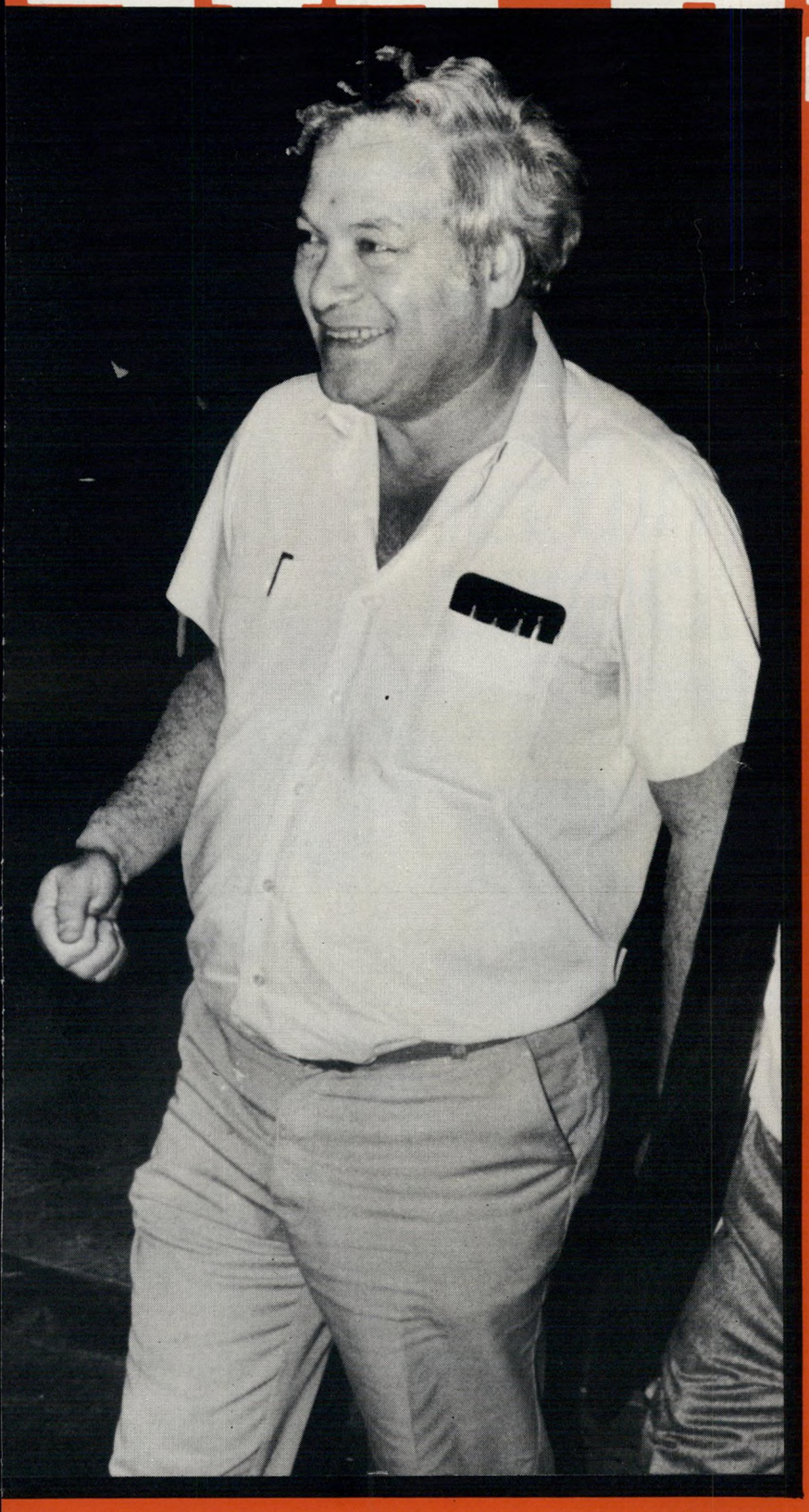

אברהם פילץ

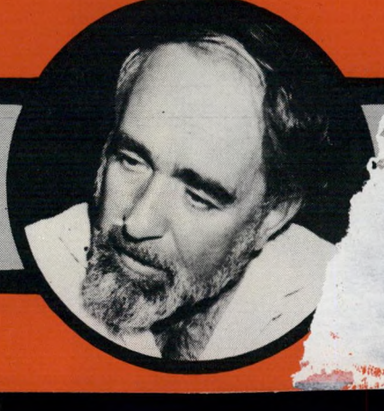

דף חדש: מדור של נתן זך

עלית
קרקר
משקל נקי 45 גרם
אצבעות ופלים
בשוקולד חלב
ללקק את האצבעות. "כיף כף" של עלית.
טוב לי עם עלית

מכתבים

ממשלה צרה מאוד

על גליון אחד של העולם הזה (29.1.86).

כשנפל לידי, פה בק"ק ברוקלין, הגליון האחרון של העולם הזה, נדהמתי. כנראה שיש בסיס לשמועות כי הליכוד מנהל משא־ומתן עם הרשימה המתקדמת לשלום, על הקמת ממשלה צרה.

אחרת אינני יכול להבין מה קרה לעיתונו של אורי אבנרי, שהוא מבכירי הרשימה המתקדמת, שפיתאום באותו גליון יש קטע שבח על בגין־הבן („שושן בין חוחים"), גם ראיון עם נץ־הניצים של חרות, ח"כ מיכאל איתן, המעמיד אותו באור סימפאטי, וגם כתבת־לעג על מאמצי השלום של שימעון („ארטי־טו") פרס.

אני לא יודע מה הליכוד חושב לעצמו, אבל כאחד שהצביע, לפני שנתיים, עבור הרשימה המתקדמת, אני מציע לקחת בחשבון שממשלה עם הליכוד לא תהיה סתם ממשלה צרה. זאת תהיה ממשלה צרה מאוד.

יצחק ליפשיץ, ברוקלין, ניו־יורק

● *תגות דעתו של הקורא ליפשיץ. אין מקום לדאגה.*

● ● ●

מדוע שותק תמיר?

על פרשת קסטנר (העולם הזה 29.1.86).

אני עסוק במחקר היסטורי של העזרה — במידה וניתנה — ליהודי הונגריה בשואה, ולכן אני מבקש להעיר:

זכותכם כי הצלחתם במישפט קסטנר לגולל את פרשת שואת יהודי הונגריה, שלא הייתה ידועה בארץ. זכות זו תעמוד לכם, עם איסר הראל ובלעדיו. אבל באשר למעשה הרצח עצמו.

● עובדה היא שראש השרות באותם ימים היה עמוס מגור, חניכו ומעריצו של קסטנר מתקופת קלוז' (עירו של קסטנר), ואין להעלות על הדעת שהוא ידע או היה נותן יד למעשה מסוג זה.

● עובדה היא כי פסק־הדין ניתן ב־22 ביוני 1955, בתקופה שבה בן־גוריון ישב בשדה־בוקר ומשה שרת היה ראש־הממשלה. כלום גם אז מישטר בן־גוריון היה אחראי לכל מעשה או מחדל מנגנון החושך?

● עובדה היא ואנו יודעים, אחרי שנפתחו הארכיונים, כי קסטנר היה בורג לא גדול בנסיונות הנאצים להגיע למו"מ עם בעלות־הברית באמצעות הגויטו. היהודים היו אמצעי ולא מטרה, להגיע למגע עם בעלות־הברית, ואלה לא רצו כל מגע, אלא כניעה ללא תנאי.

ולבסוף, האם שמתם לב, ששמואל תמיר שותק? בהיותו שר־מישפטים (בממשלת בגין) גם לא הקים ועדת־חקירה לנושא. מדוע?

בני מרגאי, אשקלון

● ● ●

לרכוב על כל סוס

עוד על ביקור הח"כים בהר הבית (העולם הזה 15.1.86 ואילך).

מה שייכת עובדת היותו של אורי אבנרי מדובר מחנה־השלום לטעותו בנושא מניעת כניסתם של הח"כים כהן ושילנסקי לאוורות המלך שלמה ואפשרות כליאתם שם?

להפך, גם מי הנמנה על מחנה־המילחמה היה צריך לתמוך בכליאת של הח"כים באוורות, כי אם, למשל, אנשי הווקף לא היו נותנים להם לצאת מן האוורות, זאת היתה יכולה להיות עילה מצויינת לפעולת־תגמול אוורותית, כמו הפצצת אוורות הסוסים הגיזעיים של המלך פהד הסעודי או חוסיין הירדני. **מאיר שוורין**, תל־אביב

● ● ●

עורו, העיתונאים

על טיב הדיווחים בהעולם הזה.

אין שבוע שאינני קוראת את העולם הזה בהתעניינות גדולה, אך דא עקא, בעיתון מופיעים רק בני עדת אשכנז, וכל חייהם ומעשיהם פרו־שים בפני הקורא, על הטוב ועל הרע שיש בעדה זו, כאילו העולם סובב רק על העדה האשכנזית.

סבורני כי מן הראוי להטות אוזן קשבת לבני עור עדות, אשר אינן מוצאות ביטוי בעיתון, כמו עדות המיזרח.

רחל גילת, פתח־תקווה

● *בגליון **העולם הזה** האחרון (5.2.86) סופר, בין השאר, על הדוגמנית יהודית*

(המשך בעמוד 4)

דף חדש

מדור חדש לענייני סיפרות. נתן זך: כאסח על אויביה של התר־בות הישראלית החילונית! שימ־עון צמרת: על הפלו־ראליזם האגרסיווי של מוספי הסופשבוע.

14

התנחלות „מעריב"

עיריית תל־אביב הבטיחה ל־„מעריב" מיגרש ענק בצפון העיר, ללא מיכרז – ראש מינהל מקרקעי ישראל סירב לאשר, והשבוע הוא תואר על־ידי הצהרון כ„פי־אודל מימי הביניים".

38

כתבת השער הקדמי:

פרשת פילץ

בית־המישפט בתל־אביב יצטרך להכריע: האם הקבלן אברהם פילץ הוא הבעלים האמיתיים של חברה ואדוצית מיסתורית, שהשקיעה כספים ב„דיזנגוף סנטר"? האם מקור הכספים הוא בהון שחור, שהוברח מהארץ?

9

כתבת השער האחורי:

שושנה לא עזרה

שושנה, רעייתו־לחיים של חיים שיף, לא הצליחה לעזור למלונאי בעת שנקלע לקשיים עיסקיים – ידידה ה' קרוב השני, הבנקאי ארנסט יפת, ביקש מינוי כונס נכסים לאחת החברות של שיף.

37

לידה ביום הולדת

בדיוק ביום־הולדתה ה־33, שחל השבוע, ילדה חני פרי את בתה הראשונה, אילונה. ב־תצלום: היא מיניקה אותה, כבקי־אה ומנוסה מאוד.

35

איזה חזל!

איזה מזל שיירוט המטוס האזרחי על־ידי חיל־האוויר נסתיים בכישלון! מדוע חולמים רבין ופרס שוב ושוב על מבצע אנטבה חדש?

11

הנסיך ישראל ומיסטר גלילי

בשנות ה־40 היה ישראל גלילי סמל הנוער הרענן, המתקדם, הפלמ"חי. בשנות ה־70' – אבי הסיפוחיזם המתחכם, הממציא של ימית, סמל הקונספציה. האם באמת יש סתי־רה בין שני הסמ־לים הללו?

5 6

איך? מה? הכל הולך!

מדוע הגבר תמיד למעלה? האם צריך להתאבד בגלל הריון בלתי־צפוי? מתי מומ־לץ טיפול באוננות? מדוע הוא תמיד שותק בזמן מעשה?

34

מלי של חווה

מיהי מזל („מלי") שחורי, (ב־תמונה). השוטרת המלווה את חווה יערי 24 שעות ביממה, מגוננת עליה ודואגת לה אישית?

30

רחל המרחלת מדווחת:

אבי נשר ברח מהנו־שים ומהנשים. עכשיו אמא מכבסת לו ● מיהי **חווה** של **דודו טופז**? ● **סמדר קל־צ'ינסקי** במלון ניו־יורקי ● כך יגמול **בבא־ברוך** את **בו־עז שרעבי** ● העזרה־המיוחדת של **ציפי** לאחותה, **חווה יערי** ● בת זוג חדשה ל**גרשון רוזוב** (80): **אפרת ארד**, שהיא בגיל ילדיו ● האהבה של **גידעון חסיד** (53) ו**רחל גרץ** (80) ●

40

ז'אקט מכאן

הז'אקטים הנשיים המעוצבים בארץ עשויים בסיגנונות שונים ומגוונים — המעילים הם ארוכים, ויכו־לים לשמש כשימלות־מעיל.

22

נשים ואבן

שתי ספלות, הישרא־לית אריאלה שמיר (בתצלום) וידידתה ה־אמריקאית, עובדות ב־עליית גג בניו־יורק, ומוכי־חות את כוחן באיזמלים ובי־משורים. הכי בסטיש, גברת!

24

המדורים הקבועים:

מיכתבים – מדוע שותק תמיר? 3
איגרת־העורך – עובדות מתחת לשטיח 4
במזינה – יתד נאמן, אך לא דיקדוקי 8
תשקיף – רפול רוכב על סוסעץ 10
הנדון – כשכשלון עדיף על הצלחה 11
אנשים – הכוס האחרונה של שלמה הילל 12
יומן אישי – על פגישה בשנת 1942 17
מה הם אומרים – פה ושם יש פריחות שהן גם יפות ועדינות! 18
גם זה וגם זה – לא עונש קולקטיבי 21
חלון־ראווה – ז'אקטים ומעילים ארוכים 22
שידור – מנהל חדש למערכת פרובלמטית 26
קולנוע – ליידי צ'טרלי בחיפה 27
תשבץ – יחידת־מחץ צבאית (6 אותיות) 32
הורוסקופ – סאדיזם נגד טיפשים 33
הכל הולך – המילואימניק והמדברת 34
תמרורים – קצין וג'נטלמן 35
רחל המרחלת – קוקטייל נגד סמים 40
העולם הבא – בסיאנס פאראפסיכולוגי הועלו רוחות פרצים 42

העולם הבא

מי אמר שהרבנים אינם גמישים? בחור שיצא עם עשר נשים, האחת אחרי השניה, קיבל היתר מהרבנות לצאת עם גבר.

42

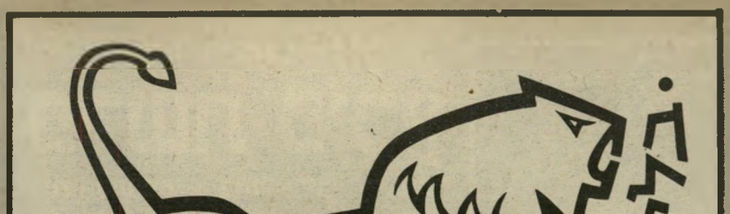

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך־מישנה: דוב איתן ♦ עורך תבניות: יוסי שנון ♦ עורך כיתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפריר, עפת סרגוסטי ♦ עורך דסק: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם מיטון ♦ מחלקת המודעות: רפי זברוני ♦ המו"ל: "העולם הזה" בע"מ ♦ הדפסה: "הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב ♦ הפצה: "גד" בע"מ תל־אביב

קול קורא

סידרת המאמרים, שפורסמה בהעולם הזה (22.1.86 והלאה) על המתרחש בהפועל תל־אביב ובבית־ברנר, חשפה לראשונה בתיק־שורת הישראלית ליכלוך רב שנצבר במשך שנים במוסדות ההסתדרות בתל־אביב.

קדמה לסידרה על הפועל סידרת־חשיפה בת שני מאמרים של יאיר קוטלר על חבר הכנסת רב בן־מאיר, שהיה הבוס הכל־יכול במועצת פועלי תל־אביב (העולם הזה 13.11.85 ו־20.11.85).

כדי להבין את הרקע למפולת שאירעה בהפועל היה הכרח עיתונאי לתאר את עידן בן־מאיר. בתקופתו, שנמשכה שנים, פשה הריקבון והעמיקה השחיתות עד שפגעה גם בהפועל, ובעיקר בספורט הייצוגי — כדורגל וכדורסל.

בן־מאיר הוא בעיקרו עסקן לצורכי־דאווה שהכל כשר בעיניו כדי להשיג את מטרתו: חברות בכנסת, תחרה לחברות בממשלה, צבירת כוח במוסדות מיפלגתו.

מועצת־הפועלים היתה כשבילו מיקפצה למימוש חלומותיו. הוא פיזר כספים על ימין ועל שמאל כדי שהעומד בראש מועצת־הפועלים יזכה בתהילה ובכבוד הראוי. גם מוסדות הפועל נרתמו על־ידו לאותו מאמץ, וגם הם — כמו גופים אחדים שסרו למרות ההסתדרות בתל־אביב — נשלו מן הקופה הציבורית ומקרנות עלומות, עד שהתרוקנו.

כתבי־הספורט, הממלאים עמודים בכל יום במגזינים מהודרים בצבע, נגררו אחרי סידרת־המאמרים בהעולם הזה והקדישו, אחרי כמה ימים של דממה, יותר מקום למתרחש בהפועל תל־אביב. אך נזהרו — כרגיל בקודש — מביקורת כלפי עסקן זה או אחר, האשמים במתרחש, מחשש שמא ייכרת העץ שעליו הם תלויים ושממנו סיפוריהם. שחיתות בספורט אינה נחשפת במדורי־הספורט, שרובם מוקדשים לרכילויות על הנעשה בצמרת, תחזיות וסיפורי־בדים. מובן מאליו ששום כתב־ספורט שהלך בעיקבות העולם הזה לא טרח להזכיר את השבועון המסויים.

יכול מאוד להיות שהספורט הישראלי לא היה כשוק פרסי. כפי שהוא היום, אילו היו עיתונאי־הספורט ממלאים את תפקידם הציבורי, כנדרש מעיתונאים: חשיפה קבועה של המתרחש מאחורי הקלעים, תוך שמירה על אתיקה מיקצועית וטוהר־מידות אישי. העובדות, שפורסמו בשלושה המאמרים של העולם הזה. שאולי היו ידועות גם לעיתונאים אחרים, טואטאו במשך שנים מתחת לשטיח. גם בנושא הספורט פועל בתיקשורת הישראלית קשר של שתיקה או השתקה.

תוצאה מיידית של הסידרה: גיוסו הפועל. יצחק ציגל, הודח מתפקידו אחרי שפורסם בהעולם הזה, בכתבה השלישית, מיכתבו אל מנהל מישרד מבקר־ההסתדרות אליעזר וולטמן, וכן "נתונים לא־מדוייקים" על תקציב הפועל. כפי שהתריע והזהיר גיוסו מועצת הפועלים, עוזי כהן, את שלמה שטגגר, מבקר ההסתדרות.

ועוד התפתחות: תדי קאופמן, המנקה את הזוהמה שהותיר אחריו רב בן־מאיר, הודיע כי הוא יניח את המפתחות על השולחן ויסתלק מתפקידו, אם יאלצו אותו לשלם מקופתו הריקה עוד 120 אלף דולר למחלקת הכדורסל, כדרישתה.

עוד לא נאמרה המילה האחרונה על המתרחש במועצת פועלי תל־אביב ובהפועל.

העולם הזה תרם תרומה חשובה לחשיפת האמת, לנעשה מאחורי הקלעים בבית־ברנר ובספינת־הדגל הטובעת שלו: הפועל.

"כלב רב־תכליתי"

לפני שבועיים הזמנתי להשתתף ברב־שיח על תפקיד העיתונות ברמוקרטיה, שהתנהל בבניין הכנסת. מלבד חברי־כנסת נכחו עיתונאים, דוברים ממלכתיים ואנשי מרע"התיקשורת.

במהלך הרב־שיח נאמר כי העיתונות היא "כלב השמירה של הדמוקרטיה". על כך הגיב דובר ממשלתי, בנימה של שלילה. "יותר נכון לאמר שהעיתונאי הוא כלב־ציד!"

הוא טען שהעיתונאים משתדלים להשיג מידע בכל האמצעים וחודרים לתחומים לא־להם, והכל כדי לפרסם סנסציות. הוא גם רמז שלא פעם פועלים העיתונאים לטובת עצמם, לשם קידום הקריירה שלהם כדי להצליח בתחרות עם עמיתיהם.

בשם העיתונות הודיתי באשמה וטענתי כי העיתונות היא כלב רב־תכליתי — כלב־שמירה וכלב־ציד גם יחד.

"תפקיד העיתונאי הוא להביא את המידע לאזרחים. כמעט כל האמצעים כשרים לכך. מפני שבלי זרם חופשי ומתמיד של מידע, אין הדמוקרטיה יכולה לפעול. בלי זרם חופשי כזה, אין הציבור יכול לשמור על הממשלה, לבחור בכנסת ולפקח על בתי־המישפט — ואף אחד מן המוסדות האלה אינו יכול לתפקד באורח דמוקרטי בלי פיקוח זה.

"משום־כך, אין זה חשוב מה ממריץ את העיתונאי להשיג הישגים. אם הוא בעל מצפון חברתי, מוטב. אך גם אם הוא פועל רק למען הקריירה שלו, כדי להצליח במיקצועו ולהתקדם במערכת — די בכך. אם קצין־מישטרה מפענח פשעים ומגלה פושעים — האם זה חשוב אם הוא פועל מטעמים אידיאליסטיים טהורים או לשם קידום עצמי? אם חבר־כנסת ממלא את תפקידו כראוי, והדבר היחידי המעניין אותו הוא הפירסום העצמי והכותרת שלמחרת בבוקר — האם זה רע? האם ח"כ טוב וחולה־פירסומת אינו עדיף על ח"כ בעל־מצפון, שאינו עושה דברי?"

מובן שהתנגדתי לכל חקיקה בעניני־עיתונות. הסיבה: המימסד הפוליטי והעיתונות מצאים בשני הצדדים של מיתרס. תפקיד העיתונות הוא למתוח ביקורת מתמדת על המימסד הפוליטי, כדי למנוע שרירות ושחיתות. יש מתח מתמיד בין המימסד הפוליטי והעיתונות

אם המימסד הפוליטי — הממשלה והכנסת — יוכלו לחוקק חוקים הנוגעים לעיתונות, הם יחוקקו תמיד חוקים נגד חופש־העיתונות ונגד זכות־הציבור־לדעת. הרי זה כאילו ניתן לקבוצת־כדורגל לחוקק חוקים נגד קבוצת־הכדורגל היריבה. אין בכך סכנה במדינה כמו ארצות־הברית, שבה מעניקה החוקה הגנה מוחלטת לחופש־העיתונות ולחופש־הביטוי. בישראל אין חוקה, ואין מחסום בפני ההפקרות הפרלמנטרית, מלבד העיתונות. משום־כך תהיה כל חקיקה מיועדת לסילוק המחסום הזה.

חן שלים

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

ארדיטי; על אבי הבנות והבן היחיד משדרות, פרגי ברמי; על הכדורסלן יאיר בן־עטר ועל מנהלת המכירות דולי אלקובי. בגליון שלפנינו (29.1.86) – על סגן ראש־הממשלה יצחק נבון; על הספרית יפית נינוי שאימצה את הילד הבת־ימי; על איש־העסקים דני זיתוני. ובגליון שלפני (22.1.86) על דוזו, הנווט מעולי בולגריה, על הרמב"ם בכבודו ובעצמו...

● ● ●

נשיא לחודש אחד

על 39 נשיאי ארצות־הברית (העולם הזה 5.2.86).

הידיעה במדור תמרורים על יום־הולדתו ה־75 של רונלד רגן, נשיאה ה־40 של ארצות־הברית ולמעשה האיש ה־39 המאייש מישרה זאת, עוררה את סקרנותי, ומתוך האנציקלופדיה שלי עיבדתי את הסיכומים הבאים:

ב־196 השנים בהן קיים מוסד הנשיאות (הנשיא הראשון, ג'ורג' וושינגטון, נכנס לתפקידו ב־30 באפריל 1789) סיכן כל נשיא, בממוצע, חמש שנים. החלק הגדול (18) הסתפק בתקופת־כהונה אחת, של ארבע שנים, והחלק הנכבד (14) זכה בשתי תקופות־כהונה (שמונה שנים).

יוצאים מן הכלל: פרנקלין דלנו רוזוולט, שכיהן שלוש תקופות כהונה — 12 שנים בסך הכל; הנשיא התשיעי — ויליאם הנרי האריסון, גיבור המלחמה בבריטים (1812), שמת מוות טיבעי חודש ימים אחר השבעתו לנשיא והנשיא ה־20, ג'יימס אברם גארפילד, שנורה למוות בחודש השביעי אחר השבעתו, על־ידי מתנקש ממורמר שלא נתקבל לשרות המדינה, ואשר נפטר אחר גסיסה של שבועות מיספר.

שימעון רוזנפלד, ירושלים

● ● ●

קשר הבננה

על תיצרוכת הבננות בארץ (העולם הזה 29.1.86).

נוכח הגילוי על התיצרוכת הרבה של בננות בארץ, 15 קילו לאיש לשנה, אני מציע להרבות בפירסום עובדה זאת ברבים.

זה בהחלט עלול לשפר את יחסינו עם מדינות אפריקה, במיוחד עם זימבאבווה, שהנשיא שלה הוא, אחר הכל, החבר כנען בננה.

יהודה גרישקה, רעננה

● ● ●

ועכשיו: ניקולאס הקדוש

עוד על קדושים נוצריים (העולם הזה 8.1.86. ואילך).

אחרי שכבר דשתם בברברה הקדושה וב־סילווסטר הקדוש, בא עלינו, בשבוע שעבר, בשעה טובה, סנטה קלאוס, נושא שק־המתנות לחג־המולד.

או קודם כל צריך להעמיד דברים על דיוקם. אין סנטה קלאוס, אלא רק סנטה ניקולאס (ניקולאס הקדוש). וכאשר הוא עבר את האוקיינוס האטלנטי מהולנד לאמריקה, בעיק־בות המתיישבים הראשונים בחוף המיזרחי, שהיו הולנדים, השתבש שמו ההולנדי, במשך השנים, מסאן ניקולאס (בהולנדית) לסנטה קלאוס.

ניקולאס עצמו היה, כנראה, ארכי־הגמון באסיה הקטנה של המאה השלישית והוא נחשב לא רק לפטרונם של הילדים, אלא גם של המלחים, הבתולות, הגנבים (בימי הביניים קראו לגנבים "פקידיו של ניקולאס הקדוש") וכמובן של הרוסים, שצארים רבים בהיסטוריה שלהם נטלו את שמו.

ליאון כהן, תל־אביב

● ● ●

מנוחת הלבבות

על שרה'לה שרון (העולם הזה 5.2.86).

הואיל ואני אחד הרבים החוטפים, כדברי דפנה ברק, במדור האחרון של מה הם אומרים, "צמרמורת רק מאיזכור שמה של שרה'לה שרון" והואיל ומיקיר התוכנית שלה, מקול הלב, מלובן, מודיע כי "המצלמה מעוותת את דמותה של

שרה'לה שרון (בחברת לאה רבין)
ל"קול הלב" מכל הלב

שרה'לה", יש לי הצעה, מכל הלב: סלקו אותה מלפני המצלמה ונבוא כולנו אל המנוחה.

רון רוזנברג, תל־אביב

● ● ●

הצד השני של המטבע

על אמן רוסי (העולם הזה 22.1.86).

אני יודעת כי מאז ומתמיד שומר העולם הזה על איזון בכתבותיו, והוא מקפיד להביא תמיד גם את הצד השני של המטבע.

לפיכך מתבקש להביא כנגד הכתבה על הרוסי השמן והעירום, כתבה על אמריקאית רזה ולבושה.

חנה מלר, תל־אביב

השולם הזה לפני 25 שנה

קוצו של צבר

היה זה שימעון צבר, קאריקטוריסט עיתונאי ואיש השמאל (וכיום תושב לונדון), שהכניס לעיתונות העברית של ראשית שנות ה־60 את טוסבראהינדי, גורו הודי שלא היה ולא נברא, ולו הוא יחס אימרות־שפר. אותן מיקם בסוף כל מדור ממדוריו השבועיים בהעולם הזה, שנקראו קוצו של צבר.

הסיומת הזאת כותרת ככך אמר טוסבראהינדי, וכך הוא אמר בכמה מגליונות העולם הזה, שהופיעו החודש לפני 25 שנה:

- **בוכה מי שצוחק אחרון.**
- **פעם היו מסמיקים מבושה. היום מתביישים להסמיק.**
- **כל־כך הרבה זמן הייתי עני, עד שהתרגלתי.**

אורי אבנרי על ישראל גלילי:

אשף המיטבח

אילו נפטר ישראל גלילי בראשית שנות ה־50, כשהיה בן 40 וכמה, היה זכור איש נמוך־הקומה כאחד הענקים.

כי אז היה ישראל גלילי אליל הדור הצברי הצעיר, שהעריץ אותו כיריבו של דויד בן־גוריון וכמועמד הטיבעי להחלפת דויד בן־גוריון בראשות־הממשלה.

כראש־המיפקדה־הארצית (רמ"א) של ההגנה, היה גלילי שר־הביטחון האמיתי של הישוב ערב הקמת־המדינה. הוא נחשב כאיש נבון, חכם ושקול, מאופק וצנוע, המגלם באישיותו את כל התכונות הטובות של ההגנה והפלמ"ח. הוא היה הדמות הבולטת ביותר בקרב הדור הצעיר — מבוגר בחמש שנים ממשה דיין, בשמונה שנים מיגאל אלון, ב־12 שנים מיצחק רבין הצעיר, (על שימעון פרס, הצעיר ממנו ב־13 שנים, לא חשב אז עדיין איש).

כאשר התלקח ב־1948 המאבק הגדול על דמות צה"ל, היה גלילי המנהיג הטיבעי של המחנה שהתייצב מול דויד בן־גוריון. המאבק היה נטוש על פרטים קטנים — מינוי מפקדים, החלטות טאקטיות, פירוק מטה־הפלמ"ח.

אך היתה חבויה בו מחלוקת הרבה יותר עמוקה על דמותו של צה"ל החדש, ואולי על עצם דמותה של מדינת־ישראל הצעירה.

בצד אחד של המיתרס עמדו כל החטיבות הלוחמות, על מפקדיהן. בצד השני עמדו דויד בן־גוריון ובני־טיפוחו, הקצינים ששירתו במילחמת־העולם בצבא הבריטי. בן־גוריון רצה שצה"ל יהיה מעין העתק של הצבא הבריטי. ואילו יריביו ראו בפלמ"ח צבא מסוג חדש, מודרני מבחינה צבאית ובעל־ערכים מבחינה חברתית.

העניין לבש גם צביון מיפלגתי — בן־גוריון עמד בראש מפא"י ורצה שהמיפלגה תשתלט על הצבא, ואילו יריביו התלכדו, ברובם, במפ"ם (שכל־לה אז את השומר הצעיר ואחדות־העבודה, ושהיתה המיפלגה השניה בגודלה בכנסת הראשונה).

היה זה אך טיבעי שישראל גלילי יהיה חוד־החנית של המאבק. הוא התמנה כסגן־שר־הביטחון. בן־גוריון הדיח אותו, אך נאלץ לבטל את ההדחה. כעבור זמן קצר הצליח בכל זאת לסלק את גלילי סופית.

סילוקו של גלילי נחשב בעיני־כל כמפלה למחנה החלוצי והמתקדם במדינה ובצבא. האיש מקיבוץ נען, הכמעט־צבר שהגיע לארץ בגיל 4, בעל הגינונים הפשוטים והעיניים הכחולות החכמות, הצטייר כדמות נערצת. ניצחונו של בן־גוריון נראתה לרבים כניצחון הרוח הישנה, המיפ־לגות הישנות, האינטריגות הישנות, שהצליחו לעקור את הפרח היפה והרענן שצמח בפלמ"ח ובחטיבות הלוחמות של תש"ח.

כך נראה גלילי בשנות ה־50.

כאשר נפטר, השבוע, הוא נראה באור שונה לגמרי.

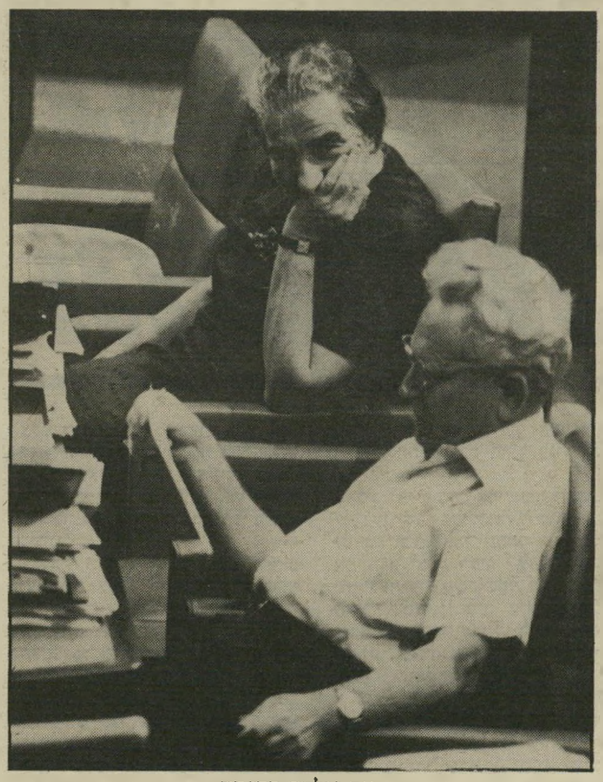

עם גולדה בכנסת
גורו לאשה

בספינת השוטים

כ־י באמצע שנות ה־60 חזר גלילי לזירה, בראש מיפלגת אחדות־העבודה, שהקימה מערך עם מפא"י, ושהתאחדה עימה לאחר מכן במיפ־לגת־העבודה.

גלילי צורף לממשלת לוי אשכול, זמן־מה אחרי הרחת בן־גוריון. הוא לא קיבל לידיו תיק — ומעולם לא היה שר בעל־תיק. אולם כשר־בלי־תיק היה ונשאר גלילי דמות דומיננטית בכל הממשלות הבאות — אדם שכוחו גבע לא רק מן המחנה שהוא ייצג (הקיבוץ המאוחד), אלא גם מכוח אישי שקשה היה להסבירו.

הוא היה היוזע של לוי אשכול, ואחר־כך הגורו הכל־יכול של גולדה מאיר, האיש שדיבר בשם הממשלה, שניסח את הודעותיה — ושהיתה לו גם השפעה מכרעת על קביעת עמדותיה.

בכל התפקידים האלה, היה ישראל גלילי אסון היסטורי.

תפקידו הרה־האסון התחיל במילח־מת ששת־הימים. כבר ערב־המילחמה היה מעורב בתקרית קטנה, שהיתה לה השלכה מרחיקת־לכת.

בשיא ימי־החרדה שלפני המילחמה נדרש לוי אשכול לשאת נאום ברדיו, כדי להרגיע את המדינה. אנשי־הרדיו, שידעו היטב כי אשכול אינו נואם־הדור, הציעו להקליט את הנאום מראש, אך אשכול היה בטוח בעצמו ורצה להופיע בשידור חי. הוא הכין את הנאום מראש, ישראל גלילי עבר עליו והכניס בו תיקונים. במקום מסויים שינה גלילי את הניסוח והחליף מילה במילה, אך שכח למחוק את המילה המוחלפת. כשנאם אשכול והגיע למקום הזה, התחיל להסס ולגמגם. הציבור המתוח והמודאג, שלא הבין מה התרחש, התרשם כי בשעת־המשבר העליונה עומד בראש המדינה ראש־ממשלה ושר־ביטחון הססן וגמגמן, עייף ותשוש. קמה תנועה ספונטאנית למען מינוי שר־ביטחון חדש, וכך נפל התפקיד, כפרי בשל, לחיקו של משה דיין. גם מנחם בגין וחבריו צורפו לממשלת־האחדות, שהפכה לממשלת־אסון.

מיד אחרי הביבושים המדיניים התייצב גלילי בראש המחנה שהתנגד לכל ויתור־שלום מיידית.

הוא היה איש־המפתח בקבוצת־השרים העל־מיפלגתית, שקבעה את הקו הנוקשה של החזקה בכל השטחים הכבושים, עד כמה שאפשר. קבוצה זו כללה, כמובן, את בגין וחבריו, את יגאל אלון ומשה דיין, ויתכן מאוד כי לוי אשכול השתייך אליה למעשה.

(המשך בעמוד 36)

עם דיין באזרכה ליצחק שדה (1954)
אלפי הרוגים למען ימית

עם אלון בכנס ותיקי הפלמ"ח
תוכנית לסיפוח ביקעת־הירדן

בן־אהרון היה שם. גם שרון. גם לוינגר. ולא במיקרה — ישראל גלילי היה האיש של כולם

הלוויה מימין ומשמאל

נרות בחדר האוכל כל הצמרת ה־פוליטית של המדינה נכחה בהלוויה. מייד כשהגיעו לחדר־האוכל התייצבו בקצה הארון והתייחדו במשך כמה דקות עם זיכרו של גלילי. אחרוני הבאים היו חיים הרצוג ושימעון פרס. שלמה הילל מיהר להתייצב לצידם.

צלול לגמרי, הבין מה קורה איתו, אבל לא היה מסוגל להגיב, וזה שבר אותו.

„כששאלתי אותו אם ייצא משהו מהמגעים בין פרס לחוסיין, הוא הניע בראשו לשלילה. כך התנהל הקשר בינינו.

„את זמנו בילה בקריאת ספרים ועיתונים וצפיה בטלוויזיה. דויד פדה־צור, שהיה עורך למרחב, ביקר אותו שבועיים לפני מותו. הוא מצא אותו קורא ספר של יאנוש קורצ'אק ובוכה. „אני ביקרתי אותו לפני שלושה שבועות. הבטחתי שאביא לו הקלטה של סירטי פני המרד. ואומנם שלחנו לו סרט מוקלט, אולם אינני יודע אם הספיק לצפות בו."

בספר־המתאבלים, שהונח בקצה חדר־האוכל, כתב גורי: „על ישראל גלילי היקר, שהלך מאיתנו, אבל ורו־אב וזוכר באהבה."

כמה דפים הלאה, כמה דקות אחרי חיים גורי, כתב מנהיג־המתנחלים משה לוינגר, בכתב־יד צפוף: „היכרתיך, יש־ראל, בשיקול דעת ובמסירותך למען בניין הארץ. על אף כל המעצורים בדרכך, תהיה גורם מחנך לנוער ער וחם."

בין דפי פינקס אחר, בחדר־האוכל של נען, קיבץ גלילי את לוינגר, אריק שרון, יובל נאמן („הוא היה ציוני אמיתי"), יצחק רבין („לזכר מפקד, מנהיג וחבר"), משה שחל, דני רוזוליו, מאיר שמגר („ידיד ורע בביטחון ובבנייה"), משה כרמל, לובה אליאב („מפקר, מורה ובר־פלוגתא ישר־דרך והוגן"), שימעון פרס ואחרים.

כך במותו. כך היה גם בחייו. רב־גוניי, שנוי במחלוקת. השמאל האשים אותו בניציות, באהדה להתנחלויות ולסיפוח זוחל ובהקמת ימית, שגרמה בסופו של דבר לפרוץ מילחמת יום־הכיפורים.

ויקטור שם־טוב: „לא כיוונו את הביקורת שלנו ישירות לגלילי, אלא לממשלת גולדה, שגלילי היה חלק חשוב ממנה."

למרות ההתנגדות של אז, השתתף שם־טוב בהלוויה. „זוהי תכונה אנושית

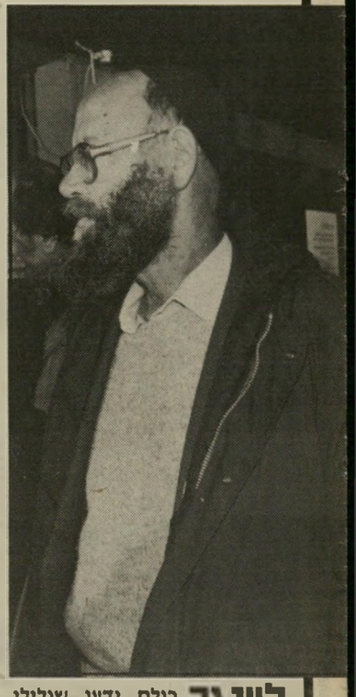

לוינגר כולם ידעו שגלילי אהד את ההתנחלויות, ואכן גם לוינגר הגיע ללוויה.

„אני לא יודעת מי היה ישראל גלילי. ראיתי אותו בחדר־האוכל. ידעתי שהוא חבר־משק, אבל לא ידעתי שהוא אישיות מפורסמת," אומרת בינה, בת 9, ילדה בלונרית ורזה, תלמידת כיתה ד' בבית־הספר של נען.

רותם, בן 12, מכיתה ז': „ידענו שהוא איש מאוד חשוב, אבל אף פעם לא סיפרו לנו מיהו. הוא אף פעם לא ביקר אותנו בבית־הספר ולא שוחח איתנו. הוא היה מפקד הפלמ"ח, לא?"

לא הרחק מארונו של ישראל גלילי, שהוצב במרכז חדר־האוכל של קיבוץ נען, מנסים רותם ושלושת בני כיתתו לנחש מי, בעצם, היה גלילי. „אולי שר," אומר רותם. „כן, בטוח שהיה שר. אחרת לא היו באים להלוויה שלו כל האנשים המפורסמים האלה."

רבע שעה ניתנה לילדי קיבוץ נען לשהות בחדר־האוכל, והם ניצלו אותה עד תום, מציצים בסקרנות בכל הח"כים, השרים, ראש־הממשלה והנ־שיא, שגדשו את החדר, המכונה בנען: חדר־האכילה.

„כבר שנה אנחנו מתכים לרגע מו־תו," אומרת אחת מוותיקות המשק. „מוטב כך, מאשר הסבל של השנה האחרונה."

במשך שנה וחצי שהה ישראל גלילי בחדר־החולים של קיבוץ נען. משותק, אינו יכול לדבר או לזוז, מבין כל דבר. חיים גורי: „זה היה נורא. הוא היה

לחיצת ידיים לאלמנה יצחק בן־אה־רון, מי שנחשב לחברו הקרוב ביותר של גלילי, הספיד אותו במילים כואבות ובקול דרמתי. בתצלום: לוחץ את שתי ידיה של האלמנה. משמאל: המושל הצבאי אפרים סנה, בנו של משה, שהיה עמיתו של גלילי.

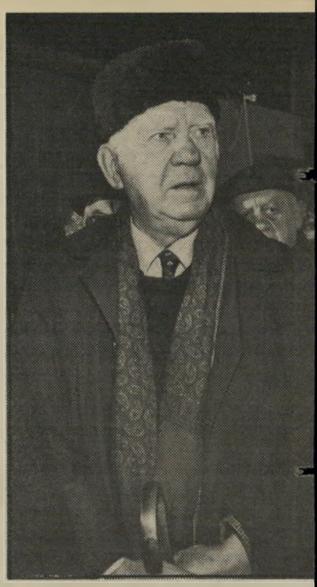

הוותיק בין המתאבלים היה משה ברעם, שר־ה־עבודה לשעבר, ואביו של עוזי.

ומוסרית, לחלוק כבוד אחרון למת," הוא אומר.

בחולצות לבנות

דמה שמימלגת־העבודה, על כל קשישיה ושריה, ראתה בהל־וויה חובה הכרחית, ואפילו נעימה. מעין מיפגש חברתי של כל המי ומי.

בזה אחר זה נכנסו לחדר־האוכל של הקיבוץ, לחצו את ידי האלמנה, ציפורה גלילי, ניצבו בקודקדו של הארון והצטלמו, כרוצים לומר: אנחנו כאן.

עדי אמוראי מהסס בפתח. לגשת ללחוץ את ידי האלמנה, או לוותר — הוא שואל את עצמו. לרגע הוא נע מצד לצד. אם יפסע ימינה, יחמיץ את האלמנה, אם יצעד שמאלה — ילחץ ויזכה בצילום. לבסוף מחליט להש־מיל. לוחץ. מצטלם. עובר ימינה.

יצחק נבון אף הגדיל לעשות, וכשר־חינוך אמיתי לחץ גם את ידי הנכדים, שביום אחר, באותה שעה, היו לומדים בבית־ספר תיכון.

משה שחל היה בין אחרוני המגיעים. את התור שהתעקל בסמוך לאלמנה עקף וניגש לראשו כמובן מאליו. לשרים יש זכויות־יתר גם באירועים כאלה.

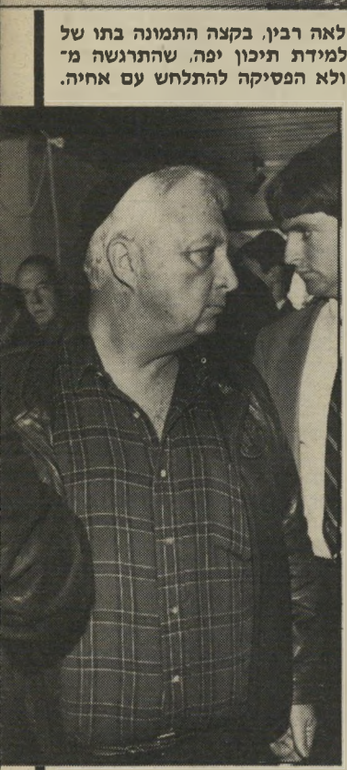

מישפחת הבן לגלילי היו שני בנים. יונתן התאבד, שלמה, מימין, הוא מהנדס הגר בקידרון, לצידו רעייתו, אילת, מאחוריה לאה רבין, בקצה התמונה בתו של שלמה, שהיא תלמידת תיכון יפה, שהתרגשה מ־הצלמים הרבים ולא הפסיקה להתלחש עם אחיה.

בגשם שוטף ברגע בו הוצא הארון מחדר־האוכל של הקי־בוץ אל הרחבה, התחיל לרדת במקום גשם שוטף, ומאות מיטריות נשלפו ונפרשו. וכך, מתחת למיט־ריות שחורות, הספידו שימעון פרס ויצחק בן־אהרון את גלילי. לצידו של הנשיא עומדים האלמנה ובנה.

ובנה, ריגבי־עפר אל הקבר הפתוח, והיו בין אחרוני מניחי הזרים. קדמו להם נשיא המדינה, ראש־הממשלה, הרמט־כ"ל, הפלמ"ח, חברי ההגנה, בית־הספר של נען וחברי הקיבוץ.

רב לא היה שם. גם לא אריק שרון או הרב לוינגר. שישה חברים בחולצות

על גלילי המשוחק: „זה היה נורא, הוא היה צלול, אבל לא הגיב. זה שבר אותו!"

לבנות ובמיכנסי ג'ינס כיסו את הקבר. החבר חכלילי נפרד מהמת בשם כל חברי המשק. החברה גורני קראה בקול שיר של אלתרמן.

„הוא בן גילי," אומרת חברה ותיקה בשביל המוליך מבית־הקבורות אל ה־קיבוץ, ויש בקולה גאווה וגם עצב של סוף.

שרון הופעת השר אריאל שרון עוררה מבטי תד־המה רבים בקרב הקיבוצניקים.

דמעות ירוחם כהן, התימני של הפלמ"ח, שנק־רא הג'ינג'י בגלל צבע עורו השחום.

ציפורה גלילי, האלמנה, בנה, של־מה, שהוא מהנדס ומתגורר בקידרון, אשתו אילת (כמו העיר הדרומית), בתו ובנו, ישבו בצידו השמאלי של החדר, מול הארון המכוסה בפיסת־כר שחורה. ציפורה גלילי מקפידה לשמור על פ־נים מאופקות. פורצת בבכי רק כשמגי־עה גיסתה, אשת אחיו של ישראל, ומייד מתעשתת, ממשיכה ללחוץ יד־יים.

מהמיצעד הססגוני נעדרו אנשי האצ"ל בדימוס. שלא כאנשי השמאל המתון, שמחלו לגלילי על ההתנחלו־יות והסיפוח, בוערת בליבם של אנשי האצ"ל הטינה לגלילי.

גם היום, 38 שנים אחרי, הם רואים בו את אחד האחראים לטיבוע אלט־לנה.

איתן לבני, שהיה קצין המבצעים של אצ"ל: „גלילי? איזה גלילי? אה, ישראל. אני לא מעוניין להיכנס לנושא הזה. לא רוצה לדבר על סליחה או טינה. מעדיף לשכוח הכל."

אליהו לנקין, מי שהיה מפקד האניה, היום עורך־דין ירושלמי: „היה לו חלק גדול מאוד בכל הנושא," ובעצבנות הוא טורק את אפרכסת־הטלפון.

אחר־כך, בגשם סוחף, שאל בן־אהרון בקול דרמאתי, מדוע הוא זה המספיד את גלילי, ולא להיפך.

בבית־הקברות זרקו ציפורה גלילי,

כתבה: שרה ליבוביץ, צילם: ציון צסריר

במדינה

העם

ברוך הבא

אנאטולי שצ'רנסקי הוא גיבור עולמי. עכשיו מצפה לו המיבחן הבא

אנאטולי שצ'רנסקי הוא גיבור בעל שיעור־קומה עולמי.

הוא נלחם למען זכות אנושית בסיסית: הזכות של כל אדם להשתייך לכל עם ולגור בכל ארץ על פי בחירתו החופשית.

היה לו האומץ לקום ולהילחם על זכות זו באוירה עויינת, במישטר קשוח. הוא שילם את מלוא המחיר.

הוא הפך סמל לגבורה אנושית.

עם בואו ארצה, יעמוד במיבחן נוסף. כמה מקומיו באו ארצה וירדו אחרי שהות קצרה. אחרים הצטרפו בארץ למחנה הפאשיסטי הדורסני, המבקש לדכא את המיעוט הערבי בישראל כפי שדוכא המיעוט היהודי באירופה. אד־רים הצטרפו בישראל למחנה שוחר־הצדק ושוחר־השלום.

שצ'רנסקי יצטרך לבחור שוב.

ועכשיו: האצלה

הבלון האחרון התסוצץ. דריש בלון חדש, ומהר. אל דאגה — יש!

למדינאי רגיל יש בעיה כשהוא נכשל. כאשר כל נבואותיו מתבדות הוא נבוך, מגמגם ואובד עצות.

לא כן שימעון פרס. מבלי להסס אף לרגע, הוא זורק לחלל נבואה חדשה, האומרת את ההיפך מהקודמת. העיתונ־אים והפרשנים זוללים את המזון החדש ברעב, וכלם מאושרים — עד שגם נ־בואה זו מתבדה. אבל תמיד מוכנה הנבואה הבאה.

בחודשים האחרונים הפיץ פרס סבי־בו ענן סמיך של נבואות אופטימיות. או־טרטו עומד המלך הירדני לפתוח במשא־ומתן ישיר עם ישראל, אחרי שהתייאש סופית מאש"ף הרע (העולם הזה 19.1.86).

האו־טו־טו התארך, והשבוע גילה פרס שלא דובים ולא יער. המלך אינו חולם לפתוח במשא־ומתן עם ישראל בלי אש"ף. הבניין המפואר כולו התגלה כמיגדל בענגים.

אדם אחר היה מתייאש לשעה קלה. לא כן פרס. הוא הכריז בקול גדול שהמגעים בין המלך חוסיין ויאסר ערפאת נכשלו סופית (גם ירדן וגם אש"ף הכחישו זאת). בפיו של פרס זה נשמע כניצחון אישי גדול שלו. כאילו הכריז: „אמרתי לכם!"

ובאותה נשימה עצמה כבר הפיץ את הסיסמה הבאה: „האצלת סמכויות". כלומר: ל„תושבי השטחים" יינתנו סמ־כויות רבות יותר לנהל את ענייני הביוב, החינוך והרפואה שלהם. אולם אין זו „אוטונומיה חד־צדדית", חלילה, כפי שהציע משה דיין לפני חמש שנים. זהו משהו חדש לגמרי, נוסח פרס. תגלית נהדרת, פאטנט ייחודי.

רעיון זה מעשי כמו כל קודמיו. במישטר של כיבוש והתנחלות, „האצ־לת סמכויות" היא עורבא פרח. הכיבוש יישאר, צה"ל יישאר, המימשל הצבאי יישאר, ההתנגדות תישאר, הפיגועים יישארו, ותגובה על הפיגועים תישאר. בתים ייהרסו וייאטמו, מנהיגים יגורשו, „מחבלים" ישלחו לכלא, הפגנות יפוזרו בכוח. והשאלה אם האחראי על הביוב ברמאללה הדרומית יהיה קצין בשם דויד או פקיד בשם מחמוד תהיה חשובה כקליפת־השום.

יחסי חוץ

ישראל והרודנים

כאשר נופל רודן, זה רע לעסקים של ישראל. מדוע?

יפול? לא יפול?

תעלה? לא תעלה?

כמו שאר בני־האדם בעולם, עקב האזדה הישראלי במתיחות דרוכה אחרי המחזה שהוצג בפיליפינים. מה יהיו תוצאות ה„בחירות" המוזרות ש־נערכו שם? האם יפול הרודן פרדיננד מארקוס? האם תעלה לשילטון יריבתו, קוראזון („קורה") אקווינו?

זה היה מחזה מרתק. אך לאחראים על מדיניות ישראל בירושלים לא היה זה סתם מחזה מרתק. כי לישראל יש חלק במחזה הזה.

אשה יפה ומושחתת. פרדיננד מארקוס ואשתו היפה והמושחתת, אימלדה, הם מה שנקרא בשפה עדינה „ידידי ישראל".

משמע: הם קשורים בישראל באלף ואחד חוטים גלויים וסמויים. בעלי־הון ישראליים הקימו מיפעלים בפיליפ־פינים — ובארץ־האיים יודע כל איש־עסקים שעליו להפריש את מחצית רכושו לאשת־הנשיא ולבני־ביתה.

בארצות־הברית מתנהלת חקירה נגד צמד של יהודים, אחייניו של יורד ישראלי מפורסם, ג'ו נאצר, החשודים בכך שהשקיעו מיליונים מכספי מיש־פחת־מארקוס ברחבי ארצות־הברית, כ־אוצר־לעת־מצוא. נאצר הוא ידיד־בנפש של אריאל שרון, ויש לו מהלכים גם אצל שרים אחרים.

קצינים ישראליים בכירים (מיל') הוזמנו, באורח פרטי, לבוא לפיליפינים ולהקים שם צבאות פרטיים עבור רודנים מקומיים, הכפופים לרודן המרכזי במאנילה.

אם יפול המישטר של מארקוס, כל הקשרים העדינים האלה עלולים להינתק. אומנם, גם קורה אקווינו ואנשיה הם נאמני ארצות־הברית. גם הם יילחמו במחתרת הקומוניסטית הגרולה, העושה חיל בקרב האינטלי־גנציה הצעירה. אולם אין לדעת איך יתייחסו לישראל, אם יגיעו לשילטון בממלכת 11 האיים הגדולים ו־700 האיים הקטנים.

עוד יפה ומושחתת. אותה הבעיה כבר קיימת בהאיטי, השוכנת על חציו של אי אחד בלבד.

בארץ הקאריבית העניה שלטה במשך דור מישפחת דובאלייה. מייסד השלשלת, „פאפא דוק", פתח את הארץ לפני ישראל והישראלים, הזמין יזמים ישראליים להקים מפעלים וקנה נשק ישראלי. בנו, „בייבי דוק" דובאלייה, המשיך במדיניות זו.

כפי שדיווחה ענת סרגוסטי, שביק־רה בהאיטי לפני כמה שבועות (העולם הזה 5.2.86), מצויידים החיילים וה־שוטרים שם בנשק ישראלי, וכל אנשי דובאלייה התייחסו באהדה בולטת ל־ישראלים.

עכשיו סולק הרודן. האמריקאים העלו אותו למטוס, יחד עם אשתו היפה והמושחתת, ולקחו אותו לצרפת. גם המישטר החדש שייך לארצות־הברית. האמריקאים הם שמינו את ראשיו, החיילים והאזרחים. אך אין זה בטוח כלל כי ימשיכו גם במדיניות הפרו־ישראלית של הרודנות.

קבלנית־מישנה לרודנים. ה־אם אך מיקרה הוא ששתי רודנויות התערערו בעת ובעונה אחת בשני חלקים שונים של העולם? האם אך מיקרה הוא שבשני המיקרים מעורבת ישראל, בשל קשריה ההדוקים עם הרודנים?

אין בכך מיקרה. פועלת כאן חוקיות הגיונית.

ישראל פועלת ברחבי העולם כקב־לנית־מישנה של ארצות־הברית. באר־צות שבהן אין הממשלה האמריקאית יכולה לפעול בעצמה באופן חופשי. הסיבה לכך: דעת־הקהל האמריקאית מתעבת מישטרים כאלה, בשל אכ־זריותם הבלתי־אנושית כלפי אזרחיהם. הקונגרס האמריקאי המושפע מדעת־הקהל, שם מחסום לפני פעילות אמ־ריקאית גלויה וגם סמויה במקומות האלה, כגון מכירת נשק, פעולת שרות־הבין ועוד.

במיקרים כאלה, עומדת ישראל לרשות ממשלת ארצות־הברית. במדי־נת־היהודים אין דעת־קהל שאיכפת לה למי מוכרים נשק, ולשם מה. רוצחים המוניים, ששום אדם הגון בעולם אינו מוכן עוד ללחוץ את ידיהם, מוצאים בישראל ידידים, כבוד ואירוח חם. ממשלת־ישראל מוכנה למכור נשק ישראלי לכל, מפני שזה טוב לעסקים.

שרותים לרצח המוני. אחד המישטרים האלה נפל לא מכבר בגואטמלה. הרודנות שם היתה, לדעת הכל, האכזרית ביותר בכל אמריקה הלטינית — תואר־אליפות שלא קל להגיע אליו. השילטון חטף ורצח כמה רבבות בני־אדם, בארץ בת 7.2 מיליון תושבים. המישטר החדש, גם הוא פרו־אמריקאי, כשר יותר. הוא הבטיח לחקור את מעורבותה של ישראל כספקית שרותים ונשק לרודנים הרצ־חניים.

העיתונאי הישראלי יואב קרני, ש־ביקר בגואטמלה זה עתה, דיווח ב־הארץ שאנשי השילטון הקודם וה־חדש מדברים בגלוי על חלקה של ישראל ברודנות. ישראל היתה ספקית־הנשק היחידה של הרודנות המגואלת־בדם, והיא הקימה לרשותה גם מחשבים לייעול פעולתה הרצחנית.

בין השאר עזרו מכשירים ישראליים עדינים לגילוי תאי־מחתרת, באמצעות פיקוח על תצרוכת החשמל. דירה שבה עלתה צריכת החשמל באופן פיתאומי נחשדה כאתר של מכונת־דפוס חש־אית. השוטרים פרצו לדירה כזאת, חטפו את דייריה והעלימו אותם לנצח.

דימדומי הרודנים. מדוע נופ־לים עכשיו הרודנים האלה?

האמריקאים החליטו שלא לחזור על השגיאה שעשו באיראן, כאשר תמכו עד הסוף בשאה ובאחותו־התאומה היפה והמושחתת. השאה, שהיה „ידיד ישראל", קנה נשק מישראל, הזמין את הישראלים להדריך את המישטרה החשאית שלו, שהתפרסמה בשיטות־העינויים שלה. השבוע פורסם בחו"ל שהשאה גם מימן את פיתוחם של טילים ישראליים, המסוגלים לשאת ראשי־נפץ גרעיניים.

כאשר התמוטט שילטון השאה, אירעה מהפכה אמיתית, והשילטון החדש באיראן הוא אנטי־אמריקאי קיצוני. כדי למנוע זאת בארצות אחרות, החליטו הפקידים האחראיים בוושינגטון שלהבא יקדימו תרופה למכה: אם רודנות פרו־אמריקאית כלשהי מגיעה למצב שבו היא עלולה ליפול בכל רגע, בגלל האכזריות וה־שחיתות שלה, מחליפים אותה האמ־ריקאים עצמם בשילטון חדש, גם הוא פרו־אמריקאי, אך פחות נתעב ו־מושחת.

כך עשו בהאיטי. כך ביקשו לעשות השבוע בפיליפינים — אלא שמאר־קוס, בניגוד לדובאלייה, אינו נכנע כל־כך בקלות.

הדוגמה לשיטה זו ניתנה לראשונה בווייט־נאם. כאשר מישטר הנשיא דיאם הפרו־אמריקאי הפך בלתי־פופולארי מדי. האמריקאים נתנו יד להדחתו. הוא נרצח על־ידי יורשיו, ידידי האמריקאים. אלה הפכו תוך זמן קצר שנואים, אכזריים ומושחתים אף ממנו.

רע לעסקים. בזמן האחרון עזרו האמריקאים להפיל רודנויות ולהקים מישטרים חדשים בארגנטינה, בוליב־יה, בראזיל, אקואדור, אל־סלוואדור, גרנאדה, הונדוראס, פרו ואורוגואי. ב־כמה מהמדינות קמו מישטרים יותר דמו־קרטיים. באחרות פשוט הוחלפה רוד־נות ישנה ברודנות חדשה.

ברוב הארצות האלה נעלם הצורך בקבלן־המישנה הישראלי, וארצות־הברית יכולה לעזור למישטרים החד־שים בגלוי ובמישרין. כמעט בכל מיק־רה, נפילתו של רודן מזיקה לעסקים של ישראל.

המשק

אל האפס

הכל שואף לאפס: גם האינפלציה וגם הטיפול במחלות המשק הישראלי

פועלי מיספנות ישראל הסתערו על מישרד ראש־הממשלה. המישטרה הדפה אותם באלות.

אתא גמורה. האימפריה המלונאית של חיים שיף מתנדנדת. רוכשי־הדירות של קלרין הפגינו והקשיבו לנאום חוצב להבות של מאיר כהנא, שהבטיח ישועה לכלכלה הישראלית.

ובאותה שעה ירדה האינפלציה כמעט לאפס.

החום ירד. האינפלציה אומנם הודברה, לפי שעה. עבור הישג זה שולם מחיר יקר: שחיקת השכר של המוני השכירים, עירעור היסודות של מיפעלים רבים, ירידה ניכרת ברמת־המיחיה של השכבות החלשות דווקא.

מה הושג במחיר זה?

קשה מאוד לטפל במשק הנמצא במצב של אינפלציה דוהרת — כשם שקשה לטפל בגוף של חולה הקודח בחום. ירידת האינפלציה, כמו ירידת החום של החולה, היא צעד ראשון נכון.

מי שמטפל בחום בלבד ואינו מתפנה לטפל במחלה, עלול לגרום לאסון. כי המחלה ממשיכה בינתיים להרוס את הגוף, ויתכן שתגיע לממדים ההופכים אותה חשוטכת־מרפא.

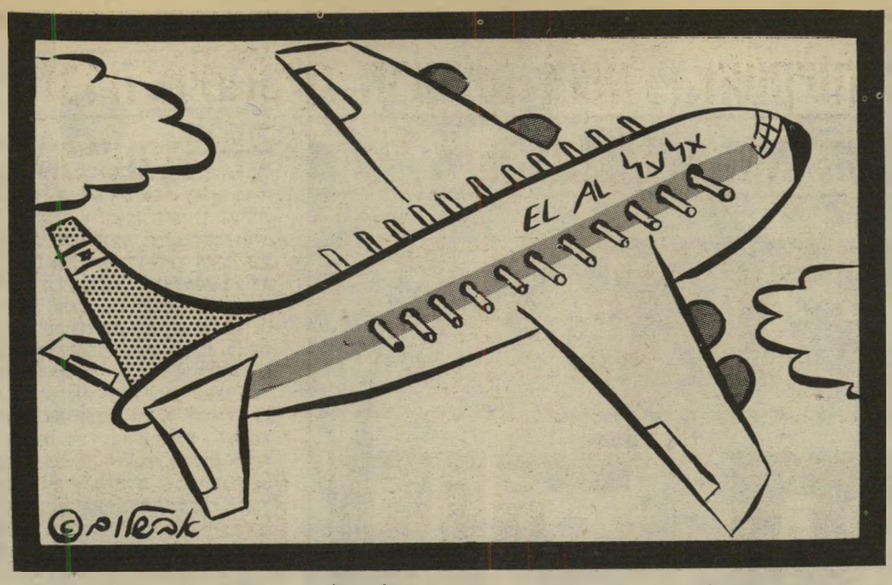

סקופ

חברה מיסחורית הרשומה בוואדוז השקיעה כספים ב„דיזנגוף סנטר" — בית־המישפט יכריע אם מקור הכספים הוא הון שחור של פילץ

החברות הוואדוזיות של פילץ

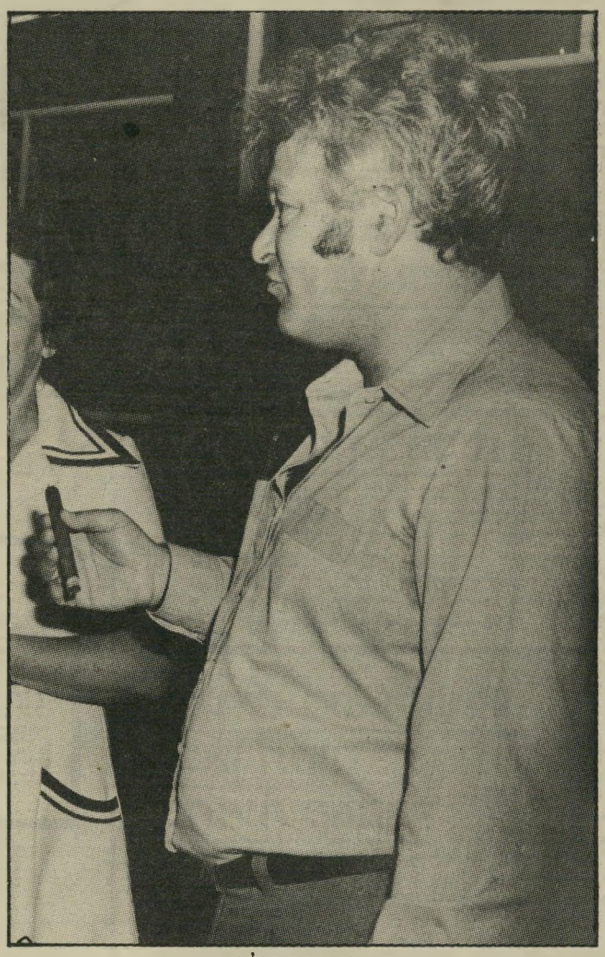

אברהם פילץ
ידידות עם לוינסון

כדי להתגונן מפני תביעה זו זקוק מנהל־החברה לאישורו של בית־המישפט הישראלי, כי מחצית מניות חברת איזדי שייכות למעשה לקבלן אברהם פילץ. בכך יוכל להסביר את ההלוואות הגדולות שנתן מכספי איזדי לחברה פנאמית בשם אגיפין. פול דויד טוען כי חברה פנאמית בשם שופוויל, שגם היא בבעלותו של פילץ דרשה מתן הלוואה זו לאגיפין. פול דויד טוען כי הילווה את הכסף מחברה אחת של פילץ לחברה אחרת שלו, לפי הוראותיו של בעל־המניות, ולכן אין להאשימו במתן הלוואות בלתי־מבוס־סות, ובניהול כושל של החברה.

בתביעה נגד פול דויד, שהגיש בשווייץ מיכאל בארט, מוכחש בתוקף כי פילץ הוא בעליו של מחצית־הון המניות באיזדי. בארט מאשים את פול דויד בכך שהוא מאיים לפנות ישירות לשילטונות־ישראל ולגלות להם עבי־רות־מטבע ומס־הכנסה של פילץ.

יתכן שבשווייץ קשה לגלות קשר בין חברת איזדי ובין מדינת־ישראל ואברהם פילץ, אבל בישראל יש לכך רמז עבה. חברת איזדי, שנוסדה בשנת 1973 למטרות השקעה בניכסי־דלא־ניידי, בחרה להשקיע מכספיה (הון־המניות שלה הוא מיליון פרנקים שוויצריים) בחברה ישראלית בשם רוצ'סטר אינווסטמנטס. וחברת רוצ'סטר בחרה לקנות שטחים נרח־בים בדיזנגוף סנטר בתל אביב. ומיהו פילץ המפורסם. אברהם היה בנעוריו חבר בתנועת־הנוער השומר־הצעיר ו־אף יצא להגשמה. אבל אחר־כך חזר העירה, וכיום הוא המנהל העיקרי של עיסקי המישפחה.

עיסקי פילץ מקיפים כמעט כל פרוייקט בנייה גדול בתל־אביב ב־20 השנה האחרונות — החל בבניין אל־על, דרך פרוייקט גן־רינה, לב־דיזנגוף והתחנה המרכזית החדשה בתל־אביב. כיום מסיימים היזמים את בנייתו של רב־מכר, מרכז־הקניות הענק ליד הקאנטרי־קלאב.

בתביעה שהוגשה על־ידי פול דויד נטען כי מיכאל בארט, התובע בשווייץ, אינו אלא איש־קש של מישפחת פילץ.

העיתונאי יאיר קוטלר חשף בכתב־תו „מי אוכל חברות קש" (העולם הזה 15.1.86) כי אותו מיכאל בארט היה איש־הקש של פילץ בעסקים שעשה עם יעקב לוינסון. קוטלר גילה כי בארט ייצג את פילץ בחברות פנאמיות בשם שטיבלה וקורלאן.

אם אומנם יכריז בית־המישפט כי מחצית מניות חברת איזדי שייכות לפילץ, יתברר כי הוא עשה את התרגיל הידוע בכלכלה הישראלית בגילגול הון שחור. אנשי־עסקים, המרוויחים הון שחור שעליו לא הצהירו למס־הכנסה, ולא שילמו עבורו מיסים, מבריחים כסף זה לחו"ל, בדרך כלל לשווייץ. שם מתחבא ההון הזה בחברות ואדוציות שונות, תחת שמם של אנשי־קש. אחר־כך חוזרים ומשקי־עים כסף זה בישראל כהשקעת הון זר. על השקעה כזו מקבלים הטבות רבות בישראל.

פילץ, שהתחיל את דרכו בהשומר־הצעיר, עשה משם דרך ארוכה עד שהפך לאחד מעשירי־המדינה ואיש־חברה בעל קשרים טובים. בגלל תחביבו, גידול סוסים ערביים, התיידד עם שר־המישטרה חי"ם בר־לב. הוא ידוע גם כתומך נלהב בתוכנית הכלכלית החדשה, המנסה לאתר את ההון השחור ולהבריא את הכלכלה הישראלית. בכינוס שנערך לפני חור־שיים לתמיכה בשימעון פרס ובתוכנית הכלכלית, השתתף גם פילץ. בין יתר אנשי הכלכלה והמיסחר.

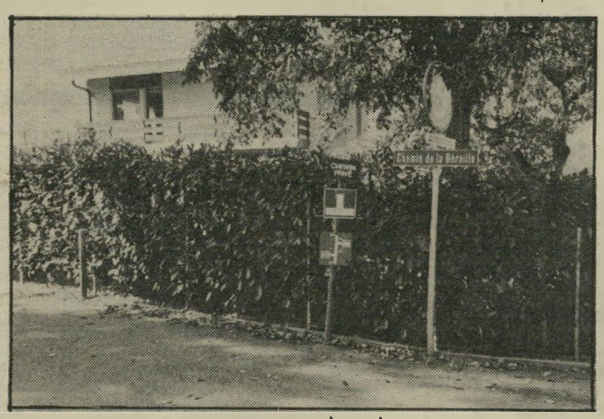

הווילה של בארט בז'נווה
הלוואות בחוראת הבעלים

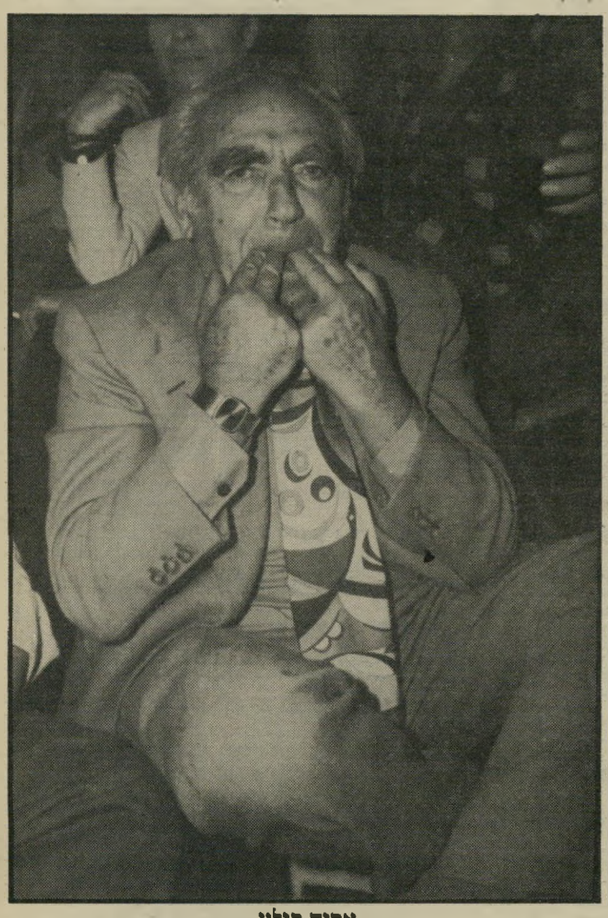

אריה פילץ
כל הפרוייקטים הגדולים

ל שראלים מסויימים יתחילו לדאוג כאשר ישמעו על התביעה שהגיש השבוע האזרח השווייצי פול דויד. התביעה מגלה כי בחוק השווייצי וגם בחוקי מדינת ליכטנשטיין, השומ־רים על סודיות, יש חורים.

פול דויד הוא מנהלה של חברה ואדוצית בשם איזדי, והוא פנה השבוע לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, כדי שזה יצהיר כי הבעלים האמיתיים של מחצית מניות חברת איזדי הוא הקבלן אברהם פילץ.

ישראלים מאמינים כי חוקי־הסו־דיות של שווייץ אינם מאפשרים את זיהויו של בעל חשבון סודי, או בעל־מניות אמיתי. אמונה זו התגברה מאוד כאשר זוכה לפני שנתיים ישראל זילברברג מאשמה פלילית בישראל.

זילברברג, אזרח ישראלי לשעבר, וכיום בעל עסקים בשווייץ, נתפס בגמל־התעופה כאשר בא לישראל, ובכליו נמצאה רשימה של בעלי חשבונות־בנק סודיים בשווייץ. התברר כי הוא שימש בלדרם של עשירי־ישראל, והעביר עבורם כספים שחורים לשווייץ.

סניגורו של זילברברג, עורך־הדין דויד ליבאי, העלה את הטענה כי מאחר שזילברברג הוא אזרח שווייצי, אוסר עליו החוק השווייצי לגלות את זהותם של בעלי חשבונות־בנק סודיים. בית־המישפט קיבל את הטענה, וזיכה את זילברברג.

פול דויד טוען, כי אומנם כרגיל אין לגלות את זהותו של בעל־מניות בחב־רה ואדוצית, אולם הוא, כמנהל־החברה, זכאי לדעת את זהותם האמיתית של בעלי־המניות.

בתביעתו מסביר פול דויד כי נזקק לצעד בלתי־שיגרתי זה, מאחר שהוג־שה נגדו תביעה בשווייץ, המאשימה אותו בניהול כושל של חברת איזדי, בהלוואת כספים רבים לחברות פנא־מיות ללא הסבר, ובעריכת אסיפת־מניות כללית בתל־אביב.

אחד מבעליו העיקריים של דיזנגוף־סנטר, אם לא אברהם פילץ?

סוסים וצמרת

א ברהם פילץ (50), סיפור הצלחה ישראלי בקנה־מידה עולמי, הוא יליד תל־אביב. אביו, אריה פילץ (80) הוא שהחל את עיסקי־המישפחה, בעת שפתח בתל־אביב־הקטנה את קפה

אילנה אלון

דבר תשקיף

כל טיולי פרס

בלישכתו של שימעון פרס כבר מכינים את נסיעתו הבאה לארצות־הברית, לפגישה עם הנשיא רונלד רגן — בעוד חודשיים.

הדיבורים על „האצלת סמכויות" בערים בגדה המערבית נועדו לרסך את הדרך לוושינגטון ולטשטש את הרושם הקשה של ההכרזות על כישלון המגעים עם ירדן.

עד הסתיו, מועד ביצוע הרוטציה, מקווה פרס לעריך עוד גיחה מלכותית לאירופה.

בדיקות לשמיר

יצחק שמיר, שביקר ביום הראשון השבוע בבית־החולים „הדסה עין־כרם", כביכול כדי לבקר חייל פצוע, בא למעשה למידרה של בדיקות רפואיות.

דירה חמה לשצ'רנסקי

יהודית פלאי, אשתו של איש המחתרת הטרוריסטית גילעד פלאי, היא שיזמה את ההצעה להעמיד לרשותו של אנאטולי שצ'רנסקי דירה במושב קשת שבגולן.

פלאי היא ידידה קרובה של אביטל שצ'רנסקי.

הלנה תביא „קונקורד"

השדכנית הלנה עם־רם, שחזרה לפעילות־מלאה אחרי מישפט־הדיבה נגד הטלוויזיה, מתכוונת לשכור בקיץ מטוס „קונקורד" ולהטיס אותו בטיסת־כבורה לישראל.

על סיפונו של המטוס יהיו גדודים של רווקות ורווקים אמריקאיים — כולם יהודים, כמובן.

האצבעות של מודעי

המהומה שהתחוללה בשבוע שעבר בכינוס מליאת הוועד־הפועל הציוני, בשהסתמנה האפשרות שכל הצעותיו של אריה דולצין יזכרו מסדר־היום, לא היתה אלא פרי יוזמתו של יצחק מודעי, שביקש להכשיל את דולצין על רקע נקמנות מיפלגתית.

דולצין הסביר את העניין בשיחות פרטיות לצירים הסרבנים, ואלה נרגעו.

מחפשים ידידים בסין

גורמים ישראליים מנסים לשכנע את הצמרת של סין העממית להקים בביג'ין אגודה לידידות עם ישראל.

בישראל פעלה בעבר אגודה לידידות עם סין העממית, אך לא היה לה כל קשר עם השילטונות — היא הוקמה על רקע הזדהות אידיאולוגית עם המישטר שם.

המלך יכול ללכת

התפטרותו של ישראל („מלך הגליל") קניג באה, כנראה, על רקע חשדו שהוא עומד ממילא לפני פיטורין — אחרי ששר־הפנים, יצחק פרץ, רמז כי הוא מעדיף על פניו עסקן ש"ס מטבריה.

בינתיים זורמות למישרד־הפנים הצעות למנות במקומו של קניג אזרח ערבי. אחד השמות המוזכרים הוא המקיר הבכיר נזאר אל־נאשף.

תסיסה ביחידת דובר־צה"ל

שיפוצים בלישכתו של תת־אלוף אפרים לפיד, דובר צה"ל, גורמים לרוגז אצל חיילי היחידה.

מודיעים ברצועה

אנשי סוכנויות־הידיעות הבינלאומיות, המתקשים להיכנס לרצועת־הביטחון בדרום־לבנון, נוקטים בשיטה חדשה: כל סוכנות מגייסת לעצמה מודיעים קבועים מתושבי האיזור, כעיתונאים לעת־מצוא.

הדחה בשל „כך"

מנכ"ל בנייני האומה, יעקב שרצקי, שהשכיר את האולם למאיר כהנא, יודח כנראה מתפקידו.

זייגרמן להרכב הפותח

דרור זייגרמן, הח"כ לשעבר ומאנשיו של יצחק ברמן, יחזור באוגוסט מוושינגטון, שם הוא עושה רוקטורט, ויצטרף למיפלגת המרכז הליברלי החדשה.

הוא יכלל בחמישיה הראשונה של מועמדי המיפלגה לכנסת.

קנטינה לחווה

האסירות בכלא „נווה־תירצה", שאליו הועברה השבוע חווה יערי, ערכו לה קבלת־פנים חמה, ו„עשו לה קנטינה" — כלומר, פינקו אותה בדיברי־מתיקה ומכל טוב. חווה שוכנה בתא אחד עם מרים זגל.

אביבה גרנות, לעומתה, נתקלה בעוינות מצד האסירות. היא סירבה לפתוח את שק־החפצים שלה, באמונה כי בקרוב תצא מהמקום.

הארץ המובטחת: אוסטרליה

מישרד־הקליטה והסוכנות היהודית החליטו לערוך מאמץ־הסברה מתואם אצל היהודים בדרום־אפריקה.

מסתבר, שהמצב המתוח בדרום־אפריקה אינו מבריח את היהודים לישראל, אלא דווקא לאוסטרליה.

כך יימצאו המיליונים

איש־המחשבים הד"ר אברהם מידן, בעזרת שני רואי־חשבון, יפעיל תוכנה מיוחדת שפיתח כדי לאתר את הכספים האבודים של „טלתרום".

ההנחה היא כי רוב הכספים לא נעלמו בגלל זדון או הלצה אכזרית, אלא שנפלו טעויות ברישום שמות המטלפנים, במיספרי־החשבונות בבנקים או בכתובות שמסרו.

רעל בטלוויזיה

כלבתה של זמרת תל־אביבית מתה השבוע.

הזמרת לקחה עימה את הכלבה לאולפן הטלוויזיה בתל־אביב. היא לא ידעה כי במקום פזורה כמות גדולה של רעל־עכברים. הכלבה אכלה מן הרעל ומתה ביסורים קשים.

לפני כן אירעו מיקרים דומים עם כלבים של עובדות טלוויזיה.

אלי לנדאו מסיע תלמידים

ביום הגשם הסוחף הביא ראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו, את בתו לבית־הספר התיכון בעיר, ונוכח לדעת כי התלמידים אינם יכולים לעבור את הכביש מפאת המבול. לנדאו השתמש במכוניתו כדי להעביר מיספר רב של תלמידים מצד אחד של הרחוב לצד השני.

תקדים טאבו

השופט שאול אלוני קבע השבוע תקדים מישפטי חשוב, כשציווה לרשום בטאבו דירה על שם רוכשיה, אחרי שלקבלן מזנה בונס־נכסים, למרות העובדה שלא נרשמה בטאבו הערת־אזהרה.

פרקליטם של בני־הזוג שרכשו את הדירה, המישפטן חיים שטנגר, הוכיח לשופט כי השניים קנו דירה אצל הקבלן חיים שבטר, ונרשמה הערת־אזהרה לטובתם. אולם לאחר מכן הם התחרטו והחליפו את הנכס בדירה אחרת, גבוהה יותר באותו הבניין, מבלי לקבל הערה חדשה.

תנופה לאופניים

מנחם עברון מהתאחדות רוכבי האופניים בישראל מנסה לעורר לחיים את הענף. בין השאר הוא שוקל לערוך בארץ תחרויות בינלאומיות, העשויות לקסום למתחרים האירופיים, בגלל תנאי מזג־האוויר הנוחים כאן.

כביש חוצה אילת

המצרים משלימים סלילתו של כביש בינלאומי, שיעבור ליד אילת, ושנועד לשמש את עולי־הרגל ממצריים לסעודיה.

מי אוחזין בטלית?

בני מישפחתו של הרב יעקב לנדא, רבה המנוח של בני־ברק, מחפשים את טליתו של האב, שנעלמה בזמן ההלוויה בהר־הזיתים. החשד הוא כי מישהו ממעריציו של הרב, המייחסים לחפץ זה תכונות על־טיבעיות, לא עמד בפיתוי וגנב את הטלית בזמן הקבורה.

חרדים בבאר־שבע: „כאן תהיה פתח־תיקווה!"

עסקנים במיפלגות דתיות בבאר־שבע, שהסתכסכו עם ראש־העיריה, אליהו נאווי, בגלל תוכניות פיתוח בעיר, החליטו על העונש הראוי לו: הפגנות־שבת מול בתי־הקולנוע. בסיגנון פתח־תיקווה.

לנקנק את ההסתדרות

יצרני נקניקיות מאיימים להיפרע מהרשות להגנת הצרכן בהסתדרות, אשר גילתה כי הנקניקיות בארץ עשויות מחומרי־גלם ירודים ביותר, הכוללים עצמות ושאריות־עור טחונים.

רון להגנת הדייר

אלימלך רון, יו"ר אירגון שכונות־המצוקה, הפעיל מזה שנים רבות בתל־אביב, הצטרף להנהלת האירגון הארצי להגנת הדייר.

חדשות בקברים

בסודי־סודות מכינים כעת אדמו"רים בניו־יורק את השלב הבא במילחמה נגד בנק לאומי והשקעותיו בטבריה.

בעתיד הקרוב צפוי גילוי קבריהם של אמוראים ותנאים ידועים — בתוך מיגרשים השייכים לחברות־בת של הבנק.

רפול רוכב על סוסעץ

רסאל איתן החל מייצר בנגריה שלו סוסי־עץ לילדים. עתה הוא מחפש סוכנים שיפיצו אותם בחנויות.

הנדון:

מי שמסר את הודעת־הכזב, הציל את המדינה!

אזה נזל!

ד נה הסקום הגדול של השבוע:
קהילת־המודיעין של ישראל לא נכשלה.

זה מה שקרה באמת:

שרות־המודיעין ידעו כי יצחק רבין רוצה לחטוף מטוס, ובו כמה מראשי האירגונים הפלסטיניים.

הם מסרו לרבין ביודעין ידיעה כוזבת — כאילו במטוס הלובי המסויים הזה יימצאו אבו־מוסה, ג'ורג' חבש, נאיף חוותמה ואחמד ג'יבריל.

כך שוגרו מטוסי חיל־האוויר כדי ליירט רווקא את המטוס הזה בשמי הים התיכון.

מתוך פטריוטיזם טהור, היו ראשי קהילת־המודיעין מוכנים להסתכן בפגיעה ביוקרתם, ולהציג את עצמם לעיני העולם כמי שאחראים לפאשלה גדולה.

כל זה כדי למנוע פאשלה הרבה יותר חמורה: חטיפת המטוס הנכון.

■ ■ ■

ב דרך כלל, כאשר באה ממשלה להחליט על פעולה כלשהי ועל אחת כמה וכמה כשזו פעולה חשאית, בשטח הטרור או הריגול — עליה להציג לעצמה ארבע שאלות:

ראשית: מה יהיה הרווח במיקרה של הצלחה?

שנית: מה יהיה הנזק במיקרה של כישלון?

שלישית: מהם סיכויי ההצלחה והכישלון?

רביעית: האם הנזק הכרוך בכישלון שקול כנגד השכר הכרוך בהצלחה?

למשל: אילו נשאלו שאלות אלה לפני שהופעל ג'ונתן פולארד, לא היתה פרשה זו מתרחשת כלל. היה ברור כי סיכויי הכישלון גדולים, וכי הנזק הכרוך בכך עולה לאין שיעור על כל רווח שניתן היה להפיק מן ההצלחה.

בפרשה של יירוט המטוס הלובי לא נשאלו שאלות אלה כלל. לא היה מי שישאל.

אילו נשאלו, היתה מתקבלת תשובה מפתיעה: במיקרה של כישלון יהיה הנזק חמור. במיקרה של הצלחה, יהיה הנזק חמור שיבעתיים.

■ ■ ■

א ילו הצליחה הפעולה, וארבעת המנהיגים הפלסטיניים (או אחדים מהם) היו נלכדים, איזה מצב היה נוצר?

ממשלת־ישראל היתה אז צריכה להחליט אם להעמיד את החטופים לדין, או להחזיקם במעצר מינהלי בלתי־מוגבל.

מה היה קורה הלאה?

לכל אחד מארבעת המנהיגים יש אירגון משלו, ובו מאות או אלפים של לוחמים קנאיים. כל הארבעה מוחזקים בעולם הערבי כמנהיגים פוליטיים חשובים. הם אישים בעלי מעמד בינלאומי. כל הארבעה נהנים מחסות השילטון הסורי, ולפחות אחד מהם (חוותמה) גם מחסות סובייטית ישירה.

אילו הובאו לישראל, היו רועדות אמות־הסיפים.

לוחמי האירגונים האלה היו רואים בשיחרור מנהיגיהם משימה קדושה.

היתה נפתחת מערכה עולמית של מעשי־טרור, חטיפות, יירוט מטוסים ואוניות ולקיחת בני־ערובה בכל דרך שהיא. שום ישראלי בעל־שם, שום אזרח ישראלי בכלל, ואולי גם שום יהודי חשוב בעולם כולו לא היה יכול עוד לנוע בחופשיות. עוברי שגרירויות, צוות־אוויר וימאים, ח"כים נודדים, ראשי־קהילות וגם סתם תיירים ישראליים היו מהווים יעדים.

מערכה זו היתה נהנית מחסות הממשלה הסורית, שהיתה מעמידה לרשותה את שרותיה הדיפלומטיים והחשאיים. כך, כמובן, גם לוב. גם שרותים סובייטיים היו עלולים להיכנס לפעולה, כדי לשחרר את חוותמה וחבש.

הדבר היה מביא להסלמה בלתי־נסבלת. ישראל היתה מגיבה, ולבסוף היו הדברים מוכרחים להידרדר לקראת מילחמה גדולה.

הקורבן הראשון של מערכה זו היה אחד מעמודי־התווך של הכלכלה הישראלית: התיירות לארץ. היא היתה נפסקת כמעט כליל אחרי חטיפתם של שניים־שלושה המטוסים הראשונים.

■ ■ ■

ג גד תחזית זו נטענות כמה טענות, שרק בקושי אפשר להתייחס אליהן ברצינות.

טענה אחת: האירגונים האלה עוסקים ממילא בפיגועים, ומנצלים כל הזדמנות לכך. יירוט המטוס אינו מוסיף ואינו גורע.

טענה זו אינה תופסת. יש כאן עניין של מוטיבציה. במצב רגיל נוהגים הסורים בזהירות רבה, ומשתדלים מאוד שלא להקריח את התבשיל. גם האירגונים השונים נוהגים בזהירות יחסית, מתוך ראגה לעצמם. (רווקא היחיד שהוא שלוח־רסן — אבו־נידאל — לא היה אמור כלל להיות במטוס.)

פרובוקציה קיצונית — כגון חטיפת מנהיגיהם הנערצים — היתה עורצת את כל הסיכוים האלה, וישראל היתה עומדת מול מערכת־טרור טוטאלית, חמורה מזו שעמדה לפניה ב־1970.

טענה שניה אומרת שאנחנו מוגנים היטב. ועל כן אין ממה לחשוש.

אני תמה על חוסר־האחריות של האומרים זאת. אין הגנה מושלמת, ולא תיתכן כזאת. מטוסי אל־על מוגנים היטב, אך גם עשר מזוזות אינן מבטיחות להם הגנה אלוהית. קל וחומר מטוסי החברות האחרות, המקיימות את הקשר בין ישראל והעולם.

עד היום לא פעלו האירגונים הפלסטיניים נגד מנהיגים ישראליים בולטים, המסיירים בחו"ל. יש להניח שאנשים אלה מוגנים היטב. אך הגנה זו מוגבלת גם היא מטיבעה. כבר נהרגו בעולם אישים פוליטיים, שהיו מוגנים היטב.

טענה אחרת קשורה בגודל המטוס. לפי חוכמה זו, לא פגענו בתעופה האזרחית, מפני שזה היה מטוס קטן.

בעולם מבחינים בין מטוס צבאי ובין מטוס אזרחי. עד כה לא היתה קיימת הלכה האומרת שאסור לחטוף

הנוסעים הסורים חוזרים למטוס המיורט

מטוס אזרחי גדול, אך מותר לחטוף מטוס אזרחי קטן. זהו באמת חידוש.

ארשה לעצמי שלא להתייחס כלל להתחכמויות האינפנטיליות שנוצרו בבית־היוצר של השר חיים קורפו. כאשר יגמרו המישפטנים בעולם לצחוק, יזרקו את הטענות האלה לסל־הניירות. ואולי יתלו אותן על הקיר, כחומר היתולי.

■ ■ ■

כ ל נזקי הפעולה היו מחמירים פי כמה, אילו החליטה הממשלה להעמיד את השבויים לדין.

קשה להעלות על הדעת רעיון מטופש יותר.

מישפט פוליטי מספק תמיד בימה לנאשם, והוא הופך לגיבורו. מיטב הפרקליטים בעולם היו חשים לעזרת הנאשמים. אם מתוך מניעים אידיאליסטיים, אם מתוך תאוות־פירסום. אגודות למען הנאשמים היו צצות ברחבי העולם. המישפט היה הופך מוקד התיקשורת העולמית, ומאות צוותים של טלוויזיה ורדיו, יחד עם אלפי עיתונאים, היו עטים על ישראל. במשך חודשים ושנים היה העניין הפלסטיני עומד במרכז תשומת־הלב העולמית.

התועמלן הפלסטיני האופטימי ביותר אינו יכול לחלום על הזדמנות גדולה יותר להציג את עניינו, ולהבאיש את ריחה של ישראל.

■ ■ ■

ק סוליטיקאים פרימיטיביים מאוד מזלזלים בדעת־הקהל העולמית. דעת־הקהל משפיעה על מיפלגות ואמצעי־תיקשורת. היא משפיעה במישרין על החלטות הממשלות. שום ממשלה אינה יכולה לקבל החלטות תוך התעלמות מדעת־הקהל — ובמיוחד במדינות הדמוקרטיות.

דעת־הקהל העולמית מתייחסת בהבנה לפיגועים המבוצעים על־ידי עם כבוש נגד שילטון הכיבוש, חייליו ושוטריו. פיגועים מסוג זה מתקבלים כמוצדקים. אומנם, מבחינת האדם בישראל, אין הבדל בין הריגת חייל ברמאללה ובין הריגת דייל ישראלי בלונדון, אבל בעיני העולם יש הבדל גדול וחשוב. בעוד שהחייל ברמאללה נראה כיעד לגיטימי לפיגוע, אין העולם סובל פגיעה באזרחים ברחבי העולם.

(אם נהיה כנים כלפי עצמנו, יתברר לנו שגם אנחנו מתייחסים בהבנה לפיגועים בשילטון־כיבוש — כשזה נוגע לעמים אחרים. אנחנו מתייחסים בהבנה לפיגועים שמבצעים הכושים בדרום־אפריקה במישטר הגיזעני הלבן. סופר ציוני מפורסם, בן הכט, אמר בימי מילחמת המחתרת העברית: „בכל פעם שנהרג חייל בריטי בפלסטינה, יש לי חג בלב.")

אולם דעת־הקהל העולמית מתייחסת בשלילה רבה לחטיפת־מטוסים ולפיגועים בנמלי־תעופה.

משום־כך החליט יאסר ערפאת להפסיקם ב־1974, וחזר על כך ב„הצהרת־קאהיר" לפני כמה חודשים.

דעת־הקהל היא שגרמה להפסקת הפיגועים יותר מאשר הפעולות של כל שרותי־הביטחון גם יחד.

■ ■ ■

ד עת־הקהל תהיה שונה לגמרי, אם תצטייר ישראל כמדינה טרוריסטית. המשתמשת באותן השיטות כמו הטרוריסטים הלוחמים בה.

אם יתקבל הרושם שיש כאן מילחמה בין שתי כנופיות־טרור, תהיה דעת־הקהל — במיקרה הטוב ביותר — ניטראלית. מכיוון שישראל חזקה יותר, עלולה דעת־הקהל לצדד דווקא בצד השני.

לכן אין איוולת גדולה יותר מאשר פריצת המיסגרת של החוקיות הבינלאומית.

אבא אבן אמר השבוע שיש פאראדוכס בכך שבאים אלינו בשם החוקיות הבינלאומית, כדי להרתיע אותנו מלבצע פעולות נגד טרוריסטים הפוגעים בחוקיות הבינלאומית.

(אבן מתח ביקורת אחת בלבד על הפעולה: שלא הצליחה ללכוד את „ראשי המחבלים". אילו הצליחה, כך רמז, היה הכל בסדר. אבן מתגלה שוב כציפור מיוחדת במינה: מרחוק הוא דומה לינה, אך מקרוב זהו עוף שונה לגמרי.)

אכן, יש כאן פאראדוכס. אבל הוא הפוך:

מי שמעוניין בחוקיות הבינלאומית, אל יתן את ידו לשבירתה.

מי שמעוניין שהעולם יגנה את הפוגעים בחוק הבינלאומי, ויעזור בחיסולם, אל יבצע בעצמו פעולות כאלה.

אחרת הוא כורת את הענף שעליו הוא מבקש לשבת.

■ ■ ■

ד שאלה היסודית היא: האם מעוניינת ישראל בקיום החוק הבינלאומי לגבי התחבורה באוויר ובים, או לא?

רק מצביא טיפש בוחר בשדה־קרב המעניק את כל היתרונות ליריבו, והשולל את כל היתרונות מעצמו.

בשדה־הקרב של הטרור נעלמים רוב היתרונות שיש למדינת־ישראל, כגוף ממלכתי, וניתנת ההזדמנות הגדולה ביותר למשאבים המוגבלים העומדים לרשות האירגונים הפלסטיניים.

נפוליאון אמר שכדי להבין את ההיסטוריה של עם, די להעיף מבט במפה. הוא הדין לגבי האינטרסים שלנו. די להעיף מבט במפה כדי להבינם.

אנחנו מנותקים מן המרחב שבו אנחנו שוכנים. מלבד מצריים, עורק־חיים ארוך ופגיע מחבר אותנו עם אירופה, ומשם עם העולם כולו. עורק זה, המוביל מחופי ישראל לאתונה, לרומא ולהלאה, עובר לאורך 1200 הקילומטרים של החוף הלובי, במרחק של כמה מאות קילומטרים ממנו.

בים התיכון שורצים כוחות רבים, מהם העויינים לישראל. יש בו צי אמריקאי, היכול לעזור לפעולותינו, אך יש בו גם צי סובייטי, העלול לעזור לצד השני. לחוף הים התיכון שוכנות מדינות ידידותיות, כמו איטליה וצרפת, אך גם מדינות אויבות, כמו סוריה ולוב.

אם תתחיל מערכת־טרור טוטאלית בים התיכון ומעליו, יהיה מצבנו רחוק מלהיות נוח.

אין לנו שום עניין במערכת כזאת. יש לנו עניין רב למנוע אותה. דעת־הקהל העולמית היא אחד המכשירים לכך.

■ ■ ■

ל ש לעניין היבט נוסף. הוא נוגע לדעת־הקהל הערבית והפלסטינית.

כיום נחשבים כל ארבעת המנהיגים של אירגוני־הסירוב כמי שמכרו את נישמתם לסורים. הרוב העצום של העם הפלסטיני נאמן ליאסר ערפאת, ורואה בארבעה פורשים, אנשים שהוציאו את עצמם אל מחוץ למחנה. הם מהווים איבר מדולדל.

גם ברחבי העולם הערבי ירד מעמדם של הארבעה מאז הפילוג באש"ף. סוריה ולוב אינן פופולאריות במישפחה הערבית, וסוכ־ניהן עוד פחות.

אך חטיפת הארבעה, ועל אחת כמה וכמה העמדתם לדין בישראל, היתה בהכרח מלכדת סביבם את כל הפלסטינים וכל הערבים.

כמו כל מישפחה, מתלכדת המישפחה הערבית כאשר מישהו מבחוץ תוקף את אחד מבניה — גם כשזהו בן סורר. זה כבר הוכח כאשר איים רונלד רגן על מועמר קד'אפי.

אילו הצליחה הפעולה הישראלית, היו הארבעה הופכים לגיבורי העולם הערבי. גם יאסר ערפאת היה נאלץ להתייצב לימינם, ויתכן כי הפילוג באש"ף היה נרפא. לטובת הקיצוניים.

מצריים לא היתה יכולה לעמוד מנגד, וגם לא סעודיה ויורדן. הן היו נאלצות לתמוך בסוריה ובלוב.

כל יחסי־הכוחות בעולם הערבי היו משתנים

(המשך בעמוד 20)

אנשים

מרוע סירב שלמה הילל לכוס יין נוספת וכיצד הוגש קפה עם עוגה לבנימין בן־אליעזר

■ **רוחמה חרמון**, מי ש־התפרסמה כ־רוחמה של **יצחק רבין** כאשר שימשה כמזכירתו עת כיהן כרמטכ"ל וכשגריר בוושינגטון, חגגה ברוב פאר ובהדר את שחרורה מצה"ל, ב־קפה הסמוך לתיאטרון הלאומי. רוחמה, בשימלה שחורה עמוקת־שסע וגדולת־מחשוף, הקפידה שלא יסתננו לאירוע אורחים שלא הוזמנו. כיאה לאשת־צבא, היה הסינון קפדני ביותר. מי שהצליחו לעבור אותן היו, בין היתר: **יצחק ולאה רבין, ריטה ומרדכי גור, שימחה** ותיק, לקורן ולחבריו בלהקת־הנח"ל המפורסמת: „אני עומד לקבל בקרוב סגן־אלוף!" מייד קמה שימחה, והחבר'ה הכינו לכבודו מסיבת־הפתעה. בעיצו־מה של המסיבה בירר החתן המופתע מהי סיבת השימחה. משנודע לו, הגיב בתימהון: „אבל חבר'ה, בסך־הכל אמרתי שאני מקבל סגן־אלוף מעלייץ"

■ עורך־דין **יחיאל גוטמן**, ישב במיזנון־הכנסת, בחברת חבר־הכנסת **בנימין בן־אלי־עזר**, וניסה נואשות ללכוד מל־צר. תוך כדי הצ'יפיה הארוכה מלאת האנשים, כעשרים מל־צרים. הללו התקרבו אל גוטמן, הקיפוהו מכל העברים ונקשו בקצב אחיד באגודליהם. גוטמן, איש גדל־מימדים, התגמד מרוב פחד ומבוכה. בירור בלתי־נשכח עם בעלי־המיסעדה הבהיר כי „אצלנו, רק לכלבים מסמנים ככה, באגודל..."

■ השיב לו בן־אליעזר מיק־רה־קונטרה: בעת ביקור באחת מארצות המיזרח הרחוק נכנס, רעב, למיסעדה יוקרתית. בהיותו עייף התיישב ליד אחד השול־חנות. מלצר מחוייך הגיע חיש־ראלי מלצר בכיר יותר ובירר, האם הובן האורח כראוי. בך־אליעזר לא הבין על מה המ־הומה. אז הגיע אל שולחנו ראש־המלצרים, ובירר את מבוקשו בקרירות מופגנת. „אני רוצה קפה עם עוגה!" דרש הישׂ־ראלי באי־נעימות רבה. „טוב, זה מה שתקבל!" נענה. מקץ כמה שניות, הגיעה המנה המיוחלת — קפה שבו צפה לה עוגה.

■ חבר־הכנסת **סנחס גול־דשטיין** פגש בח"כ **אברהם שפירא** באירוע חגיגי. גולד־שטיין, שהיה במצב־רוח טוב, התאריך אינו מיקרי. גולדשטיין תיאם את מועד נסיעתו בדיוק נמרץ כך שיזכה להשתתף בקר־נבל השנתי.

■ גם הרב שפירא נעלם זמנית מהנוף הפרלמנטרי. שפי־רא, יושב־ראש ועדת הכספים של הכנסת, „קפץ" לארצות־הברית, לרגל ברית־מילה של אחד מנכדיו.

■ השחקן **אילן דר**, המוכר לקהל הרחב מסידרת הטלוויזיה קרובים, קרובים, חגג את יום־הולדתו, בשבוע שעבר, בצריף

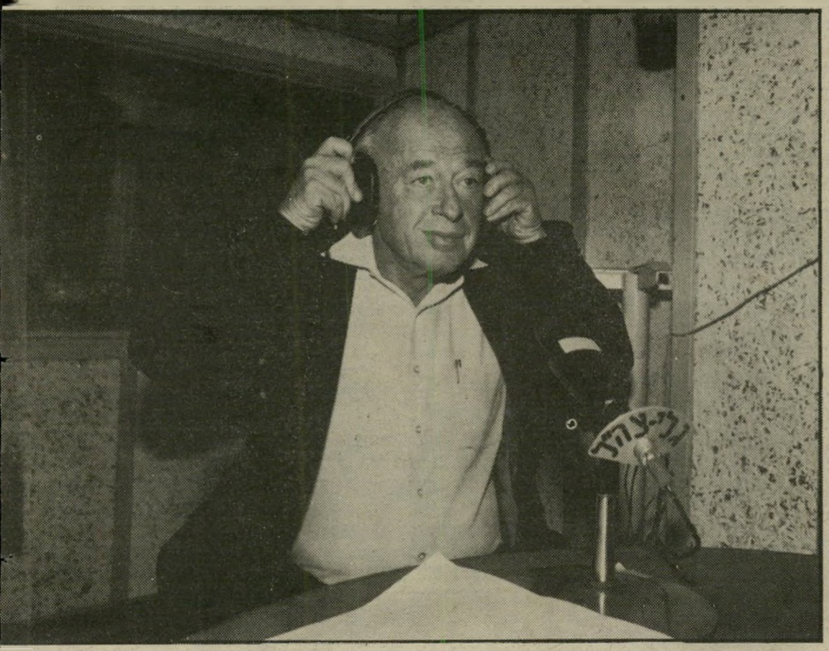

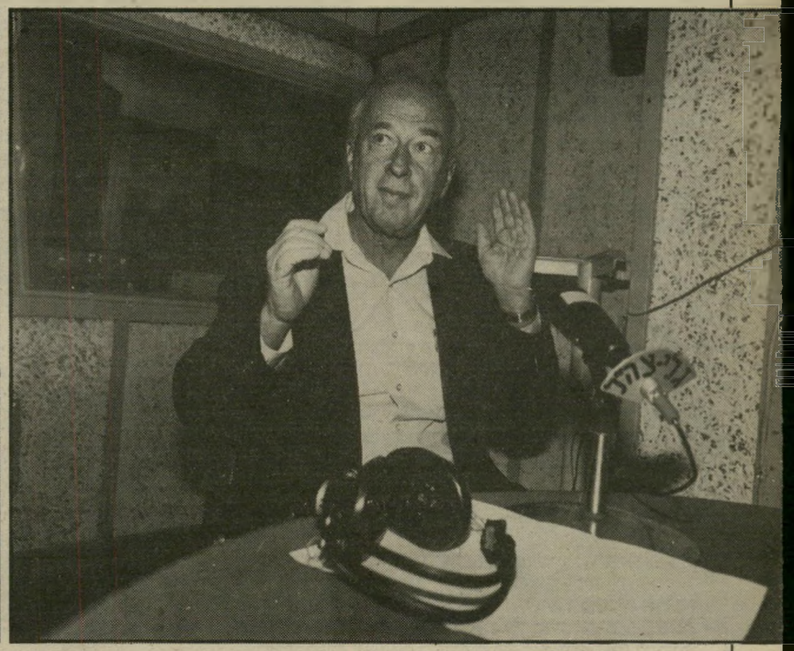

יצחק רבין בא לתיחנת גלי־צה"ל כדי להשיב לשאלות חיילים מעל גלי־האתר. בתום המישדר נפגש רבין עם החיילים והעובדים האזרחיים של התחנה, שהעניקו לו מיקרופון של גל"ץ כמזכרת. מתנה דומה קיבל גם יצחק מודעי, כאשר ביקר לפני שבועיים בתחנה. מודעי שאל אם המיקרופון אמיתי. המיקרופונים אכן אמיתיים, אולם אינם פועלים. כדי שבשידור לא ייפלטו סודות צבאיים. בא למקום גם הצנזור הצבאי הראשי, תת־אלוף יצחק שני, שעה לפני השידור. צילמה: **ענת סרגוסטי**.

וויויאן דיניץ עם בנם, **ציפי שביט, אבי טולדנו, אבי־נועם קורן ושולה חן, איצ'ה ממבוש**, הקבלן **גיגי פרס** („האח של שימון"), **גיטה שרובר, בנימין ג'יבלי** ור־בים אחרים.

■ שימחה דיניץ התבטא, באותה הזדמנות, על טיב קשריו עם בעלת־השימחה: „קיבלתי אותה בירושה מרבין," העיף מבט ברעייתו שישבה לידו והו־סיף מייד. „אבל רק בענייני־עבודה..."

■ מאוחר יותר, על הבימה, סיפר דיניץ, כיצר — כשהתמנה כשגריר ישראל בארצות־הברית וקיבל את רוחמה בירושה מרבין, קודמו — נכנסה זו אל חדרו, אחרי יומיים בלבד, והודיעה לו שעליהם לשוחח ביחידות. „כברז" תמה דיניץ. רוחמה סגרה את הדלת, עמדה מולו בדרמא־תיות והודיעה לו: „אני בהריון!" בטרם הספיק דיניץ הנבוך להבין כיצד ואיך ולמה, הוסיפה המז־כירה: „זה עוד מיצחק..." קרי: מתקופת־העבודה עם רבין.

■ **אבינועם קורן** נחפז לשבת ליד הדלפק במקום, הוציא פיסת־נייר ועט וניסה לשרבט משהו. הוא התבקש לייצר, בדקה ה־90, ברכה מחורזת לבעלת־השימחה.

■ תוך כדי שירבוט סיפר קורן על חוויותיו של **איצ'ה גולן**, שהסתובב בקהל. קורן שיחזר כיצד בישר גולן, רב־סרן סיפר כיצד, באחת ממסעותיו הרבים לניו־יורק, נכנס למיסע־דה מפוארת. גוטמן הרים את ידו ונקש באגודלו. אחד המלצרים הגיב בתימהון וסימן לחבריו. גוטמן לא הבין מה קורה ונקש באגודלו שנית. לפתע הגיחו מכל פינות המיסעדה הגדולה, קל. „אני רוצה קפה עם עוגה," הינחה אותו הח"כ הישראלי. המלצר נראה משתומם. אחרי כמה שניות חזר שנית ובירר: „אתה רוצה קפה עם עוגה?" התשובה היתה חיובית. המלצר נעלם וכעבור כמה שניות נוס־פות, הגיע אל שולחנו של הישׂ־החליט לעשות „מי שבירך" לרב־ח"כ. בירך ובטרם הספיק להתאושש, הסתבר לו שמחוותו הנדיבה עלתה לו ב־18 שקלים חדשים.

■ הנזק הכספי הזה לא מנע מהח"כ הליברלי להיעלם, בסוף השבוע, מהארץ, לטובת בראזיל.

ראובן רובין כאשר אסתר רובין ראתה בעיתון את התצלום של אנשי המיסענה אשר פלשו ללישכת מז"ל ההסתדרות (למעלה), סיפרה את תולדות הציור שבלישכה. זהו ציור של בעלה המנוח, ראובן רובין. שאותו מכר לאברהם לוינסון (אביו של יעקב) תמורת שמונה לירות.

■ **גם הרב שפירא נעלם זמנית מהנוף הפרלמנטרי. שפי־רא, יושב־ראש ועדת הכספים של הכנסת, „קפץ" לארצות־הברית, לרגל ברית־מילה של אחד מנכדיו.**

■ **השחקן אילן דר, המוכר לקהל הרחב מסידרת הטלוויזיה קרובים, קרובים, חגג את יום־הולדתו, בשבוע שעבר, בצריף**

■ **חבר־הכנסת סנחס גול־דשטיין פגש בח"כ אברהם שפירא באירוע חגיגי. גולד־שטיין, שהיה במצב־רוח טוב.**

■ **ראלי מלצר בכיר יותר ובירר, האם הובן האורח כראוי. בך־אליעזר לא הבין על מה המ־הומה. אז הגיע אל שולחנו ראש־המלצרים, ובירר את מבוקשו בקרירות מופגנת. „אני רוצה קפה עם עוגה!" דרש הישׂ־ראלי באי־נעימות רבה. „טוב, זה מה שתקבל!" נענה. מקץ כמה שניות, הגיעה המנה המיוחלת — קפה שבו צפה לה עוגה.

אליזבט קאול היא אשתו של נספח־העיתונות של השגרירות הגרמנית, האנס־פטר קאול (בתמונה משמאל). השבוע ערכו מסיבה לרגל חג־הפאשינג, הנחוג בחלקים הקתוליים של גרמניה, במקביל לקארנבל באמריקה הדרומית. האורחים התבקשו לבוא בלבוש שנות ה־20. בתמונה למעלה: עשירה ברלי, אשתו של יו"ר אגודת עיתונאי־החוץ, ולידה, משמאל, המארחת, אשר ילדה לפני ארבעה חודשים. אליזבט נישאה לבעלה בארץ. למטה מימין: גידעון ברלי, עונד שפם מלאכותי, ומשמאל: רון בן־ישי, הכתב הצבאי של ידיעות, והעומד להתמנות גם כתב טיים. צילמה: רחל אבנרי.

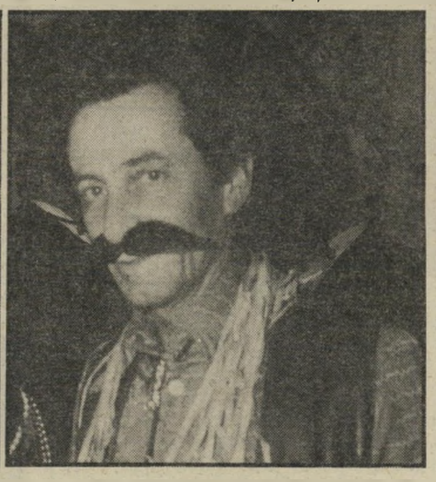

אחרי הגשת כתב־האישום, יערי בא בחברת שני ילדיו. הביקור נערך באגף־מיון של הכלא, שם שוהה חווה עד שיימצא לה תא קבוע. סוהרת נכחה בחדר בכל זמן הביקור.

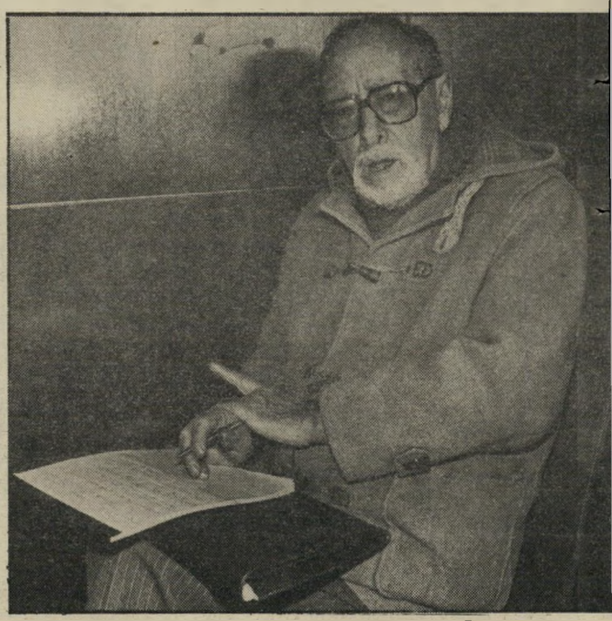

"גאל מוסינזון" מחבר חסמב"ה עורר סקרנות כאשר הופיע בבית־המישפט בשעת המישפט של הנאשם המכונה "האנס מצפון תל־אביב" ורשם לעצמו רשימות. התעלומה נפתרה כאשר הסתבר כי מוסינזון בא ככתב פלילי חדש של היומון ההסתדרותי דבר, ולא כסופר. צילם: ציון צפריר.

איך קילקל הכתב הצפוני לעיר הדרומית

הורוביץ
אין שמש!

תגובות נזעמות ביותר הגיעו לאולפן בוקר־טוב־יש־ראל של גלי־צה"ל מאילת הדרומית. כמה בעלי בתי־מלון וכמה בעלי עיסקי־תיירות התקשרו ביום השישי בבוקר לגל"צ וכעסו על עורכי המישדר. הדבר היה אחרי דיווח שחור שנתן מנחם הורוביץ, כתב גל"צ מן העיר אילת.

הורוביץ הוא כתבנו בצפון", שהחליט לרדת לחופשה בעיר הדרומית, אחרי הפיר־סומים הרבים שניתנו לשמש, לשמיים הכחולים ולים הצלול. הורוביץ סיפר ותיאר במפורט את הטיסה לאילת, הוא אמר שזו היתה אחת הטיסות המפחידות בחייו. מכיוון שהיו כיסי־אוויר לכל אורך הדרך, ולולא התנסה בעבר בטיסות־חורף באירופה, היה בוודאי משתתק מרוב פחד. אבל זה היה רק הסיפתאח לסיפורו של הורוביץ, הוא הוסיף ואמר שבכל ארבעת הימים בהם שהה באילת לא זכה לראות ולוא פעם אחת קצה של קרן שמש. למרות הפירסומים שראה בהיותו בצפון, באותם ימים היה צפון הארץ שטוף שמש. השמיים היו כחולים והיה חם מאוד.

בטיסה חזרה פגש הורוביץ במטוס את רפי הוכמן, ראש־עיריית אילת, שאמר לו: "יש לי קבלות שבמשך 360 יום בשנה יש שמש באילת, ואתה נפלת על חמשת הימים חסרי השמש."

הורוביץ שב מצונן והציע למאזינים להתקשר ולברר מה מצב השמש לפני שהם מתכננים את חופשתם ולפני שהם אורזים את המיזוודות.

כמה מבעלי בתי־המלון הזמינו את הורוביץ לשהייה חוזרת בעיר כדי לתקן את העוול שנעשה לו על־ידי מזג־האוויר והעוול שהוא עשה לעיסקי־התיירות שלהם.

■ **שלמה הילל** יושב־ראש הכנסת סייר בבנימינה ובזיכרון־יעקב. במיסגרת סיורו ביקב הולעט בכל־כך הרבה סוגים ומינים של יינות, עד כי נאלץ, בשלב מתקדם למדי, לסרב, כדי לשמור על צלילות דעתו.

■ במשך הדיונים בכינוס הקונגרס היהודי, ענדו המשתתפים תגים שנשאו את שמותיהם. כך גילה חבר־הכנסת **אהרון אבו־חצירא** קרובי־מישפחה שלו המתגוררים בלונדון. בני־הזוג והח"כ מתמ"י התחככו זה בזה, סמוך לרלת־היציאה מאולם הדיונים, השלושה החליפו מבטים, הסתכלו בתגים שהיו תלויים על דשיהם ומייד אחזה בהם התרגשות גדולה.

■ החוזה המדובר ביותר בעולם הפופ בימים אלה נחתם ביום השני בין **מאיר בנאי** ובין חברת־תקליטים. בנאי, בנו של שופט, הוא בן־דודו של **יובל בנאי**, בנו של השחקן־זמר **יוסי בנאי**. יובל בנאי הוא חבר בלהקת משינה, החתומה גם היא על חוזה עם אותה החברה, וכך הכל נשאר במישפחה.

■ יובל בנאי הלך לתחנת־המכס בנמל־התעופה בן־גוריון, בליווייתו של אמרגנו. השניים התכוונו לשחרר את כלי־הנגינה שהגיעו עבורם מחו"ל, אלא שמרוב שימחה הם שכחו להסדיר אישורי־כניסה לעצמם ונותרו בחוץ. כל זה, עד שאחד מעובדי־המכס, עולה חדש מרוסיה, זיהה את האליל הצעיר וצעק "זה משגה, זה משגה (אותיות קמוצות)..." מרגע זה, כמובן, נפתחו כל הדלתות לפני השניים.

דפנה ברק

נמר חדש

שמו של המוסף הסיפרותי הקודם של העולם הזה היה, למי שכבר שכח, נמר של נייר. ערך אותו דן עומר. שאותו לא שכח איש, לא אלה שזכו לדיברי שבח שלו ולא אלה שאותם דן ברותחין, שכן האיש היה בעל הערפות ושנאות ברורות, מפורשות ובלתי־מתפשרות. מתוך חיבה לאיש והוקרה לזיכרו שקלנו לקרוא גם למוסף זה כשם קודמו. אבל העט עמד בסירובו. יותר מדי התחלה חדשה, אחרת כאן. יהא איפוא כך: דף חדש, בלי יומרות ובלי חידודי לשון.

דף זה מה הוא בא לחדש? ובכן, קודם־כל הוא בא לחדש מוסף לסיפרות, לאמנות, לתרבות, בשבועון הוותיק ביותר בישראל, שבועון שימיו כמעט כימי המדינה ואשר בלעדיו לא ייתכן לכתוב את תולדות העיתונות הישראלית. לחדש גם זאת, שהמוסף לא יהיה הפעם בימת־יחיד, כי אם אכסניה פתוחה, אולי לא לכל דיכפין אך בוודאי לכל מי שיש לו מה לומר בתחומים שהוא עוסק בהם ואשר דבריו ראויים שישמעו. כלומר, אכסניה פתוחה ליוצרים, לסוגיהם ולמיקצועותיהם, פתוחה להערכה של המתהווה והערכה־מחדש של המלאי או המצאי, פתוחה למידע מן הארץ ומחוצה לה, פתוחה לפרספקטיבות משתנות ולהדגשים שונים — הכל לפי העין הרואה והמתרשמת והיד הכותבת.

טוב ויפה. אבל קצת יותר מדי נמלץ, קצת סתמי מדי. בבקשה לפרט קצת. את מי תתקפו? עם מי תלכו? האם עוד חבורה? מה יהיה הסיגנון?

ובכן, לשאלה האחרונה: לא כאסה. לשם כך די בהחלט במוספים, בכיתבי־העת ובמקומונים הקיימים.

אמרנו „לא כאסה" אבל חובה להבהיר מייד: כן כאסה כלפי הכסחיסטים למיניהם, כלפי אותם שנטלו להם זכות־לא־להם לשפוט, לחרוץ לשון ודין, לרכל, לסלק חשבונות, לפרוע ולהיפרע. כן כאסה כלפי אויביה של התרבות הישראלית החילונית, הליברלית, הנאורה, המסרבת לחזור בתשובה לבאנטינית או ריאקציונית.

ומדוע „זכות לא־להם"? האין לכל אחד זכות מישפט בענייני סיפרות, אמנות?

ודאי — באמבטיה. כדי לחרוץ דין בפומבי בענייני סיפרות ואמנות דרושה מידה מסויימת של השכלה — אל ניבהל מפני המלה הלא־אופנתית: — נקיון־דעת וכושר־הבחנה.

מה ניתן לעשות כנגד אותם שאין להם כל אלה או אף מקצת מזה, והם מתעקשים להתמיד בשלהם?

לא הרבה. אבל ניתן לחמם להם את מי־האמבט מעט יותר ממה שנוח ורצוי להם.

תן לי דוגמה אחת.

הנה, מה תאמר על באלון מנופח זה המסיח לפי תומו (טומטום, היה רבוש ז"ל נוהג לומר), כי עד לפני זמן־מה סבר שמשוררת פולנית „יהירה ומרבת־מילים", וכן שהיא „הפכה להיות בלתי־קריאה לחלוטין". וכעבור זמן, אחרי מותה של אותה משוררת אומללה, קם וגילה באותם שירים עצמם שפסל פסילה כה נחרצת לפני מותה, שהמשוררת הגיעה בהם „לשיאים שכמותם לא ידעה השירה העברית אולי מאז התנ"ך," וכי את שירתה ניתן רק להשוות ל„רוח־אלוהים. אם יורשה לי לחוות דעה אישית." האם נאמר עליו על מומחה אישי זה לרוח־אלוהים, שהוא בעל חזון בל יתואר? — לא, כמדומה שלא. אולי, שהוא בעל תואר (ב"א, מ"א) לא נחוץ? — לא, גם זה לא. שהוא מקורי עד כדי להדהים? בעל „פואטיקה" מהפכנית? — לא. חדור כושר־הבחנה עילאי בין משורר המצוי (עדיין) במצב מאונך לבין זה המצוי כבר, להוותו, במצב מאוזן? — אתה מתקרב מאוד. אבל עדיין לא הגעת.

נאמר עליו, אם תורשה גם לי חוות־דעת אישית, שאיש מבולבל ומשתאה ממין זה רצוי שלא יכתוב דיברי־ביקורת ואם רוח ביטנו מצווה לו: כתוב. רצוי שיימצא עורך אניין אשר ייעץ לו לגנוז את הדברים במגירת שולחנו עם שאר פרחים מיובשים וכיתבי־יד צומקים. שהרי את הסגולות הדרושות למבקר כבר מנינו: השכלה, הגינות וכושר־הבחנה. אולי נוסיף עתה עוד אחת: אמינות.

זמה בדבר הכושר לחרוז סמנטיקה עם סמיוטיקה וסימביוזה? ומה בדבר „תיזמון מאניפולאטיווי של התייחסויות ואי־התייחסויות" ו„עולם שאינו מציית לקודיפיקאציות מימטיות", שאותם מצאנו בעיתון־ערב(ז)?

לא, זה לא הכרחי.

ואת העורכים שכחת? מה ברבר כל אלה שבלעדיהם לא היו אותם באלונים מנופחים, כדבריך, מסוגלים לפרסם את הגיגיהם ומערכי־רוחם? האם על אלה לא תאמר מילה?

אומר, אבל לא היום, לא עכשיו. זכור, דף חדש כאן ולא דף אחרון. ורק זה אומר בינתיים, מכורח ההגינות: יש בהם, ואם גם לא רבים, העושים מלאכתם נאמנה, שנה אחר שנה, שנים רבות, בתנאים לא־קלים ותחת לחץ כבד. אבל גם זה אומר: לברית בין הבתרים והמבתרים, קרי: העיתונים, שמאיהם ואשמאיהם, לא ניתן ידנו. כלומר, לברית שעל פיה מותר לכל אדם לנבל פיו ככל העולה על דעתו כנגד חברו, בתנאי שזה אינו נושא תעודת־יקיר של העיתון המתחרה או מכהן בקודש באותו עיתון.

רשימה שאי־אפשר היה לפרסם במקום אחר

ובאותו עניין. באחת החוברות של סימן קריאה (מס' 11, ליתר דיוק) הופיעה רשימה של ניסים קלדרון, מי שכבר היתה לי ההזדמנות לומר עליו שהוא אחד המבקרים האינטליגנטיים והפרובוקאטיביים ביותר בשדותיה המשמימים של הביקורת העברית. הרשימה פותחת בהערה כי נסמרה למערכת הארץ, כתגובה על רשימת־ביקורת (קטלנית מן הסתם) שפירסם מבקר־התיאטרון של עיתון זה, מיכאל הנדלזלץ, על הצגה סורגים. לדיברי קלדרון, הושבה לו הרשימה בשם המערכת בידי גדעון סאמט בלוויית הערה כי תפורסם רק אם תקוצץ בשליש. כדבר הזה קרה גם את המשורר שימעון צמרת בבואו להגיב על התקפה פרועה וגסת־רוח של בנימין גלאי, יקיר מעריב, על סופרים שביקשו לערוך שביתת־מחאה כנגד אלימות המישטרה.

בשני המיקרים לא נתפרסמו הרשימות בעיתון התוקף. רשימתו של קלדרון נתפרסמה, כאמור, בסימן קריאה, ואילו זו של צמרת — בהעולם הזה.

לכל מעשה חריג, לא־שיגרתי, שלא „כהר־גלו", יש — אני מדבר כמובן מנסיוני שלי — „קץ אחרון". הקש האחרון שהביא, באשר לי, למחשבה בדבר הצורך בבימה חדשה זו היה המעשה בצמרת, שהזכיר לי את מה שאירע לקלדרון.

במקום שאומר את דברי שלי בנושא זה, מוטב שאניח לניסים קלדרון להשמיע את שלו:

„...הרבה יותר חשוב וחמור הוא השמור לי ואשמור לך בעיתונות הישראלית. אצל אנשים שוויכוח חופשי הוא מיקצועם. אתה יכול לכתוב ככל העולה על רוחך על כל מלך וכל קבצן, רק אל תגע בעיתון אחר. הפרה הקדושה היחידה בעיתונות הישראלית היא העיתונות הישראלית. יש כמה יוצאים מהכלל, אבל זה הכלל. התוצאה היא שאם (מכל סיבה שהיא, ולו גם מוצדקת) נחסמת בפניך הדרך לדיון בעיתון שפתח בדיון — לא יהיה דיון. גם כשהמדובר בוויכוח עם אדם וגם כשמדובר בוויכוח עם מוסד ציבורי. יש לזה הרבה סיבות, שלא את כולן אני יודע... לפעמים זה מקורות אינפורמציה ותן וקח שבין קולגים: לפעמים זה ענייני כסף ופירסומת ולוחות כפולים; ותמיד זה החשבון והפחד שלא חשוב מה מקורם, אבל כשהם מופיעים בעיתונות הם מזהמים יותר מאשר בכל מקום אחר."

ניסים קלדרון, אתה מוזמן לכתוב בבימה זו ככל העולה על רוחך, על כל קבצן וכל מלך, ועל מעמד הביניים, כולל זה שבעיתונים אחרים.

נתן זך ■

קדחת המרד

ובימים ההם (האלה) אין מלך בישראל. ודומה שככל שקטן מיספרם של הטוענים לכתר־מלכות, כן רב מיספרם של ספיחי־מבקרים ונמוגשות־רצנוטים וסתם נושאי־כלים מקלמסים־בקולמוס ומפלמסים־בפולמוס המתאווים לנופף במקל ובגזר, על פי השיטה הידועה של המקל והגזר, ומבקשים שעל פיהם יישק כל דבר (על אף הריח). כך אחד אמנון נבות מבקש להיות נורצווייל ואחד ברתנא מבקש להיות בורצווייל ואחד הנדלזלץ מבקש להיות הורצווייל (לתי־אטרון) ואילו עמיתו ציפר מבקש דווקא להיות צורצווייל (למכבש הדפוס), וכל קוצו של יוד מבקש להיות קוצו של יורצווייל דווקא. דומה, שכל מי שאינו יודע לעשות כזית מבקר פייט, אם יורשה לערוך מחדש את פסוקו המפורסם של ברנרד שו.

וכמיספר חורקי־העט וחוגריו כן מיספר המורדים. קדחת המרד פשתה בארץ, וכל איש ישר־בעיניו מורד ומתמרד. איש־איש ומירדו על גבו כמירדעת זו שעל גב החמור. כך מורד אהרון שבתאי — בעל החרא. מוות (לא ייאמן, אך זה שם קובץ שיריו) הנודע בשערים, ובעיקר בחורים — ומורד אייל מגד — נין ונצר למישפחת מורדים ידועה; מורד אילן שיינפלד מיודענו, אף הוא בעל „חרא, מוות" קטן משלו דמתקרי שופרא, ומורד על־אונסו יאיר הורביץ („המשותף לנו שמרדנו בדור שקדם לנו"), ואפילו ישראל פינקס הנחבא אל הכלים נאנח ומורד, או כמעט. לזכותו ייאמר לפחות זה, שהוא כולל גם את עצמו בין אלה שהוא קם עליהם.

מיצוות מרוד של מרודים ממעש. שהרי כל אלה ודומיהם (ועם מי שלא הזכרתי הסליחה) אינם מנחם בגינים (להזכירכם: מחבר המרד) או סופרים אשר, בלשונו של פינקס, שילמו כלשהו בעד זכות המרידה שלהם. לא, צפיחיות בדבש ונערי אבא־אמא אמונים על אנשי־שלומים ויחסי־ציבור, טוגנים שמן האקדמיה ואתרוגים שחבו־רות־חבורות של חסירים שומרות על פיטמותיהם, נהנתנים מדושני עונג עצמם, גולייתים של המקומון וגולייברים של הסאלון, אבירי ההשמצה המסתתרת והמכה מתחת לחגורה, ימין אופנתי המשחק באידיאולוגיות וב„פואטיקות" ומקום־טוב־באמצע העושה תורתם של א"ב יהושע, חיים גורי ועמוס עוז עץ־חיים למחזיקים בה. חיים, נהנתנים מדושני עונג עצמם, גולייתים של המקומון וגולייברים של הסאלון, אבירי ההשמצה המסתתרת והמכה מתחת לחגורה, ימין אופנתי המשחק באידיאולוגיות וב„פואטיקות" ומקום־טוב־באמצע העושה תורתם של א"ב יהושע, חיים גורי ועמוס עוז עץ־חיים למחזיקים בה. חיים, משמע: חיים טובים, שאינם חסרים דבר, ששכרם וכבודם בצידם.

לא אצ'גים, לא רטושים, לא אבות ישורונים או ז'בוטינסקים, ביאליקים וטשרניחובסקים, אף לא שימעון צברים ומקסים גילנים, להבדיל. המשותף לכולם, שבלעדי אלה שהם מורדים כנגדם לא היה להם אפילו כנגד מי למרוד.

הלאה מורדים ייקרא? לא, עד כדי כך עוד לא היגענו במימסד. לא. לא במרד עסקינן כאן, כי אם במה שהצרפתים מכנים בלשונם הנאווה: MERDE. ובלאדינו, אם איני טועה: MERDA, ויש טוענים: MIERDA.

הוא שאמר המשורר: חראמוות.

קרדום לחפא"ן בו

הנסיעה אומנם כבר היתה־כלא־היתה אבל מוטב מאוחר מאשר לעולם לא. שכן, התופעה היא תופעה, ממש כדרך שהשושן של גרטרוד שטיין הוא שושן, או ורד. עובדה.

סח לי משורר מידידיי, חבר מרכז פא"ן בישראל, כי קיבל פתשגן בזה הלשון מאת אותו גוף מכובד: (א) נציגינו הרישמיים לקונגרס ה־48 של פא"ן בניו־יורק (ינואר 1986) הם ט' כרמי ועמוס עוז. (ב) הוחלט להעלות את דמי־החבר לשנת תשמ"ז ל־5,000 שקל.

כך, בפשטות. „הוחלט." מי החליט ומדוע החליט מה שהחליט, דבר זה לא פורש באותו פתשגן. ובעצם אין בכך כדי להפתיע: ט' כרמי ועמוס עוז הם צליינים וותיקים בקריית־ספר שלנו. ולא ייפלא כי גם הפעם הוחלט, כי הם יהיו שליחי הציבור וראשי המדברים. ורק פלא הוא שנתרצו שוב ונסעו. אבל עוד פליאה קטנה כאן, שהרי מן הרשימה נעדר הפעם שמו של צליין חילוני ותיק שלישי, הלא הוא אהרון מגד חרדת האקדמיה. מה קרה? האם עייף, חס וחלילה, משוט בארץ על חשבון הבארון?

מי שעוד לא עייף הוא ידידנו המשורר — המרפקים של המדינה — ט' כרמי. בעיתונות כבר התבשרנו כי סידר לעצמו הזמנה לאוניברסיטת ייל, בה יורה דיעה סמסטר אחד בשירת ימי־הביניים. מסתבר כי לא התבטל שם בעת כינוס פא"ן. יגעת ומצאת — תאמין. ובכלל, דעתו של כותב שורות אלה היא, כי אילו נמצא למדינת ישראל מליץ־יושר בעל כישוריו הפירסומאיים של ט' כרמי לא היה לה מה לדאוג ברבר תדמיתה בגויים. חבל שהוא חוסך ממנה תרומתו זו.

אשר לעוז, לא נתפלא אם נשמע שגם הוא כבר אורז או עתיד לארוז את מיזוודותיו לעוד מסע הרפתקאות מו"לי מופלא.

אורזי המיזוודות.

לא ייאמן

בעיתון אנו קוראים כי הסופר יורם קניוק זכה בתביעה שהגיש נגד בימאי הקולנוע יקי יושע על נסיונו של יושע „לנשל" (כך בעיתון) אותו מן הזכויות לתסריט של אדם בן כלב על פי סיפרו של קניוק.

בתגובה לפסק־הדין אמר הסופר המקטר (לא רק במקטרת): „לא ייאמן כמה פסק־הדין הוא לטובתי."

אכן, לא ייאמן.

הננו להצהיר בזה כי עד שלא נראה אותו, את פסק־הדין, בעינינו ממש, לא נאמין גם אנחנו, קטני־אמונה שכמותנו, עד כמה פסק־הדין הוא לטובתו של קניוק. לא. אנחנו פשוט מסרבים

עופר ללוש, „דיוקן עצמי", תחריט (צילום: מנוחה ברפמן)

להאמין. אילו היה מדובר בפסק־דין שהוא „לטובתו" סתם — מילא. אבל עד כדי כך? חיי כלב.

ועידה באה, ועידה הולכת

הוועידה השמינית של אגודת הציירים והפסלים בישראל, שהתקיימה בחיפה, נפתחה ונגעלה כמעט בנשימה אחת. בין זה לזה היה טקס חגיגי, שבו אמרו את כל הדברים החגיגיים שנהוג לומר במעמדים חגיגיים, והחגיגה נגמרה. התחילו שיבעת ימות המעשה של הסקנדאלים. הסיבה למה שתואר בעיתונות כשערוריה היתה כרוזה באולם הדיונים, שבה נקראו חברי האגודה — שומו שמיים! — לגלות „מעורבות יתר אל מול ההקצנה, המצוקה והפער". למיקרא הדברים נדמה היה לי לרגע שאני קורא ידיעה על ועידת אגודת־ישראל, לא של אגודת הציירים והפסלים.

בראיון שערך מקומון חיפה, כולבו, עם גדליהו גונן, יו"ר אגודת הציירים והפסלים בחיפה, נתבקש המרואיין להשיב על הטענה לפיה „באמנות שלהם (של אמני חיפה) משולבת הרבה פוליטיקה." החבר הישוב־ראש השיב: „חס ושלום. אסור שתהיה אצלנו נימה פוליטית. קבוצה קטנטנת, בעיקר מירושלים, ניסתה להכניס פוליטיקה, אבל זה לא צריך להיות."

נימה פוליטית? — חס ושלום. וכי מה יאמר הראשון לציון? ונשאלת שאלה. את „בלי חירות ובלי מק"י" של ימות בן־גוריון עברנו בשלום, ה„בלי קיני" החליף את מקומו של הביקיני, ה־בלי את ה־עם, ועוד לא חרבה הארץ. ורק האיסור על הפוליטיקה בעינו עומד?!

אני מניח, כמובן, שבמלה „פוליטיקה" כוונתו של היושב־ראש הנכבד לענייני צבור, לא לתכסנונות של אינטרסים וקטטות של „אימים", שבהם מצטיינים אמנינו כל ימות השנה. ואם כך, מי יגול עפר מעיניהם של פאבלו פיקאסו, ג'ורג' גרוס, אוטו דיקס, לאה והאנס גרונדיג, בן שאהן וג'ק לוין, אסכולת „קנקן האשפה" והפופ האמריקאית, סוריאליסטים ודאדא, אמני מהפכת אוקטובר והתנגדות האנטי־נאצית. הלא אפילו לא־גודתם לא היו מכניסים אתכם האגוראים שלנו. חס ושלום.

בינתיים אין ועידה, והאמנות הישראלית ניצלה. מן הפוליטיקה, חס ושלום. אפשר שוב להתפנות לפוליטיקה האחרת. תודה לאל.

בפתח־הדבר לספר־אמנות בשם עבודות גראפיות של שנות השלושים האמריקאיות, ספר שהופיע בניו־יורק בשנת 1936 ונדפס שוב ב־1977, מצאתי כתוב: „יותר ויותר אמנים מוצאים את העולם שמחוץ לסדנאותיהם מעניין ומסעיר במידה רבה יותר ויותר, והם ממלאים את ציוריהם בתגובותיהם לאנושות אשר סביבם, במקום בתפוחים ובפרחים. אפילו אמנים העוסקים בעיצוב מופשט — מעניין להיווכח עד כמה הם מתעניינים בשאלות ובנושאים סוציאליים, לפחות כמקור השראה, דבר שבא לידי ביטוי בכותרות עבודותיהם."

אבל זה היה, כאמור, באמריקה ומזמן, ב־1936.

אין קוצין ■

סופרים מיטלטלים

הוויכוח בין המשורר הערבי הכותב עברית, אנטון שמאס, לבין הסופר העברי הכותב עברית (ומתורגם לערבית), א"ב יהושע, נמשך. למי שלא עקב אחריו: שמאס נפגע מדברים שהיפנה לכתובתו א"ב יהושע במאמר שפירסם בכתב־העת פוליטיקה: „אם אתה רוצה את הזהות המלאה שלך, אם אתה רוצה לחיות במדינה בעלת אישיות פלשתינאית עצמאית, בעלת תרבות פלשתינאית מקורית, קום קח את מטלטליך ועקור מאה מטרים מיזרחה, אל המדינה הפלשתינאית העצמאית שתשכון לצד ישראל."

הגיב שמאס המתמרמר בהעיר: „אם בבוא הזמן יתעקש יהושע כל־כך שמוטב לי לחפש את זהותי המלאה במקום אחר, אקום ואלך לי מארצי וממולדתי. שאם יהושע מעדיף להקים כאן מדינה עם אחיו, חברי אירגון הטרור היהודי, שיהיה לו ולכם לבריאות."

יהושע לא נשאר חייב, וברשימה ארוכה בכולבו החיפאי ובהעיר התל־אביבי כתב בין השאר: „העם הפלשתינאי שמעולם לא זכה לחוות את החוויה של עצמאות בארצו אפילו לרגע אחד, מטשטש כל הזמן בתודעתו את המושג של מקום מגורים עם המושג הכולל של מולדת... הפליט בעוה הוא עקור ופליט בתחושתו... למרות שהוא חי עכשיו במולדתו. ובגלל העקשנות הפליטית (כך) הזאת... ובגלל עקשנויות ישראליות מקבילות... עוד עשר או עשרים שנה אולי נישרף כולנו באש אטומית."

כל אלה תיקוות לעתיד הרחוק. בינתיים לא נשתכנעתי שיש סיבה טובה כלשהי שאנטון שמאס יעקור עם מטלטלין „מאה מטרים מיזרחה," מה גם שבמקום למצוא שם את „המדינה הפלשתינאית העצמאית שתשכון לצד ישראל," שא"ב יהושע מבטיח לו, הוא ימצא שם לפי שעה דבר אחר לגמרי.

אולי מותר להציע נוסחת פשרה: שבולי יעקור ראשון עם מטלטלין — „מאה מטרים מיזרחה" או לעזה, לפי בחירתו. עם תודעת „זהות יהודית מלאה" כשלו לא נשקפת לו שם שום סכנה של מהפך אידיאולוגי. אדרבא, אגלי אף יעלה בידיו לגייר כמה פלשתינאים.

מ. ורדי ■

הציצו ונפגעו

המבקרים, כצפוי — מותר לומר כצפוי — נכנסו לפרדסו של יוסי בר־יוסף בהבימה (הצגת־בכורה בשבוע שעבר) ונפגעו. (להוציא בועז עברון ושוש אביגל.) לא לחינם אסרה המסורת היהודית את חוכמת הנסתר, החוכמה המשולה לאמנות, על שוטים וקטנים. ובאמת, מי ישבח הצגה שאינה הולכת בשום תלם אופנתי: לא מחזה בתוך מחזה ולא סימבוליזם יומרני מלווה בעירומים לוהטים, לא „אכספרימנטים" — עלה־התאנה של כל שרלטאן למינהו, לא אפקטים מדהימים, נושאים „רלבאנטיים" כמו שמהדורות החדשות האחרונה „רלבאנטית".

תיאטרון שאינו הולך בגדולות, אמין, קונוונציונאלי, דגיש. תיאטרון טוב שבו אין צורך לחלק ציונים בנפרד לטקסט ולביצוע, כי השניים חברו לאחד, כדרכו של כל תיאטרון טוב.

ובכל זאת כדאי להפריד. בשקט ובלא טראסק מיותר מתקדם יוסי בר־יוסף בדרכו הבלתי־אופנתית, בלתי־אוונגארדית. ממחזה למחזה, מספר לספר, בדרך הקשה. איש קשה ששום דבר מעולם לא ניתן לו בקלות. הפעם כתב משהו שלולא חששי מסופרלאטיבים הייתי מכנה בשם יצירת־מופת קטנה בנוסח הישן. וכשיש טקסט כזה ובימאי כאהרון אלמוג, מה פלא שאפילו שחקנים שחשבת עליהם שהם שרופים מכבר, כלומר, ששנים לא שיחקו ורק חזרו על המאניירזמים המוכרים שלהם, סימלם המיסחרי, הקיצו וריננו. מי שלא ראה את מישה אשרוב בתמונת הפתיחה האילמת של ההצגה ואת מישחקו האינטליגנטי של שלמה בר־שביט, לא יידע מה סיפרות טובה ובימאי מחונן מסוגלים לעשות לתיאטרון (ולשחקניו).

עיטפו איפוא בביקורות את הדגים המלוחים שבפיתגם, וכמו שכתבו פעם במודעות הקולנוע: בואו בהמוניכם.

נ.ז. ■

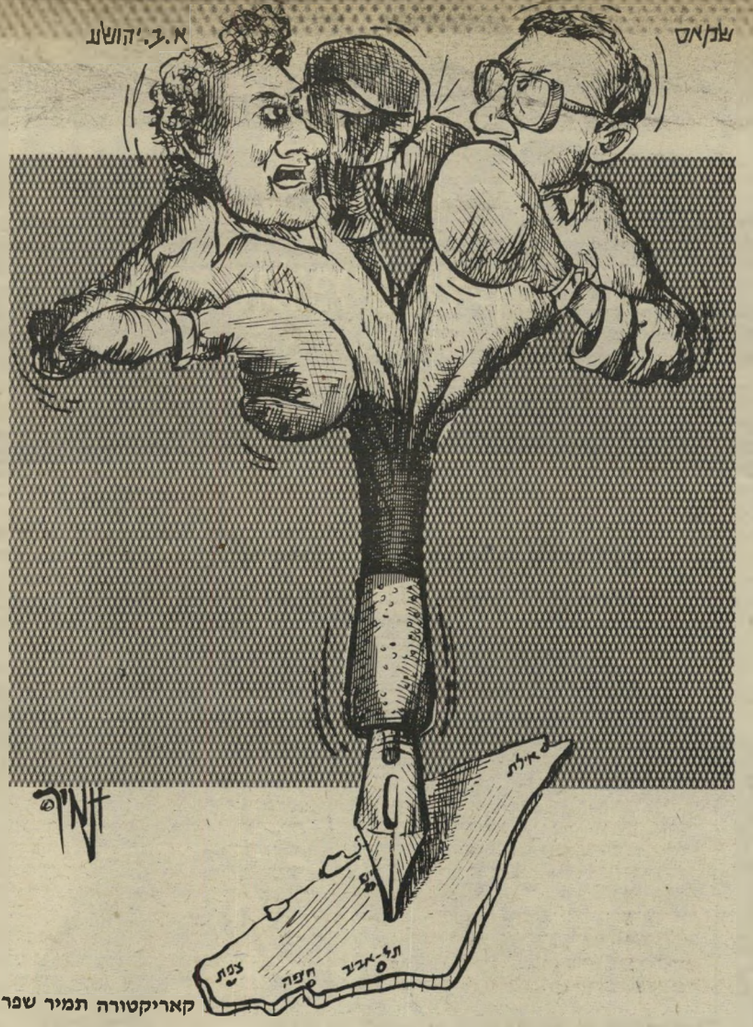

קאריקטורה תמיר שפר

תרבות

מוספים סיפרותיים

ריפרוף במוספים הסיפרותיים של השבוע שעבר (18 עמודי עיתון, אשר בכוחם לאכלס כתב־עת סיפרותי בן 72 עמודים, כמאזניים למשל) יפגיש אותך ברזמנית עם האקטואלי והקלאסי, עם שירה, ביקורת, איגרוף, פילוסופיה, ציור ועוד.

שתי ביקורות על סיפרו של מאיר ויזלטיר, אי יווני חושפות בצורה קולעת זוויות־ראייה שונות של מבקרים המתמקדים בגורמי־משיכה אישיים. דבר הבא לביטוי בנקיטת עמדה מוסרית־תרבותית של כל אחד. אם אריאל הירשפלד (ידיעות אחרונות) נצמד לפן הסיפרותי שבספר ומטפל בו ברוח מיקצועית, אוהדת, תוך הפגנת אובייקטיביות, על אף ההערות הביקורתיות, הרי שאילן שיינפלד (על המישמר) נמשך לפן אחר, ובאמצעות מגנט נפשי מיוחד אוסף את ה„שבבים ההומוסכסואליים" מבין השיטין ודרכם מגיע אל מטרתו, אף כי ביקורתו נכתבת בלא כבוד למשורר ולשירתו.

אבל כשם ש„היין אינו יומה לבירה," כפי שאומר מנחם פרי בתגובה לדברים שהופיעו בהאוזן השלישית (מכשיר־ההאזנה החדש של ידיעות אחרונות שהוחדר באחרונה אל חדר־המיטות של הסיפרות העברית) כך דבריו של הירשפלד אינם דומים לאלו של שיינפלד, זוג מבקרים אשר במרחק שני מוספים ועל אף הדמיון בשמות, רחוקים כמרחק שבין שתי תיקוות.

לעיתים, כשאתה רואה להקת־מבקרים נעוצה בעורפו של משורר, אתה יכול להבין את המוטו בספר להיות פייטן של ירוסלאב סייפרט (על המישמר): „הגורל זיכה אותי באסון מתוק של היות משורר." דומה כי האסון שבהיות משורר הולך ונעשה פחות ופחות מתוק.

●

דויד אבידן ממשיך בטורו התוקפני־מתנשא (ידיעות אחרונות), „השירה כפוליטיקה והפוליטיקה כשירה," בעיקביות ראויה לשמה. אבל דומה כי ניסיונותיו העקשניים לגרור את הקהילה הסיפרותית אל פולמוס בענייניו האישיים, תוך התגרות חוזרת ונשנית במה שהוא מתאר כקליקה של סימן קריאה, לא עלו יפה על אף תדירותם השבועית, ומותר להאמין, כי מבחינתו הדברים נמצאים בשלב הקריטי: או שיצליח לגרוף את כולם למילחמה, או שההתעלמות הכמעט כללית מעקיצותיו האישיות (כפי שנתקיימה בארבעת החודשים האחרונים) תצנן את רוחו ותרדבן אותו לרדת מהעץ הגבוה שעליו טיפס. והדברים נכונים גם אל מול הכרותו בשבוע שעבר: „כצפור, החלה סוף־סוף התיקשורת לעסוק בסירה זו בהקף רחב." הכרזה שיש בה תחבולה שקופה שכוונתה לזרז את המהססים להצטרף למערכה ולקחת חלק בהתכתשות.

●

ומן ההמולה ברחוב הסיפרותי אל הרממה התרבותית, אל „הגן והסיפריה", כפי שכותב יורם ברונובסקי (הארץ) במאמרו על תירגום הספר כתבים נבחרים של קיקרו, אותו סופר מהולל אשר דבריו מוסיפים להלום גם כיום, אלפיים שנה אחרי מותו. אבל מתחת לדיבורי־השבח ולהערות הביקורתיות של ברונובסקי כלפי המתרגם, ארנסט דויד קולמן, מסתתר יחס אישי מיוחד, לא בלתי מוצדק, אל המלאכה שנעשתה סביב ספר זה: גם תירגום גם נושא וגם רומית, ומבין השיטין מבצבצת רמיזה, כמעט שלא מדעת, כי אילו ברונובסקי עצמו היה מנצח על המלאכה היתה מושגת תוצאה שונה על אף הקשיים הרבים, אותם הוא טורח לפרט.

„בהתרגשות רבה נטלתי לידי ספר זה בלבושו העברי, שזה עתה זכינו בו," אומר גרשון ויילר (דבר). המגלה את האקטואלי בתירגום ספרו של עימנואל קאנט, הדת בגבולות התבונה בלבד. ורואה בפירסומו הנוכחי מענה הולם להתגברות תוקפנותה של הדת בארץ, תוך שהוא חושף נקודות חשובות שמהן התעלם המתרגם, נתן רוזנשטרייך. מעבר להערות עצמן, ככל שתהיינה בהירות, עניניות ומנומקות בהלכה, יש בגישתו של ויילר כדי לתת שיעור בתרבות־הביקורת ובהגינות שיכולה להיות כרוכה בכך.

שני תירגומים קלאסיים אלה, של קאנט ושל קיקרו, הניצבים לצד האקטואלי והיומיומי כגון ביוגראפיה על אריק שרון וכתבה על כינון היחסים עם ספרד, מעידים על הפלוראליזם האגרסיבי השורר במוספי סוף־השבוע. „ביוגראפיה קודם זמנה" (הארץ), כותב אלי שאלתיאל ברשימה המתייחסת לספר לא עוצר באדום. רשימה שבה הוא שולל את האפשרות לכתוב ביוגראפיה אמינה על אדם צעיר וחי בכלל, ומוצא פגמים בקונספציה של עוזי בנזימן, מחבר הספר, בפרט. לדעתו, התעלם בנזימן מהמנגנון שהוליד את אריאל שרון, מנגנון פוליטי שעשה בשרון שימוש מושלם לצרכיו. „הבעיה העיקרית של הספר," מסכם שאלתיאל, „היא פשטותו של הסיפור: אם אריאל שרון כל־כך פשוט, אין הוא מסוכן כלל."

במדורי השירה בכל המוספים יחד (להוציא את זה של הארץ, מוסף השואף ככל הנראה להתנער מדיבורי שירה) פורסמו כעשרים שירים.

קראתי בשיריו, יש בו יושר הרבה יותר מאושר' מכריז אהרן אלמוג (ידיעות אחרונות) בהתייחסו ליאיר הורביץ, הכרזה החושפת את אלמוג עצמו, משורר מתייסר ומסתגף, המופיע מדי פעם עם שיר מעולם אחר, תוך חתירה אמיצה אל תוך הישר. ואולם השירים המפתיעים של סוף השבוע פורסמו על ידי משורר צעיר ואלמוני בשם ערן שביט בדבר.

וזה מוביל אל דיבורי־הפרידה של משה בן־שאול מעריכת המוסף הסיפרותי של מעריב (אותו מוסף חסר־אופי, ילדותי ובלתי־מגובש, אשר היווה בשנים האחרונות חממה לגידולי־פרא בתחום הסיפרות והתרבות), דיבורי־פרידה חלקיים וכלליים, שמהם נפקד, בהיסח־הדעת כמובן, שמו של העורך הבא. כך או כך, מלאכת העריכה תימסר לידיו של משה דור, משורר והיר ומאופק, ולא נשאר לנו אלא להמתין ולראות כיצד יפול דבר, וכיצד ישתלב מוסף זה במחזור־הדם של קריית־הספר שלנו על כל גווניה.

שמעון צמרת ■

דף חדש

תפעיל את המוח

עכשיו מץ ב־12 תשלומים שקליים צמודי דולר

לוח טיסות | ספורט | מטבע חוץ | קולנוע | רדיו היום | עיקר החדשות

למץ יש מוח של גאון

כשאתה קונה טלויזיה של מץ אתה יודע שאתה מקבל איכות, אמינות ואחריות, כי מץ היא טלויזיה מעולה שהושקעו בה ידע רב, מחשבה מקורית וטכנולוגיה מתקדמת. אבל זה לא הכל: כשאתה קונה טלויזיה צבעונית של מץ אתה מקבל גם מוח.
כן, לטלויזיה של מץ יש מוח, ולא סתם מוח — אלא מוח של גאון.

יש לך שאלה? תפעיל את המוח

מוח — שירות תקשורתי חדש לציבור הרחב. מוח — רעיון חדש ההופך את הטלויזיה הביתית שלך למקור של מידע בתחומים שונים, כן, בלחיצת כפתור וציוד מתאים (מפענח) ולא יקר — יכול כל בעל מכשיר טלויזיה בישראל לקבל בכל שעות השידור של הטלויזיה הלימודית והכללית, מידע שוטף כמעט על כל נושא: חדשות, ספורט, כלכלה, בידור, אמנות, שרותי חירום, שרותים לבתי ספר המשודרים כמו: מתמטיקה, הבנת הנקרא, פרשת השבוע, חינוך מיוחד, זהירות בדרכים וגני ילדים. כמו כן משודר גם מגזין מיוחד לבית ולמשפחה ובו שעשועונים ופינות שונות לילדים, נוער ומבוגרים ועוד ועוד...
אז תפעיל את המוח. עכשיו טלויזיה צבעונית מץ ב־12 תשלומים שקליים צמודי דולר.

יש לך 3 דרכים לרכוש מץ עם מוח

1. על כל תשלום מזומן — אספקה מיידית.
2. תשלום באמצעות כרטיס ויזה, ישראכרט או דיינרס.
שלם 25% ממחיר הטלויזיה במזומן, והיתרה ב־11 תשלומים שקליים צמודי דולר (כולל ריבית שנתית של 38%). אספקה מיידית.
3. אפשרות ל־24 תשלומים שקליים צמודי דולר + ריבית שנתית של 38%.
• לבעלי כרטיס אשראי "ויזה", "ישראכרט" או "דיינרס" — אספקה מיידית.
כמו כן ניתן לרכוש בתשלומים שקליים לא צמודי דולר.
פרטים נוספים והדגמה במרכז מץ, רח' מחיין 19 בני־ברק, טל. 03-799114.

לכבוד מץ, ת.ד. 913 בני ברק 51108
אני מעוניין לרכוש טלויזיה מץ עם מוח.
אבקשכם לשלוח את נציגכם לביתי ללא כל התחייבות מצידי.
שם: _____
כתובת: _____
טל.: _____ טל. בעבודה: _____

מץ החברה היחידה היכולה להרכיב מוח על כל טלויזיה.

מץ טלויזיה עם מוח

Metz

כוחו של כישלון

הייתי במסיבה קטנה לכבוד הוצאת ספר מיכתביו של יונתן רטוש, ושמעתי מפי אחד הנוכחים כי רטוש לא דיבר איתו במשך 22 שנים, מפני ששיקר לו. אני שברתי שיא זה.

איתי לא דיבר יונתן רטוש במשך 29 שנים.

את הסיפור סיפרתי לא פעם. הייתי בן 18 או 19. בנימין תמוז סיפר לי שיש איש אחד, אוריאל שלח שמו, שיש לו דיעות מעניינות מאוד. כדוגמה נתן לי לקרוא חוברת סודית, שהכילה תוכנית שחיבר שלח למען יאיר, הוא אברהם שטרן.

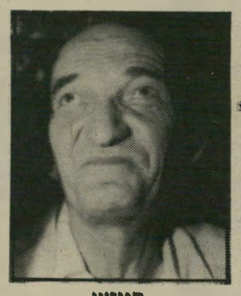
רטוש

זאת היתה חוברת משוכפלת. קראתי אותה, והתרשמתי עמוקות. לא זה בלבד שהחוברת היתה כתובה בעברית נהדרת (מיצרך נדיר, או כמו היום) אלא שהיא פתחה גם אופקים חדשים למחשבה. תוכנית להפכה עברית, פשוטו כמשמעו.

עוד קודם לכן קראתי על קבוצת „הפעולה העברית" שקמה בפאריס ערב פלישת הגרמנים, בהנהגת עדיה גורביץ, הוא חורון. פירסמתי כתבה אוהדת על קבוצה זו ורעיונותיה, אורי אל שלח השיב במיכתב חריף למדי. הייתי סקרן להכיר את האיש, ותמוז סידר את הפגישה. הוא היה משוכנע שרטוש ירכוש את נפשי, ויצרף אותי לקבוצתו, שזכתה לימים בכינוי „הכנענים".

הפגישה התקיימה בקפה גדנסקי ברחוב יבנה בתל־אביב. מצאתי אדם מבוגר ממני ב־14 שנים, מכוער מאוד ומעניין מאוד. הוא הירצה באוזניי על השקפתו המהפכנית: עליונות האומה העברית הקדומה־חדשה בארץ־עבר, אי־הכרה בקיומה של אומה ערבית או אדמות ערביות, ובעיקר שלילה טוטאלית של היהדות, הדת היהודית, הפזורה היהודית והעליה היהודית.

הייתי אמור להקשיב ולהתפעל. אבל הייתי צעיר חצוף. הצגתי לו שאלה אחת: מדוע להתנגד לעליה היהודית? הרי לפי תורתו שלו, מי שנולד בארץ הוא עברי. מדוע לא להביא ארצה המוני יהודים, שבניהם ייוולדו כאן ויהיו עברים טהורים? ברומא העתיקה נולד המושג פרולטריון, שפירושו: אנשים המשרתים את המדינה אך ורק על־ידי הולדת צאצאים. מדוע לא להתייחס אל העולים היהודיים כאל הפרולטרים של האומה העברית, ולעודד את עלייתם?

בזה הסתיימה השיחה. רטוש הפסיק אותה בזעם. מאז ועד ליום מותו לא דיבר עימי מילה. הייתי פוגש אותו לעיתים קרובות ברחוב דיזינגוף, הייתי מקדים לו שלום. הוא לא השיב והתייחס אליי כאילו הייתי מורכב מאוויר שקוף.

למרות זאת ראיתי ברטוש תמיד את אחד מגדולי הדור. לא יכולתי לקבל את תורתו, לא לגבי היהודים ולא לגבי הערבים, ועל כן לא הייתי מעולם כנעני. אך הסכמתי בכל לב לתפיסה היסודית שקמה בארץ אומה חדשה, אומה עברית. מבחינה זו היתה לרטוש השפעה רבה על התפתחותי הרוחנית, כפי שהשפיע על רבים וטובים, אם הכירו בכך, אם לאו.

רטוש נכשל, מפני שלא הבין את הזיקה המיוחדת הקיימת בין האומה העברית־הישראלית ובין העם היהודי, ומפני שלא הבין את מהות הלאומיות הערבית וכוחה. קומץ החסידים, הדבקים בתורתו עד היום, כמו אהרון אמיר, הגיעו למסקנות קיצוניות.

אולם רטוש לא היה כישלון. אומנם, בעיני כתבלבים מן הסוג הממלא כיום את מרבית העיתונים, הוא היה כישלון גמור. הוא לא הגיע לצמרת, לא עמד בראש מיפלגה גדולה, לא רכש כוח וכסף, שילטון ותקציב. אבל רטוש יצר את המחשבות האוטנטיות המעטות שנולדו בארץ בדור האחרון, ובכך השפיע בצורה זו או אחרת על כל אדם במדינה, וגם על מי ששללו את תורתו מכל וכל. היה צורך להתמודד עם מחשבתו, ועצם ההתמודדות שינתה את הנוף הרוחני של כל אדם חושב.

יש אומרים ששום דבר אינו מצליח כמו ההצלחה. זוהי אמת שיטחית מאוד. יש ושום דבר אינו מצליח כמו הכישלון דווקא. כמה מגדולי המדינאים בדורות האחרונים, שנכשלו בקריירה הפוליטית שלהם, השפיעו על מחשבת העולם ועמיהם יותר מאשר יריביהם שעלו לגדולה. קארל מרכס היה כישלון. וגם תיאודור הרצל.

כמו מהפכנים רבים, לא היה רטוש אדם חביב. בעיני רבים היה אנטיפאתי, נוקשה, בלתי־חברותי. מעולם לא היה פופולארי. מעולם לא התחנחן. אך תיאור זה מתאים בוודאי לרוב נביאי ישראל.

רטוש שם את האצבע על הנקודה המכרעת של הווייתנו: בעיית הזהות. מה אנחנו? יהודים? ישראלים? עברים? עם? לאום? דת? אוסף של „עדות"? שאלה זו לא נפתרה עד היום, אלא רק כוסתה בכליל סמיך ומגעיל של שקרים מוסכמים. לא נתקדם ולא נתפתח, עד שנתמודד עם בעיה זו. אדם שאינו יודע מיהו לויכה במחלת־נפש. זה נכון גם לגבי ציבור שלם.

ועור מחשבה. שיחה כמו שהיתה בין רטוש וביני ב־1942 אינה אפשרית כיום. היינו שני בני־אדם חסרי־כל, בן 32 ובן 18, ודיברנו על כיבוש הקשת הפוריה מהים התיכון ועד המיפרץ הפרסי, על יצירת תרבות חדשה, על אירגון כל עמי המרחב. היינו חלק מיישוב של 400 אלף איש, תחת כיבוש זר, ישוב חסר עצמאות, חסר מכשירי־שילטון, בעל כלכלה רופפת ותרבות מפוקפקת. אבל הרגשנו שאין גבול לעוצמתנו ולכוח־רצוננו. ידענו שאם אך נחליט על מטרה ברורה, נגשים אותה. וכמונו היו רבים בחוגים אחרים.

היכן יש אנשים כאלה כיום במדינת־ישראל, בעלת הצבא האדיר, הכלכלה המתפתחת ואוכלוסיית המיליונים?

איזהו מחבל?

העריץ הירדני שחצה את הירדן ופתה באש על סיור של צה"ל עשה מעשה נורא. לא זה בלבד שהרג שני חיילים, אלא שגם שיבש לחלוטין את מערכות העיתונים בישראל.

האם היה האיש „מחבל" או לא?

הארץ, למשל, כתב דבר והיפוכו בידיעה קטנה אחת בעמודו הראשון ביום א', ה־2 בפברואר. הכותרת: „רבין: חיילים ירדנים עזרו למחבל בביקעה." כלומר: אכן מחבל היה.

אבל בגוף הידיעה נאמר ההיפך: „מוטב שממשלת־ירדן תשים לב שמדובר בחייל ירדני ולא במחבל, אמר שר־הביטחון." משמע: לא מחבל היה.

איזהו מחבל?

„מחבל" אינו תרגום של המילה טרוריסט. הטרוריסטים היהודיים, למשל, שרצחו ופצעו ופוצצו, אינם מחבלים.

אם כן, האם מחבל הוא כל מי שמבצע פיגוע ביהודים? לאו דווקא. שהרי הסורים והמצרים, שלחמו בנו, אינם מחבלים. ומסתבר שגם לא החייל הירדני הנ"ל, שהרג ופצע. גם השיעים, ההורגים אותנו בדרום־לבנון, אינם מחבלים. בדרך האלימינציה מגיעים למסקנה שמחבל הוא פלסטיני. אבל איזה פלסטיני? אולי כל פלסטיני?

בחזית ביירות לקח אותי פעם סרן צעיר ונחמד אל עמדה קידמית, והסביר לי את מערך כוחות־האוייב: „שם יש עמדה של הצבא הסורי... שם יש עמדה של המחבלים..." הוא היה חייל, ולא עסק באידיאולוגיות. כשאמר „מחבלים" התכוון ללוחמי הצבא הפלסטיני. הוא התייחס אליהם כאל חיילים לכל דבר.

לא כן הפוליטיקאים וכלי־התיקשורת. אצלם „מחבל" פירושו „פלסטיני שאינו מוצא חן בעיניי". יאסר ערפאת הוא „מנהיג המחבלים", וכמוהו אברנידאל. אין הבדל ביניהם. חנא סניורה, לעומת זאת, אינו מחבל. וגם לא אליאס פרג' וט'אפר אל־מצרי, שממשלת־ישראל מוכנה לשאת ולתת עימם.

מילים קיימות כדי להגדיר דברים בבהירות ובדייקנות, כדי לאפשר מחשבה אובייקטיבית והגיונית. כאשר המילים משתבשות, משתבשת גם המחשבה, ואחר־כך משתבשים המעשים.

ראינו זאת בלבנון. ראינו זאת השבוע בפרשה של יירוט המטוס.

גם דובים וגם יער

ברחבי אירופה וארצות־הברית נטושה מילחמת־איתנים על היער.

רעלים שונים, שמקורם בתעשיה מופקרת, מאיימים על היערות בכליה. המונים יוצאים להגן על היער בהפגנות, בעצומות ובפעולה פוליטית.

במאבק זה מתייצבים זה מול זה שני מחנות ברורים. חברות־ענק ואילי־הון מכאן, אירגוני אזרחים ונוער מכאן. בעלי־אינטרסים חסרי־מצפון מול נוער אידיאליסטי. המבקש להציל את העולם. פשוטו כמשמעו. מפני הכוחות העלולים להרסו תוך דור אחד או שניים. אם בכלל יש בימינו משמעות למושגים „ימין" ו„שמאל", הרי זוהי המשמעות. הימין הנושא את דגל הלאומנות והגיזענות, מתייצב בכל מקום לצד כוחות־ההרס, כוחות־הקידמה, כמו הירוקים, מתייצבים נגדם.

כך זה בכל העולם המערבי. אך לא אצלנו. גם בעניין זה אנחנו חריגים.

ראיתי סרט תיעודי, המפאר את היער כמכשיר לאומי. את נטיעת יערות המשמשת „למנוע תפיסת אדמות־המדינה בידי יהודים וערבים". או, במילים נסות יותר: כמכשיר של כיבוש. נישול ודיכוי. ההגנה על הטבע הירוק משתלבת אצלנו יפה עם לאומנות חשוכה. פלוגת־הסער הירוקה היא גם מכשיר של דיכוי לאומי וגם נושאת דגל איכות־הסביבה. ההתנחלויות החמסניות מדברות בשם „איכות־החיים".

בט"ו בשבט לומדים בכל כיתה בבית־הספר מה נותן לנו העץ: פירות, אוויר טוב, נוי, צל, עץ להדליק. עץ לתעשיה. מקום לציפורים לבנות קן. עכשיו אפשר להוסיף: „והוא גם עוזר לגרש ערבים מהאדמה."

למחרת היום ראיתי את יצחק רבין ואלופי צה"ל נוטעים עצים. זה יפה מאוד. אך ברקע ניבנה תיזמורת־צה"ל שירי־מילחמה. יער ומילחמה — רק אצלנו הם יכולים לדור בכפיפה אחת.

מילים, מילים, מילים

נדמה לי שאין אבהות כל־כך מהנה כמו האבהות למילים.

חללית אמריקאית התפוצצה. כמו כל יושבי־תבל, הזדעזעתי. הצטערתי. חשבתי על כאב המישפחות.

ורק אחר־כך נזכרתי ביום שבו ילדתי את המילה „חללית", שאיש אינו חושב עוד על מקורה. זה היה לפני שהחללית הראשונה התרוממה מעל לאטמוספירה של כדור־הארץ. תירגמתי כתבה מדעית־בדיונית (אולי הראשונה שפורסמה בארץ) והייתי זקוק למילה. המצאתי „חללית". היא נקלטה מייד. המצאתי גם את המילה חלליף (איש־חלל, אסטרונאוט), והיא לא נקלטה. גם לא המילה חלליפה (חליפת־חלל). בערך באותו הזמן באה אליי בטי דובינר, שהיתה פעילה במאבק נגד תוצאות שיתוק־הילדים, וביקשה ממני סיסמה למסע־התרמה המוני, משהו כמו ה־MARCH OF DIMES בארצות־הברית.

בלי לחשוב פעמיים אמרתי: „מיצעד הפרוטות".

עכשיו, כשאני רואה על מירקע־הטלוויזיה ילדים קטנים הזוכים בטיפול נאות, תודות למיצעד־הפרוטות, אני נהנה פעמיים.

עוד לא אבדה

תחנת טלוויזיה גרמנית מסיימת את שידוריה היומיים בהקרנת הדגל הלאומי הגרמני (שחור־אדום־זהב) על המירקע, כרקע דומם, ועליו מופיעות מילות ההימנון הלאומי הגרמני בכתב־ידו המקורי של המחבר, תוך כדי השמעתו בביצוע מקהלתי מעולה.

תחנת־הטלוויזיה הירדנית מסיימת את שידוריה בטקס הנפת הדגל הירדני, תוך השמעת ההימנון בביצוע תיזמורתי.

יש תחנות המראות סוללה של דגלים מתנופפים ברוח.

ורק הטלוויזיה הישראלית מסיימת את שידוריה בתצלום עלוב מאין־כמוהו. רואים דגל קטן ודהוי, בעל תורן הדומה לידית של מטאטא, הנטוע בתוך צמחיה פרועה. מאחורי הדגל שמיים דהויים. מכיוון שצבע הדגל הדהוי הוא כצבע השמיים הדהויים, הוא נראה עלוב עוד יותר.

אני בטוח שטכנאי הטלוויזיה, וחזי קוקה בראשם, יתירו לצוות־טלוויזיה לצלם כמה דגלים חדשים, בלתי־דהויים, המתנופפים ברוח, אולי על רקע שמיים אדומים של שקיעת־השמש. ואני משוכנע שיימצא בטלוויזיה בימאי שכישרונו מספיק לו כדי לביים משהו שיתאים לכבודו של דגל־המדינה. זה בוודאי יקרה באחד הימים. איך נאמר בשיר: „עוד לא אבדה תיקוותנו..."

מלאך בשכונת הרכבת

ראול ואלנברג, הקונסול השוודי בבודפשט של ימי־השואה, הציל אלפי יהודים, שקראו לו „המלאך". הוא הצליח להטיל את חיתתו אף על ארולף אייכמן. כאשר כבשו הרוסים את בודפשט הוא נעלם. הגירסה המקובלת היא שנעצר משום־מה על־ידי הקג"ב ונמק בכלא הסובייטי עד שמת, או שהוא חי שם עד עצם היום הזה.

ולנברג

הגירסה הרישמית הזאת אינה נכונה. יש בידי סקופ בלעדי. הנה הוא:

בתקופתו ההירואית התאהב ראול ואלנברג ביהודיה צעירה, מרים קובאץ', שאותה הציל ממוות.

כאשר התקרבו הסובייטים לעיר, שינה ואלנברג את חזותו החיצונית ואימץ לעצמו שם יהודי — ראובן ברנשטיין. הוא נכנס לגור אצל מרים קובאץ', ואיתה הגיע לארץ בגל ההעפלה.

אחרי קום המדינה הוא הוכר כחסיד־אומות־העולם, וניתנה לו מתנה חד־פעמית של 100 לירות. בהתחלה גם הועסק בעבודות־רחק ונטע עצים של הקרן הקיימת. במשך הזמן נשכח.

עכשיו גרים ראובן ברנשטיין ואשתו מרים בשכונת־הרכבת בלוד, במיבנה־פח בין גל־האשפה. קיצבת־הזיקנה שלהם מספיקה להם ללחם, גבינה רזה וזיתים. הם מתבודדים בחדר שלהם, שיש בו כיור שבור, שתי מיטות וארגז המשמש כארון. רק לפעמים הם יוצאים החוצה ומשחקים עם הילדים, רובם ערבים, במיזבלה הסמוכה. הם נחשבים כזוג תימהוני וחביב.

כשנשאל על כך נציג יד ושם, השיב בגאווה: „האיש מקבל קיצבת־זיקנה, למרות שאינו זכאי לכך. העם היהודי אינו שוכח את מיטיביו!"

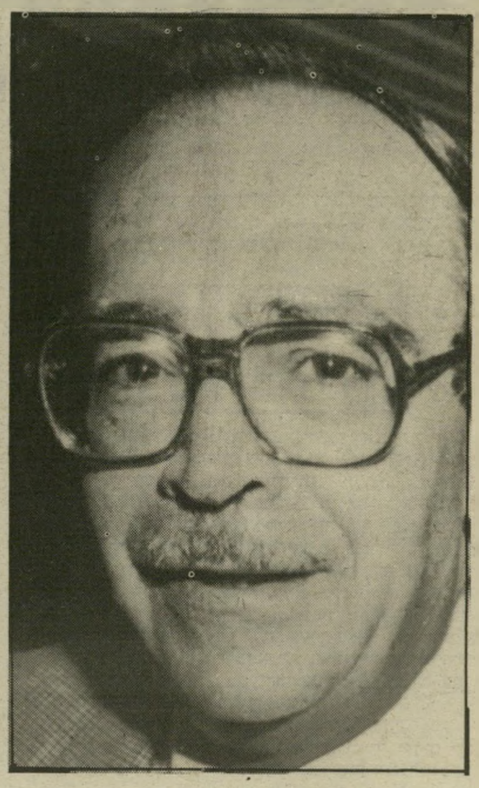

שימחה דיניץ:

„כשגולדה היתה ראש־ממשלה היא היתה הבוס!"

הפאשלה של יירוט־המטוס הזכירה לרבים פרשה שהס־תיימה באסון – פרשת יירוטו והפלתו של מטוס אזרחי לובי בסיני ב־1972.

בישראל היו רבים מעדיפים לשכוח את המאורע המ־ביש. בכל זאת, הזכרתי אותו, השבוע, למי שהיה יועצה המדיני של ראש־הממשלה דאז, גולדה מאיר, היום חבר־הכנסת שימחה דיניץ.

● מה זכור לך מהפרשה?

עד כמה שזכור לי, זה היה מטוס לובי, אזרחי, שטס מעל סיני, במסלול לא שיגרתי. הוא לא נעתר לכל הפניות והסימנים לרדת ולהזדהות, אלא המשיך לטוס. מכיוון שחששנו שזה מטוס של מתאברים, קיבלנו החלטה, ליירטו ומאוחר יותר — לירות בו.

● כותרת בעיתון זעקה שההחלטה הנוכחית — ליירט מטוס — נתקבלה תוך שתי דקות. איך מקבלים החלטה העלולה להיות כה הרת־גורל?

האמת היא שהחלטה שכזאת מתקבלת תוך שניות ספורות. ב־1972 נתקבלה ההחלטה בין שר־הביטחון והרמטכ"ל. נכון, שמהכותרת בעיתונים משתמע, שההחלטה הנוכחית היתה חפוזה. אולם גם אז וגם כעת, הרי לא ניתן לומר למטוס הזה: „חכה רגע, עד שנכנס את הקבינט..." למילה „חפוזה" יש קונוטציה שלילית. לכן מוטב לומר: החלטה מהירה. כלומר: לא שליפה מהמותן.

● בכל זאת, כמי שעקב מקרוב אחר השתלשלות העניינים שהביאה ב־1972 לאסון ולנזק המדיני שבעקבותיו, לא נראה לך שהיה צריך להפעיל יותר שיקול־דעת בנושא?

חשוב מאוד שנבדיל בין שתי הפרשות. אז, מכיוון שהמטוס לא שעה לפניותינו, נאלצנו לירות בו ובאמת התרחש אסון. אבל הפעם? מה קרה הפעם? הם באו, שתו קפה תורכי ונסעו... מה העניין? לאחר כישלון מתחילות מילחמות־יהודים.

● כך היה גם בתקופת גולדה?

לא, לא! בתקופת גולדה לא היו מילחמות וויכוחים, מפני שגולדה היתה ראש־ממשלה — בוס! היא, קודם כל, לקחה את האחריות על עצמה והסבירה את השיקולים והמניעים שהביאו לצערנו, לאסון ההוא.

כיום יש שרים מתראיינים לעיתונות וטוענים שאף תהליכים ממושכים יותר לא היו על דעתם. לא כל שכן עסק כזה מהיר, שלא היה מוצלח במיוחד. זהו ההבדל בין אז לבין היום!

תמרי שובל:

„גיל 16 הכי מתאים לשירי אהבה!"

„טרם עת נולדים, טרם עת מתבגרים, טרם עת אובדים" – שיר קצרצר זה האוצר בחובו בגרות וחוכמת־חיים, הוא אחת מיצירותיה של משוררת צעירה ביותר, שספר־הבי־כורים שלה יצא השבוע, ומביני דבר בחוגי הסיפרות כבר גילו בה התעניינות.

כל השירים בספר, ללא יוצא מן הכלל, עוסקים בבעיות האהבה, מנקודת מבטה הבוגרת והמפוכחת של נערה בת 16, תמרי שובל.

שוחחתי עימה, ביום צאתו של סיפרה לאור.

● איך ההרגשה לזכות ולראות את סיפרך הראשון מופיע בחנויות?

אני כל־כך נרגשת, עד שאיני יכולה לחשוב. נכון שזהו סיפרי הראשון, אבל למעשה, אני כותבת כבר הרבה זמן.

● ממתי?

מכיתה א'. אבל השירים בספר הם רק מהשנה האחרונה.

● איך התחלת לכתוב שירים?

לכתוב שירים זה לא עניין שמחליטים. פשוט מתיישבים וזה יוצא.

● יצאו לך בעיקר שירי־אהבה?

כן. בחרתי את השירים לספר על פי מה שאני אוהבת — שירים קצרים, שהם גם שירי אהבה. נכון שאני צעירה, אבל זה דווקא הגיל הכי מתאים לזה, לשירי־אהבה. מדוע? אולי כי זה כל ההתחלות...

● להוציא ספר־שירים זה יקר, לא?

כן, אבל את הספר הזה ההוצאה לאור מימנה. יש לי דודים שהם מכירים את בעל ההוצאה לאור, והם פשוט פתחו לפניי את הדלת שלו. הוריי פנו אליו. הוא לא הבטיח כלום! להיפך: הוא אמר לנו, שבמצב הכלכלי הנוכחי לא מוציאים סיפרי־שירה למישהו לא מוכר. הם החליטו להשאיר אצלו את השירים, בכל אופן. למחרת בבוקר קיבלתי ממנו טלפון מפתיע והוא אמר לי: „אנחנו הולכים על זה!"

● איך מקבלים אותך חבריך לכיתה? לא לועגים לך?

לא, באמת שלא. הם מקבלים אותי הכי יפה שרק שאפשר להעלות על הדעת. בכלל לא צוחקים עליי. אני מקבלת מהם חיזוקים כל הזמן. הם מצלצלים ומצפים לספר ולתגובות עליו, כמעט כמוני. גם המורים נתנו לי עידוד.

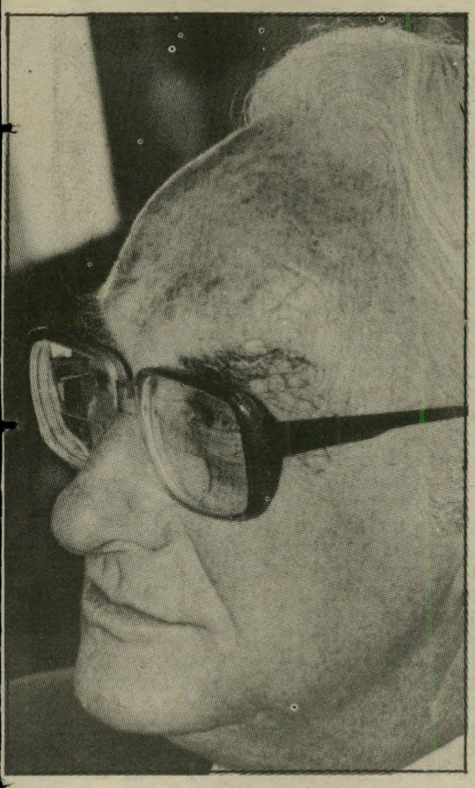

קריאל גרדוש:

„לא ידעתי שאנחנו ללא תקציב מאושר!"

בפעם השניה בהיסטוריה של מדינת־ישראל, כך פורסם השבוע בהארץ, עומד מבקר־המדינה להגיש דוח מיוחד, על תיפקודה של רשות־השידור – על אף העובדה שוועדת־הכספים של הכנסת לא אישרה לה את תקציבה. הפעם הראשונה של תקדים מעין זה הולידה. למי שאינו זוכר, את הקמתה של ועדת־החקירה על המפולת בבורסה. פניתי בסוגיה המוזרה הזאת אל חבר־הוועד־המנהל של רשות־השידור קריאל („דוש") גרדוש, והתקיימה בינינו שיחה לא פחות מוזרה.

● קראת את הידיעה המדוברת?

לא.

● אבל ידוע לך שאתם פועלים, מזה חודשים, ללא תקציב מאושר כחוק.

לא, מה פיתאום? הרי אנחנו דנים על ענייני־תקציב מזה חודשים. בכלל לא ידעתי שוועדת־הכספים לא אישרה לנו את התקציב. מתי זה קרה? אה, זה הסיפור הישן הזה?

● כן, בזה בדיוק העניין — שהסיפור ישן! לא נראה לך שיש בכך משום טעם לפגם, אם לא עבירה על החוק?

ודאי שזה לא נראה לגמרי בסדר. עם כל מה שמתרחש כיום ברשות־השידור, כל האנומליה הזאת, זה נראה כאילו מישני, אבל ודאי שזה לא מישני לחלוטין.

פשוט חשבתי שהעניין בא לידי פיתרון. עכשיו, כשאנחנו מדברים, זה באמת נראה לי משונה. האספקט הזה, שאת עכשיו מספרת לי עליו, הוא מאוד משונה!

● מה בדעתך לעשות בנידון?

עכשיו, אחרי ששוחחנו, ברור שאשאל כמה וכמה שאלות. באמת שלא התייחסתי לכך, מכיוון שחשבתי שזו היתה תקלה פורמאלית. אבל עכשיו כבר אשאל בישיבות הוועד־המנהל אי־אלה שאלות!

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם א

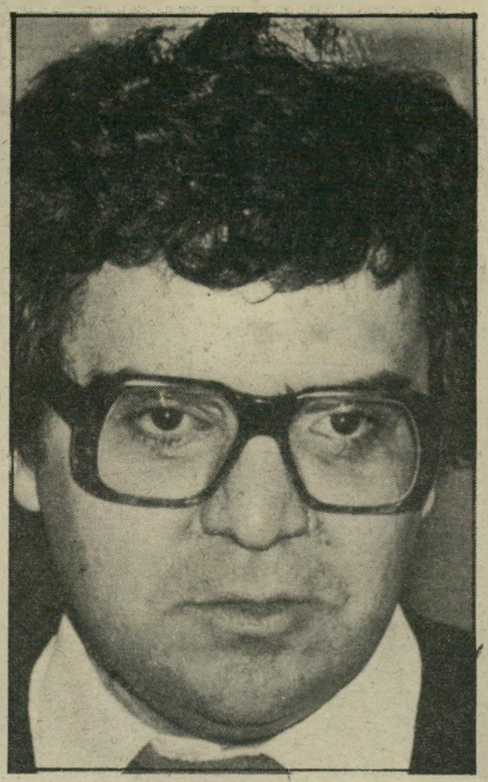

חיים קליר:

„בחוק הישראלי לא קיים ילד בלתי־חוקי!"

סיפור הנערה בת ה־14 שילדה בן, לא הסעיר אותי כמו שהוא הסעיר את חברותיי שהן אמהות לילדות צעירות. אותי עניין במיוחד הצד המישפטי של הפרשה, ועל כן פניתי למישפטן חיים קליר, שעשה עבודה בעניין מעמד הקטין בחוק הישראלי. האם קטין, שהוריו הם האפו־טרופסים עליו, יכול לשמש בעצמו כאפוטרופוס לקטין אחר – שאלתי את חיים קליר.

המצב שבו קטין הוא בעצמו הורה לא קיבל התייחסות מפורשת בחוק, אך נראה שהפיתרון מצוי בהוראות חוק הכשרות והאפוטרופסות. המתייחסות לקשר רגיל שבין הורה לילדו. החוק אינו שולל מן ההורה הקטין להיות ככל הורה אחר, אפוטרופוס טיבעי על ילדו, ובידיו הזכות והחובה לדאוג לצרכי הילד והרשות להחזיק בו. אולם בהיות ההורה קטין בעצמו, הוא כפוף בפעולותיו המישפטיות להסכמת הוריו שלו. כך, למשל, אם הקטין ירצה ללכת לחנות ולקנות צורכי תינוק באשראי, על המוכר בחנות לדרוש את חתימת הסב והסכתא על ההזמנה, שאחרת אין תוקף להתחייבות האם הקטינה. יצויין עוד, כי רשאי בית־המישפט לחייב את הסב והסכתא לספק מגורים ומזונות לנכדם.

● האם הילד הנולד לשני קטינים בלתי־נשואים הוא ילד בלתי־חוקי?

בשום אופן לא. המושג „ילד בלתי־חוקי" אינו קיים בחוק הישראלי. כל הילדים הנולדים בישראל הם כשרים מכל הבחינות, ונסיבות ההתעברות של האם אינן רלוואנטיות. גם על פי הדת היהודית נחשב ילד כזה כילד כשר, והרמב"ם קובע שהוא כשר אפילו לכהונה. ילד שנוהגים לקרוא לו ממזר הוא ילד שנולד מיחסים של אשה נשואה עם גבר שאינו בעלה, או בין גבר לאחות גרושתו או מיחסים שבין בני־מישפחה קרובים.

● האם במיקרה הזה של התינוק מרעננה, אפשר לתבוע את אביו בן ה־15 על בעילת קטינה, אמו בת ה־14?

חוק־העונשין קובע כי מי שמקיים יחסי־מין מלאים עם קטינה שאינה אשתו ושלא מלאו לה 17 שנה, דינו מאסר עד חמש שנים. אולם כאשר מרובר בקיום יחסי־מין בין שני קטינים, הרי זה אחד המיקרים הנוררים שבו הפרקליטות נוהגת, כעניין שבמדיניות, להתעלם מן החוק ולא להעמיד את העבריין לדין.

● אם יבקשו עכשיו שני הקטינים להינשא, האם יינתן להם על פי החוק?

מאחר והמרובר בילדה מתחת לגיל 17, יש צורך באישור בית־המישפט המחוזי. אולם קרוב לוודאי שהוא ייעתר לבקשה כזו.

● איזה שם מישפחה ישא התינוק, של אמו או של אביו?

הוא ישא את שם מישפחת אמו, אלא אם כן האם תרצה והאב יסכים לכך שהתינוק יירשם תחת שם מישפחת האב.

נאווה בלוך:

„פה ושם יש פריחות שהן גם יפות ועדינות!"

ספר חדש, שצד את עיניי בגלל שמו, סיפרה של העיתונאית נאווה בלוך, גברים מעדיפים פריחות. הספר מאגד בתוכו רשימות שפירסמה המחברת במוסף זמנים מודרנים בידיעות אחרות ואשר עסקו בצדדים השימושיים של חיינו, כמו איך לא להיות פראייר, איך להכיר גברים, כיצד להסתדר עם החמות וכו'. אבל השאלה שעניינה אותי במיוחד ואותה הפניתי לנאווה בלוך היא, האומנם הגברים הפסיקו להעדיף בלונדיות והתחילו להעדיף פריחות.

זה בדיוק אותו הדבר. כאשר המציאו את המושג הזה באמריקה חיברו אותו למרילין מונרו, שבמיקרה היתה בלונדית. אבל מה שהתכוונו לומר זה שגברים מעדיפים מה שאנחנו קוראים היום פריחה.

● מה זה בדיוק פריחה?

בחורה פשוטה מאוד, גסה, וולה, לא משכילה במיוחד, די וולגארית, אחת כזאת שנכנסת להריון בכוונה כדי לצור את הגבר.

● אני מבינה בחורה מאוד יפה ועדינה ומשכילה שנכנסה להריון כדי לצוד את הגבר.

או היא פריחה לאללה, למרות שהיא יפה ועדינה. פה ושם יש גם פריחות כאלה.

● מה שאת, בעצם, רוצה לומר, זה שגברים מעדיפים טיפשות, לא מתוחכמות.

כן. כך זה בארץ לפחות. הגברים כאן לא חונכו להתמודד עם נשים השוות להם במעמד ובכל השאר. יותר נוח להם להתמודד עם פחותות מהם, ולכן גברים מעדיפים פריחות.

● בלומר, אני כאשה נשואה, יכולה לבחור בין שתי אפשרויות. או שאני פריחה, או שבעלי לא גבר.

את לא רוגמה. בכל כלל יש יוצאים מהכלל.

● תודה רבה לך. אגב, מאין את יודעת את כל הדברים האלה?

עשיתי הרבה מאוד תחקירים במיסגרת עבודתי העיתונאית. ריאיינתי הרבה מאוד אנשים, דיברתי עם אנשים בכל מקום, הסתכלתי מסביב. עשיתי ממש עבודת־שדה.

● אני מבינה שאחרי שהסקת את המסקנות מהמחקר שלך, את, ברווקה, לא יכולה להיות מרוצה.

נכון. אני לא מרוצה, אבל זה מקומי וכולי תיקווה שבעזרת רשימותיי אצליח לשנות אחוז אחד מהדברים. ואז ארגיש שעשי־תי את היומית שלי.

● את חושבת באמת שלרשימות בעיתון יש השפעה על הקוראים?

אני יודעת שלא. אבל אני מספיק תמימה כדי לקוות שיום אחד, בכתבה אחת, אצליח להשפיע.

שלמה גרוניך:

„רק מילים ללא מובן ישרתו את המוסיקה שלי!"

ב־1 במרס יערך קונצרט חגיגי במוסיאון תל־אביב, ובו תשמיע המקהלה הפילהרמונית תל־אביב, בפעם הרא־שונה, את יצירתו המאוד מיוחדת של שלמה גרוניך, הסהר הפורה. שמעתי את ההקלטה של היצירה בת 12 הדקות, שחוברה והולחנה על־ידי גרוניך ובמשך 12 הדקות עברו עליי תדהמה, סקרנות, תמיהה והנאה גדולה. 90 זמרי המקהלה הפילהרמונית שרים, במשך כל 12 הדקות, מישפטים כמו: סנגה גוז'ה – סנגה – גוז'ה סנגה – הו – שה שה שה – הו שה שה שה – הו שה שה – פילה ממה מה פילה ממה מה פילה ממה מה."

שאלתי את שלמה גרוניך, בעדינות ישראלית, אם הוא יצא מדעתו.

אני יודע שבהתחלה זה נשמע משונה. הסיפור התחיל בזה שמיכאל שני, המנצח של המקהלה, הזמין אצלי יצירה. מייר יצאתי בחיפושיי אחרי טקסט מתאים, ואחרי חיפושים רבים הגעתי למסקנה שלא מצאתי שום דבר מתאים. לבסוף החלטתי שרק מילים ללא מובן ישרתו היטב את המוסיקה שחיברתי.

● איך הגיבו הזמרים כשראו את הטקסט?

בהתחלה הם הגיבו בצחוקים ובבריחות. אחר־כך זה עבר לקריאות־גנאי ולגיעל ממש. במשך הזמן, דרך העבודה הקשה והזיעה, הם התאהבו ביצירה, כולל המילים.

● איך, לפי דעתך, יגיב הקהל ליצירה שלך?

אני מניח שבהתחלה זה יישמע מוזר להרבה אוזניים, אבל היצירה היא די טונאלית ובשבילי זה אמיתי יותר מהרבה דברים א־טונאליים שנכתבים עכשיו ונחשבים מודרנים. אני גם בטוח שקלאסיקאים מרופלמים ומבקרים מתוסכלים כמו עודד אסף, למשל, לא יקבלו את היצירה. הם לא אוהבים צעירים ששוברים מוסכמות ומשנים חוקים.

● כתבת כבר בעבר יצירות קלאסיות?

כתבתי רבות. חלק מהן בוצעו וחלק מונחות במגירה ואני לגמרי לא בטוח שהייתי רוצה שיבוצעו.

● מדוע?

אני מאמין שחלק מהיצירות נכתבו לא מתוך הצורך לכתוב מוסיקה, אלא מתוך רצון להיות מוסיקאי מן השורה, ואני לא בטוח שאני גאה בזה.

● ביצירה האחרונה „הסהר הפורה" אתה גאה?

אני אוהב אותה. לא מרגיש שכבשתי טריטוריה, אבל עשיתי רבר שאני שלם איתו ואוהב אותו.

(המשך מעמוד 11)

לטובת הקיצוניים, לרעת ה־מתונים. „תהליך־השלום" היה נקבר רישמית מתחת להרי־סות.

■ ■ ■

אמר כי על הפעולה הוחלט במהירות רבה. הגיעו ידיעות מסויי־מות, הזמן דחק, והיה צורך לקבל החלטה. הרמטכ"ל התקשר עם שר־הביטחון בטלפון, זה צילצל לראש־הממשלה.

שימעון פרס ביקש שתי דקות של שהות למחשבה.

כך הוחלט מה שהוחלט. לאיש לא היה פנאי לחשוב על התוצאות הצפו־יות במיקרה של כישלון ובמיקרה של הצלחה. הדבר כלל לא נדון. והרי „רק מי שאינו פועל, אינו עושה שגיאות." האומנם?

מערכת־ביטחון מסודרת פועלת על פי תוכניות נסיבתיות, המוכנות מראש לעת־מצוא. לא היה צורך להיות נביא כדי לצפות מראש שאי־פעם תהיה הד־רמנות לחטוף באוויר מנהיגים פלס־טיניים. אפשר היה לשקול מראש, בשקט ובנחת, את היתרונות והחס־רונות הכרוכים בפעולה כזאת, לגבש דוקטרינה ולקבוע הנחיה עקרונית.

אבל אצלנו זוהי, כנראה, דרישה מוגזמת. יש אלופים ויועצים, מחלקות ואגפים. אבל מחשבה מסודרת אין.

הברדק חוגג.

■ ■ ■

ובכל זאת יש לשאול את השאלה: מדוע קיבל יצחק רבין את ההחלטה? מה קרה למוח האנאליטי המפורסם? מה התרחש בראשו ברקות אלה?

יתכן שיש כאן הנטיה הטיבעית של אדם לחזור לזירת ההצלחות שלו. בתקופת־כהונתו של רבין כראש־הממ־שלה, שהיתה רצופה באכזבות וב־תיסכולים, נקודת־האור האחת היתה פעולת־אנטבה. פעולת־קומנדו נועזת, שהיתה כולה הימור אחד גדול, וש־היתה גם בלתי־חוקית בעליל.

נראה שמאז חזר רבין לי־אנטבה שוב ושוב. אולם הנסי־בות שונות לגמרי, ועל כן גם דעת־הקהל העולמית.

הפצצת מישרדי־אש"ף בתוניס היתה מעין אנטבה שניה. אך זאת היתה פעולה מזיקה, וכל תוצאותיה היו שליליות. מבחינה מדינית וביטחונית לא היתה לה אף תוצאה חיובית אחת. כיום אין עוד מחלוקת בין בני־דעת על מטופשות הפעולה ההיא. אך בארץ היתה הפעולה פופולארית, והרי זהו חלומו של כל פוליטיקאי.

והנה אנטבה נוספת.

ואולי יש גם משמעות בחילופי־התפקידים. באנטבה המקורית, שר־הביטחון פרס דחק בראש־הממשלה רבין. הפעם דחק שר־הביטחון רבין בראש־הממשלה פרס.

מי מהשניים היה זוכה בפופר־לאריות בקרב המוני ישראל, מקריית־שמונה עד ירוחם, אילו נלבדו „ראשי המחבלים"? והאם היתה סופולאריות ריג־עית זו — התוצאה החיובית היחידה שניתן היה לצפות לה — שקולה כנגד כל התר־צאות השליליות. שאין לחן שיעור?

■ ■ ■

דמה לי שיש סיבה עמוקה יותר לקבלת ההחלטה, ודווקא יצחק רבין מסמל אותה.

כאשר יש צורך לקבל הח־לטות תוך שתי דקות, מתגלה הגישה האינסטינקטיבית של המחליט. לא המוח האנאליטי פועל אז, אלא מישקע הרגשות.

הפיגועים גורמים אצלנו לתיסכול גובר והולך. יש הרגשה שאין תשובה לטרור. אנחנו פועלים ופועלים, וה־טרור נגדנו ממשיך לשגשג.

הרגש מצווה: מוכרחים לעשות משהו. מוכרחה להיות תרופה כלשהי. אם הפעולה הקודמת לא הועילה, צריכים לבצע פעולה יותר גדולה, יותר חזקה, יותר מדהימה. ואז, כשבאה הזדמנות פיתאומית וצריכים להחליט בלי הכנה מוקדמת, מחליטים על פעו־לות חסרות־שחר כאלה.

האמת היא שיש רק דרך אחת לחסל מערכת־טרור, והיא: לח־סל את הבעיה הפוליטית שהו־לידה אותה.

בכל המאה ה־20 לא הצליחה אף מדינה כובשת אחת לחסל את הטרור של העם הכבוש, אלא על־ידי פיתרון פוליטי שהתקבל על דעת העם ה־כבוש. יש לכך עשרות דוגמות, ואחת הבולטות בהן ניתנה על־ידי היישוב העברי בארץ, בשנת 1947.

אין שום דרך לחיסול הטרור הפלסטיני, אלא על־ידי יישוב הבעיה הפלסטינית, באמצעות פיתרון שית־קבל על דעתו של הרוב הגדול בעם הפלסטיני ובתנועתו הלאומית, אש"ף.

דווקא יצחק רבין הוא השולל ה־קיצוני ביותר של פיתרון זה. משום־כך נגור על איש שקול ורציונאלי זה לבצע פעולה כה בלתי־רציונאלית.

תודה לאל שלא הצליחה.

---

* *בחגיגת מזכירתו־לשעבר, ראומה חרמון, עם אחיו של ראש־הממשלה, גיגי פרס.*

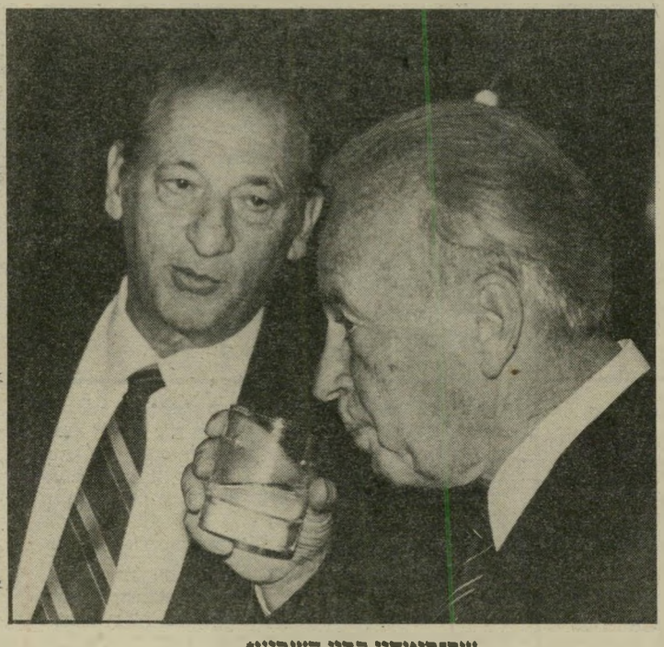

**שר־ביטחון רבין השבוע*
מישקע רגשות. לא מוח אנאליטי

הדרך היפה והטובה להגן על עץ בקסילדקור 200

XYLADECOR 200

פרסום רם

קסילדקור מעניק הגנה מושלמת מפני תולעים וריקבון, דוחה מים ורטיבות, אינו מתקלף וחידושו אינו מהווה בעיה כלל. לשרותכם 10 גוונים לשימוש בפנים ומחוץ לבית. קסילדקור עומד בתקן הבניה הגרמני.

מבצע הנחות בכל־בו שלום על כל קניה שי מברשת צבע

להשיג: כלבו שלום מחלקת „עשה זאת בעצמך" המשביר המרכזי, המשביר לצרכן, היפרשוק של תנובה ובחנויות המובחרות לצבעים וחומרי בניה.

הפצה ארצית: נשר מברשות
טל. 03-825286, 03-824057, 03-831094

איתן עמיחי הדברת מזיקים

בע"מ

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.

רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75

שמירה על בריאותך ורכושך

לא עונש קולקטיבי

גם אני, כמו נשים רבות אחרות, קיבלתי „הוראה מפורשת" מבעלי לא לעצור לטרמפיסטים העומדים בצדי הדרכים. כשניסיתי להתווכח נאמר לי לא לשחק את תפקיד הגיבורה על חשבון המישפחה, ולא לעשות את עצמי מכינה את נפש האדם העומד בכביש.

מהיום שהתיישבתי מאחורי ההגה אני לוקחת טרמפיסטים. לא כגיבורה, לא כעשירה בעלת רכב, המרחמת על מיסכנים, לא כהרפתקנית המייחלת להיכרויות חדשות, לא כמשועממת שרוצה שיחה בזמן הנסיעה. אני לוקחת טרמפיסטים, כי כך צריך להיות, כי גם אותי לקחו הרבה מאוד אנשים בעלי רכב כשאני הייתי צעירה ועמדתי בצידי כבישים. אין שום סיבה שאני אסע בנוחיות במכונית וחייל או חיילת או תלמיד־תיכון או סטודנט לא יגיע הביתה מהר ובביטחון. להשאיר איש בכביש, מבייש אותי.

מאות אנשים אספתי במכונית שלי במשך השנים. מעולם אף אחד מהם לא פגע בי, מעולם לא גנבו לי משהו מתוך הרכב. אומנם היו כמה ששכחו להגיד תודה כשירדו מהמכונית (הרבה פעמים ליד הבית שלהם ממש) אבל היו אחרים אסירי־תודה, שהיה תענוג לעשות סיבוב נוסף כדי להביאם הביתה.

נכון שהתקיפות האחרונות מזעזעות. נכון שלקחת טרמפיסט, שאחר־כך מוציא סכין ורוצה להרוג, זה מפחיד עד מוות וגם מעליב ונכון שהיו כבר כמה וכמה מיקרים כאלה.

ובכל זאת, הנאורים בינינו (או לפחות אלה שחושבים את עצמם לכאלה) צועקים כבר שנים נגד עונשים קולקטיביים. לא לקחת חייל או סטודנטית משולי הכביש זה להעניש אותם בגלל מטורף אחד שעשה מעשה נורא.

השבוע לקחתי שני טרמפיסטים. אחד מהם אספתי ב־9 בערב, והוא לא נראה כמו פרופסור מאוניברסיטה בשטוקהולם. כשנכנס למכונית, פחדתי, אבל כשירד ממנה ואמר תודה ולילה טוב, יכולתי להסתכל בראי של המכונית ולחייך. זה שווה.

פינת בן־יהודה

חשבתם כבר שהאקדמיה שכחה אותנו? תשכחו מזה. הנה, רק השבוע הגיע מיכתבו של המזכיר המדעי של האקדמיה, הד"ר יגאל ינאי, בו הוא מבקש להזכיר לנו (הכותבים) ולכם (הקוראים) מה זה מסך, מה זה מירקע, מהו צג ומה מצג.

רשות־הדיבור לאקדמיה ולפרסומיה בענייני־לשון:

● מסך הוא וילון, לוט, יריעת אריג המכסה (!) דבר. שימושו למחיצה, להאפלה, להסתרה (!); למשל — בחזית הבימה בתיאטרון או בקולנוע. כדי להסתיר את התפאורות מעיני הצופים (עד שיתרומם). רק בעלות המסך, או בהפשלתו לצדדים, נחשף המראה: במה למשחק או מרקע להקרנה.

● מרקע הוא בד או לוח וכדומה (ואף קיר לבן) המשמש רקע, ועליו מקרינים סרטי קולנוע, שקופיות, שקפים וכיוצא באלה, ואף שידורי טלוויזיה, במכשירים גדולים מאוד (להמוני בני אדם) ובמכשירים ביתיים.

באלו הביתיים, בטלוויזיה שבביתך ושבביתי, התמונות מוקרנות מבפנים, מתוך המכשיר, על גבי הזכוכית שבחזית השפופרת (או מנורת־) המרקע, הקרויה בפי העם, בטעות, „מנורת המסך".

● צג וכן מצג הוא התקן אלקטרוני, חלק במכשיר כגון ראדאר, מסוף־מחשב, אוסצילו־סקופ, שעון סיפרתי, מקלטי רדיו חדשניים, מאזניים סיפרתיים, וחלק זה מציג מידע חזותי לעינו של המסתכל.

ויש אנשי מקצוע, ורבים בעקבותיהם, שהחלו להבחין בין ההתקן, המכשיר, ובין התצוגה שהוא מפיק, ולפיהם צג הוא המכשיר, הכלי, ולעומתו מצג הוא התוצאה, התמונה. ההצגה הנראית על פני הצג. ויש להם על מה שיסמכו, כגון: כשראינו מצג שווא הן בבית המשפט, הן על גבי הצג.

קורא יקר מאוד

לקבל מיכתבי־תודה מקוראים זה תמיד תענוג גדול מאוד. אבל לקבל מיכתב בתוספת שני מתכונים וצינצנת־ריבה תוצרת־בית, זה חידוש גדול ונפלא אפילו בשבילי, ווה בריוק מה שקרה לי בשבוע שעבר.

שולח כל הדברים הטובים הללו היה אמנון אריאלי, בעל אחד ממישרדי־הפירסום הגדולים והותיקים בארץ, והעובדה שאיש כזה עסוק מוצא זמן לקרוא את המתכונים שלי ואף לבשל אותם, היא מחמאה שלא צריך יותר גדולה ממנה.

מהמיכתב הסתבר לי שאמנון אריאלי נכנס למיטבח ביתו בשבת בשש בבוקר ומתחיל לעשות נסיונות. על שניים מן הנסיונות המוצלחים האלה הוא כתב לי ואף שלח דוגמה (בגודל טיבעי) של ריבת־קומקואט.

טילפנתי כדי להודות לאיש (שמעולם אל פגשתי) ואז קיבלתי הזמנה לבוא לביתו לקטוף קומקואטים בחצרו. צילמתי את אמנון אריאלי ליד עץ הקומקואט ובמטבחו, כדי שתאמינו שכל זה אמת.

ועכשיו, הנה אחד המתכונים שכבר נוסו בביתי והצליחו מעל המשוער.

ריבת קומקואט (תפוזים ננסיים)

המיצרכים הדרושים: קילו ורבע תפוזי קומקואט, קילו סוכר, מיץ מתפוז אחד ולימון אחד.

אופן ההכנה: משרים את התפוזונים במים למשך הלילה (לסילוק המרירות). מכניסים לתוך סיר את הסוכר והמיץ. עד שהסוכר נמס, חותכים את התפוזונים לפרוסות ומכניסים אותם לתוך הסיר. מביאים לכמעט רתיחה וממשיכים לבשל על אש קטנה כשעה וחצי. מדי פעם נותנים בחישה הגונה בעזרת כף־עץ. כדי לדעת אם הריבה מוכנה, מוציאים טיפה מהנוזל ושמים על השיש. נוגעים באצבע: אם הנוזל צמיגי — הריבה מוכנה.

שני קיצורי דרך לעצלנים במיוחד: במקום להשרות את הקומקואטים ללילה שלם במים, אפשר לשפוך עליהם מים רותחים ולחכות עד שהמים יתקררו ואז לשפוך אותם ושוב מים רותחים. כל העסק לוקח חצי שעה. מי שמתעצל לחתוך כל תפוזון לפרוסות, יכול להכניס את כולם ביחד למעבד־מזון ולעשות זזזזז אחד.

לילדות בלבד

כבר שמעתי לא פעם תלונות על כי בענייני ילדים אני כותבת רק להורים של בנים. אני כותבת על בעיות של בנים, מספרת על בנים, מציעה מתנות לבנים וכו' וכו'. אני לא מבינה מה לא בסדר כאן. אילו רצה אלוהים שאכתוב גם על בנות ולבנות, היה בטח מסדר לי איזו ילדה יפה ועדינת־מראה, ובעזרתה היה ביתי מלא בבובות במקום במחשבים, מישחקים אלקטרוניים, מכוניות־מישטרה, טרקטורים, אקדחים, רובים, רובוטים, כדורגל, כדורסל, ושאר כלי־משחית.

התענוג הגדול ביותר בשבילי הוא לקנות מתנה לילדה (של מישהו אחר, כמובן) וכשאני צריכה מתנה כזאת אני נכנסת לחנות־צעצועים, מחלקת־בנות, ומבלה שם שעות. בפעם האחרונה קניתי משהו שנראה כמו ספר, אבל הוא מכיל דפים בודדים שעליהם מצויירות שמלות. את השמלות צריך לגזור ולהלביש אותן על בובה עשויה קרטון (שגם היא נמצאת בחבילה) בעזרת סירטי־נייר נדבקים.

כשהגעתי הביתה שאלו הבנים שלי מה זה,

ואני פתחתי את החבילה והראיתי להם. הם אמרו „אה, בובה ושמלות" והסתלקו מהחדר תוך הפגנת שיעמום. החבילה כבר היתה פתוחה ורק רציתי לראות איך השימלה נדבקת לבגד. גזרתי שימלה אחת והילבשתי אותה לבובה. אחר־כך רציתי רק לראות אם אפשר להלביש על השימלה גם מעיל, אז גזרתי את המעיל. להשלמת התמונה הכללית גזרתי רק עוד כובע קטן.

אחר־כך מצאתי כמה בגדים בלתי־צבועים שצריך לצבוע לבד, והחלטתי לצבוע רק אחד מהם. אחרי חצי שעה של מישחק היו כל הבגדים גזורים ולא נשאר לי מה לתת במתנה לילדה שעבורה קניתי.

הילדים שלי הסתכלו עליי בזילזול, בעלי אמר שאני לגמרי מטורפת, אבל כל זה לא היה איכפת לי. כל־כך נהניתי.

הבובה המגנטית, צעצועי בוקי, מחיר — 2.8 שקל, בכל חנויות־הצעצועים, מחלקת־בנות.

שבת מנוחה

לפני חודשיים בערך סיפרתי לכם על מישפחת אגוז, שבה הבעל אילן הוא נגר והאשה שלי, סתם מוכשרת.

הינה רעיון של שלי וביצוע של אילן וכל זה למען מניעת פיזור ובילגון הקאסטות (קלטות) בכל פינה בבית, כמו שראיתי בבתיהם של כמה מידידיי הטובים ביותר.

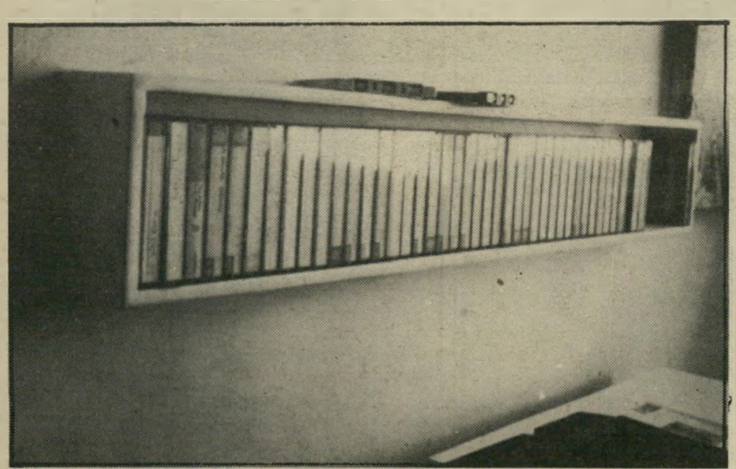

המדף הכפול נראה מספיק פשוט כדי שגבר ממוצע יעשה אותו בבית, בשבת לפני־הצהריים, למשל, והאשה תצבע אותו בצבע־שמן, באותו יום, אחרי־הצהריים. המידות, אגב, לפי מספר הקלטות שיש לכם בבית ומקום לעוד כמה שעות תהיינה. בהצלחה.

עטיפה

צווארון טרפז מיוחד וקצת אחרת, ז'אקט שעיצב ז'אק לימור מצמר בגוון אפור, שחור ולבן בפסים אלכסוניים. השרוול רחב ונוח, בסיגנון עטלף. מעיל אלגנטי וספורטיבי לכל שעות היום והערב. את צווארון הטרפז ניתן לנצל ביום גשם – ככובע לשעת צרה.

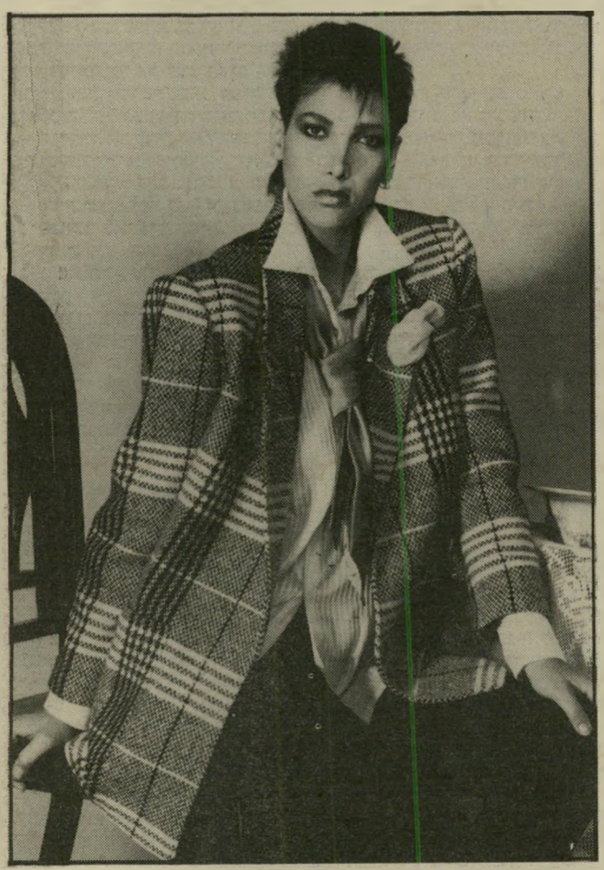

מישבצות גדולות גדולות בגווני שחור, לבן, אפור מבד־צמר משובח, בעיצוב ז'אק לימור. ז'אקט סולידי ואופנתי. הוא ייראה יפה על מכנסיים שחורים מחווייטים.

ז'אק לימור הצרפתי, המתגורר שנים אחדות בארץ, הוא מלך ה־מעילים וה־ז'אקטים. מאז שהוא עוסק באופנה, הוא מתמקד אך ורק בנושאים עליונים אלה וכן בחליפות מחווייטות. הגזרות שלו הן משובחות והתפירה מעולה — שרוול הוא שרוול, ה־צווארון גזור ומונח כהלכה, הביטנה עשויה היטב והמראה הכללי הוא מושלם.

בחורף זה עיצב לימור קולקציה מרהיבה של ז'אקטים בגזרות שונות ומעניינות, כך שכל אשה תוכל למצוא את מבוקשה. אחד הז'אקטים עשוי בד־צמר בהדפס פסים אלכסוניים של שחור, לבן ואפור, כשהשרוול רחב ונוח, בסיגנון עטלף. ייחוד הז'אקט הוא דווקא מאחור — צווארון טרפז ענק היורד עד קו המותניים.

הז'אקטים מעוצבים בסיגנונות שונים. המעילים ארוכים והם משמשים גם כשימלת־מעיל

הז'אקט מכופתר בכפתורים גדולים בחזיתו ואורכו מגיע עד הירכיים.

יתרון נוסף הוא שלימור מתאים חצאית צרה, רחבה, או בעלת קפלים או מיכנסיים מבד הז'אקט וכך נוצרת חליפה של ממש, כאשר, כמובן, ניתן להפריד וללבוש כל חלק בנפרד.

כובע־לבד אדום. מראה קצת יותר קלאסי לנשים הוא ז'אקט בסיגנון שמרני, משובץ, בגווני שחור־לבן. צב־עים אלה מתאימים כמעט לכל בגד. המישבצות הגדולות, השרוול הישר והצווארון מזכירים ז'אקט גברי וספורטיבי.

הופעה מושלמת: סוודר ומיכנסי־צמר בגוון השנהב, עם הז'אקט הזה על הכתפיים. גם כובע־לבד אדום לא יזיק.

הסיבה היתה — מרוע להוציא כסף על מעיל כשהחורף בארץ, יחסית, קצר וגם לא כל־כך קר. אפשר לכן להסתפק במעיל אחד עבה, חמים ונעים.

כחול מזעזע סריג אנגורה רך, נעים, בה רזיאלה גרשון מעיל אשר כתפיו מודגשות.

פרחים מקטיפה שחורה על מעיל שלושה־רבעים בעיצוב רזיאלה גרשון. הולך טוב עם שימלה שחורה. מימין: ז'אקט גובלן.

בכחול-לבן

למחפשות ז'אקט בעיצוב אוריגינלי אך קצת משמין (יש גם דקיקות הרר־צות להיראות מלאות יותר) התשובה היא ז'אקט־צמר שבחזיתו צווארון גדול וכפול ושרוולים מודגשים. חסרונו של ז'אקט זה הוא שהוא עונתי, גם מבחינת אופנתיותו לא ברור אם בשנה הבאה יהיה עדיין כל־כך מיוחד.

בין מידי למקסי. בד הגובלן שחזר לאופנה חזר בכל עוצמתו ואם מעצבים ממנו תיקים, נעליים וכובעים, ברור ששלב נוסף והכרחי הוא גם בגדים. חווה לוי, מעצבת־האופנה המרבה בחידושים והיוצאת כל כמה חודשים בקולקציה אופנתית, נתנה עכשיו ז'אקט בגיזרה ישרה, שכתפיו מודגשות וכיסיו הגדולים בגווני ירוק, לבן וורוד.

זהו ז'אקט לכל שעות היום והערב, ולכל אירוע, תלוי מה לובשים מתחתיו — חצאית־קלוש מפוטר; מיכנסי־צמר או ג'ינס, שימלה יפה, טובה ומחוייטת ונעלי־עקב גבוהות.

חווה לוי עצמה אוהבת להיראות ספורטיבית ולכן היא מקפלת קימעה את שרוולי ז'אקט הגובלן, נועלת מג־פיים שטוחים ומשלבת חצאית פוטר־קלוש ארוכה ועשירה בבד.

רפי יעקבזון, לעומת זאת, הגדיל לעשות במעיל ארוך ולביש ביותר, עשוי בבד ברוקאד נוצץ, בגווני ירוק וזהב. הכתפיים רחבות ומודגשות והמותן צרה ומודגשת בשני כפתורים, היוצרים מראה של גוף משולש, באורך בין מידי למקסי. דגם זה יכול לשמש כשימלת־מעיל או כמעיל לערב חגיגי מעל שימלה מהודרת.

ולמבקשות אופנה וסיגנון עיצב יעקב־זון חצאית צרה, המחניפה לגוף חטוב, מבד־צמר מפוספס בירוק ושחור ומע־ליה מעיל ארוך בעל צווארון רחב, חפתים רחבים, כיסים גדולים והפתעה מאחור — קפלים־קפלים לכל אורך הגב.

גם מעיל זה יכול לשמש שימוש כפול: הוא נלבש כמעיל וגם כשימלת־מעיל, כשמתחת צעיף־צמר הולם.

לגבוהות ודקיקות. מעצבת־האופנה רזיאלה גרשון עיצבה סט תואם, המורכב משלושה חלקים — חולצת משי לבנה וארוכה בסיגנון טוניקה שהשסע בחזיתה מתחיל במותניים ומסתיים בירכיים. מתחת חצאית צרה וארוכה־ארוכה מבד משי שחור ומעל הכל ז'אקט באורך שלושה רבעים מבד־צמר בגוון אפור, ובו מוטבעים פירחי־קטיפה שחורים ועדי־נים.

מערכת זו מיועדת לבעלות טעם מיוחד ומתאימה בעיקר לגבוהות ודקי־קות. יתרונה הוא שאפשר לשחק בה בסיגנון ערבב והתאם. לדוגמה — ללבוש את החולצה והחצאית ללא המעיל; או את המעיל והחצאית בלבד. ללא החולצה; או את החולצה על זוג מיכנסיים ארוכים כהים או בהירים וכמובן, את החצאית השחורה עם כל סודר אנגורה או ז'אקט ואת המעיל על שימלה שחורה ויפה עשויה סריג או אריג.

ברוקאד בד של פעם. בסיגנון ריפודי הרהיטים של מלך השמש. לואי ה־16, בצורת מעיל ארוך ודומיננטי. היכול להפוך גם לשימלת־מעיל. עיצוב: רפי יעקבזון. הגוונים – ירוק, זהב, שחור.

קפלים בגב האופנה האחרונה של רפי יעקבזון: מעילים חלקים, משובצים או מקווקווים. כולם בעלי קפלים יפים ונוחים בגב. המעיל רחב, אינו צמוד, נוח לישיבה ומאותו בד עיצב רפי לחטובות ודקיקות חצאית צרה.

לא לגברים בלבד

שחי פסלות, ישראלית ואמריקאית, לבושות בסרבלים, עובדות בעלייה־גג בניו־יורק ביחד, בעזרת משורים, איזמלים ופטישים

ל ש בעולם שני סוגי אנשים. אלה העושים הרבה רוח, ואלה העושים ויוצרים בשקט ובצניעה. אחת שכזו היא אריאלה שמיר, יפהפיה אמיתית, צנועה הנחבאת אל הכלים או יותר נכון, נחבאת בין הפסלים, פסלים מעשה־ידיה ופרי מחשבתה המקורית.

שמיר יוצרת בניו־יורק ויוצקת בתל־אביב. במנהטן היא חולקת עם הפסלת האמריקאית ברברה סיגל להשאיר את המסתכל פעיל, כדי שישתמש בדמיונו."

פסליה של שמיר הם בעלי אלמנט פיגורטיבי, ומבחינת הסיגנון הם גולשים אל האבסטרקט. הפסלים שונים, רבים ומגוונים, ומה שמנחה את שמיר בבחירת הנושא הם תחושות ואינסטינקטים. כשיש לה רעיון מסוּיים, היא מחפשת חומר המתאים לרעיון, כמו פסל העובֵר, העשוי אבן־בהט (אלבסטר) לבנה, המזכירה שיש. זוהי אבן איטלקית, אבן רכה ופיוטית, שהמצרים הקדמונים עבדו בה.

נזכרת שמיר: "כשראיתי את האבן, ראיתי בתוכה את העובֵר."

בדרך כלל מפסלת שמיר בברונזה שחורה (לא מלוטשת), אבל את העובר, שהוא לכאורה דבר חי, לא יכלה לראות עשוי מתכת קשה, שחורה או מבריקה.

שמיר הרקיקה נראית יותר כמו בובת־חרסינה בעלת עור־שיש, ולא כמו פסלת העוסקת במיקצוע שנחשב בעבר, וגם קצת כיום, כגברי. לראות אותה מחזיקה פטיש ואיזמל ביד עדינה, בציפורניים משוחות לאכה ורודה, זה קצת מוזר, אבל היא עושה זאת כבר 20 שנה.

היא הגיעה לניו־יורק עם עמוס, בעלה, ב־1962. הם היו זוג צעיר וטרי. בעלה, בוגר הטכניון, בא לעשות את

שני בנים בוגרים אריאלה שמיר, אם לשני בנים בוגרים, שם היא יוצרת את פסליה – אותם היא יוצקת, בברונזה, בתל־אביב.

פורטרט עצמי נוצא בעליית הגג של שמיר במנהטן. כך רואה את עצמה בברונזה: עצמות לחיים גבוהות, פה חתום וקצת עצב בעיניים. את הפסל הזה, שיצרה הפסלת הישראלית לפני ארבע שנים, היא אינה מוכרת. יש לה אליו קשר אישי־סנטימנטלי, היא מודה.

עבודה גברית שתי נשים, אריאלה שמיר הישראלית וברה סיגל האמריקאית, מנסרות אבן־שיש. הקירות בעליית הגג עמוסים כלי חריטה ושיוף ומכונות כבדות.

עלייה־גג ענקית באיזור הפרחים שליד השדירה השישית. עליית־הגג, שגודלה כ־400 מטרים מרובעים, משתרעת על פני קומה שלמה. חלונות ענקיים משקיפים אל הרחוב. ריצפת־העץ צבועה בלבן. הקירות מסויידים בלבן ועשרות ספוט־לייטס, מנורות־זרקורים, פזורות על התיקרה.

עליית־הגג מחולקת לכמה איזורים — איזור תצוגת הפסלים; פינות־עבודה, שבהן מכונות מאסיביות וכלי־עבודה גבריים ביותר; פינת־ישיבה, ספה סגולה, שטיח טורקיז וכמה תמונות־שמן ענקיות מעשה ידי השותפה.

גוף אשה עשוי פלחים

א ריאלה שמיר, בעלת העיניים הכחולות והשיער השחור הארוך והמתולתל, קצת נבוכה: "אני ביישנית מטיבעי ונותנת לפסלים לדבר בעד עצמם. יחד עם זאת אני לא רוצה לרחוס ולומר הכל בפסל. אני מעדיפה

פסל של עובר עשוי אבן־בהט (אלבסטר) לבנה, המזכירה שיש. זוהי אבן רכה ופיוטית, אומרת אריאלה שמיר. את העובר היא לא פיסלה במתכת, כי "זה דבר חי!"

מחי נספי "יש לו פרופיל מעניין ומיוחד," אומרת הפסלת אירי־אלה שמיר. "פיסלתי אותו לעצמי, בשביל הכיף, וחוץ מזה," היא מבקשת להוסיף, "אני גם חושבת שהוא מוסיקאי נהדר!"

תוארו השני בהנדסת־מכונות והיא עבדה לפרנסתם בקונסוליה.

אחרי שנולדו שני בניהם — רועי, היום בן 22 ומהנדס־קול, ועמית, היום בן 17 וסטודנט למוסיקה, היא החליטה שהגיע הזמן להמשיך ולהתפתח. היא תמיד עסקה במשהו יצירתי — גרפיקה, ציור, אריגה — אך היא חיפשה נושא שיאחד לה את הכל.

פיסול היה הדבר שקרץ לה ביותר. בהתחלה למדה רישום ועבדה בפלס־טלינה, אחרי שנה עברה ללמוד בניו סקול במנהטן ותוך זמן קצר הפכה לאסיסטנטית של הפסל האמריקאי היהודי הנודע חיים גרוס, איתו למדה ועבדה ארבע שנים.

לקראת סיום הלימודים הגישה לתערוכה קבוצתית פסל ברונזה שזכה במקום הראשון. זה היה פסל קוביסטי המתאר רמות אשה הקשורה לטבע, וגופה עשוי פלחים. את הפסל היא יצקה בברונזה שחורה ומוזהבת וכך יצרה דואליות של אור וצל. הפרס היה אלף דולר ("וזה היה עבורי הרבה כסף").

מקום־כבוד לפסל הזמר

מאז האירה ההצלחה פנים ל־שמיר. היא ערכה תערוכות במנ־הטן, ברחבי מדינת ניו־יורק, והגיעה אפילו למדינת אלבמה, שם רכש אחד הבנקים את פסלה טיפות. זה פסל עשוי משתי פיסות ברונזה מוזהבת הנראות כמו טיפות גדולות.

אך גם פרופילים של אנשים בעלי הופעה ואישיות מדברים אל ליבה של שמיר ומגרים את דמיונה היצירתי, כמו פסל הפרופיל של מתי כספי. היא מספרת: "עוד לפני שהיכרתי את מתי, היכרתי את המוסיקה שלו, שהיא מופלאה באוזני. באחד מביקורי בארץ נתקלתי בו, צילמתי אותו והחלטתי לפסלו. לא בשבילו. בשבילי."

הפסל של כספי עשוי ברונזה כהה בגוון חום כהה, והוא מוצב על כן, במקום של כבוד, בחדר־התגוגה שב־עליית־הגג.

ברונזה רותחת ושעווה נמסה

עבודת הפיסול היא עבודה קשה ומפרכת פיסית. דרושה גם הרבה סבלנות. כי עד שרואים את התוצאה הסופית, עוברים כמה חודשים.

תהליך העבודה מייגע. לוקחים אבן, פטיש ואיזמל וחוצבים באבן. כשמגי־עים לצורה הקרובה ביותר של הפסל הרצוי, מתחילים לעבוד עם פצירות מחוספסות ואחר־כך עדינות, משייפים בנייר־זכוכית מיוחד עם מים. כשרוצים לתרגם פסל לברונזה, מכינים תבנית (נגטיב) עשויה מגבס וגומי, ואת התבנית מביאים לבית־היציקה ושם יוצקים לתוכה שעווה רותחת. אחר־כך מתיכים ברונזה בדודים ויוצקים לתוך התבנית. מחום הברונזה הרותחת נמסה השעווה בתבנית והברונזה תופסת את מקומה.

התבנית מתקררת במשך כמה ימים ואז, בתהליך הגימור, משייפים את הברונזה. היציקה כולה אורכת כששה שבועות.

שמיר מעדיפה לצקת בארץ, גם בשביל הכייף, כי זה מאפשר לה ביקו־רים תכופים אצל הוריה (היא בת יחידה) וחבריה, וגם בגלל איכות העבודה שלא לדבר על המחיר בארץ שהוא, יחסית לארצות־הברית, יותר זול.

כי יציקות ברונזה הן דבר יקר. כל יציקה עולה מאות דולרים. היום שמיר יכולה לממן את עבודותיה, מפני שחלק מהעבודות מוזמן מראש והשאר נרכש על־ידי בעלי גלריות ואספנים פרטיים ששמעו את שמיעה.

מחיר פסליה נע בין 300 ל־15 אלף דולר.

מתכרבלים על השטיח

את ברברה סיגל, שותפתה לעליית־הגג, הכירה שמיר באי־טליה לפני שנים רבות, במיסגרת עבודתה. לפני ארבע שנים הציעה לה סיגל לחלוק את עליית־הגג הענקית ומאז הן עובדות תחת קורת גג אחת.

סיגל היא יהודיה אמריקאית בשנות ה־30 לחייה, שאטנית קצוצת־שיער, דקת־גזרה ובעלת מראה נערי. אזור עבודתה בעליית־הגג מלא בפיסות שיש קטנות וגדולות, במשורים חשמ־ליים, במדחס־אוויר לחציבה באבן, ב־מחרטות ובמכשירי־ליטוש של בנאים.

סיגל מגדירה את הפיסול שלה כפופ פנטסטי, כלומר היא לוקחת את נושא הפופ ומפסלת אותו כיד הדמיון הטובה עליה, כשהיא משלבת הומור רב בעבודותיה כגון פסל שהוא חולצת־פסים גברית עשויה שיש לבן ויזוק שצווארונה וחפתיה עשויים ריבועי שיש בשחור־לבן ועניבה משתפלת בחזית החולצה.

מאז היתה ברברה סיגל בת חמש

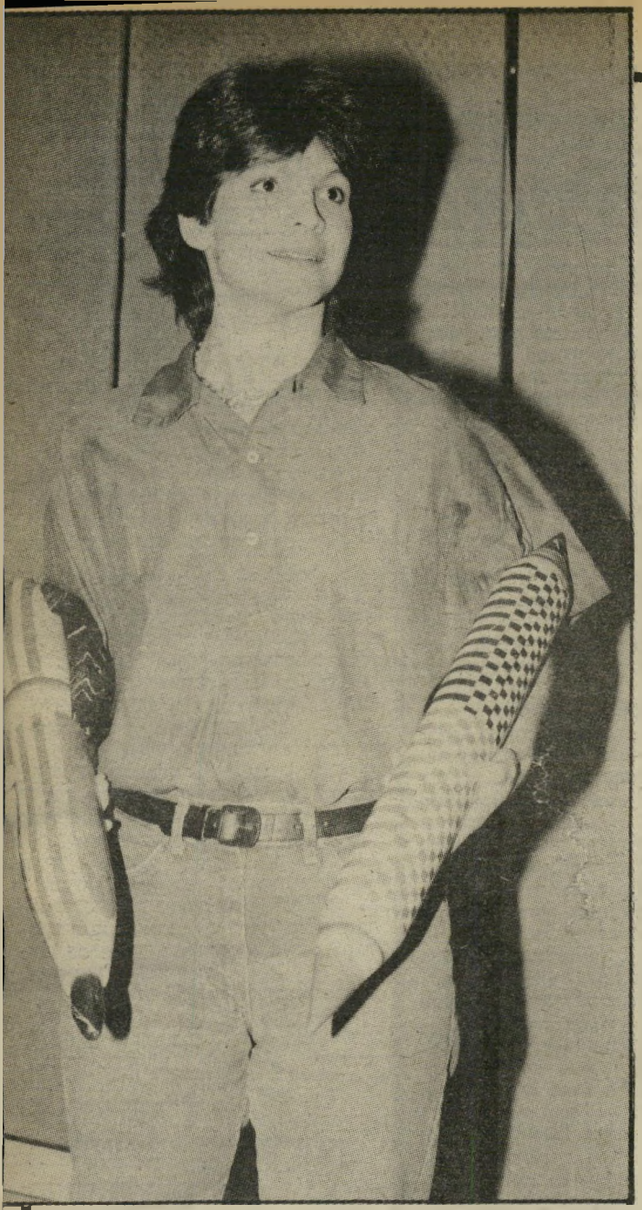

עיפרון משיש פופ פנטסטי, בעיצובה של ברברה סיגל. זהו עיפרון רציני ביותר – גודלו מטר וקוט־רו 15 סנטימטר. העיפרון, כמובן, כבד מאוד ומיועד לקישוט בלבד.

ואיך מסתדרות שתי נשים, שתי פסלות, תחת קורת גג אחת? "נהדר," משיבה ברברה. "נתחיל מזה שאנחנו מפרגנות אחת לשניה. אנחנו משוחחות ביננו אחת על עבודתה של השניה. אין קינאה. כל אחת עסוקה ביצירותיה. מה גם ששתינו עוסקות בשטח שונה לחלוטין של פיסול."

אגב, סיגל גם מתגוררת בעליית הגג, עם בעלה סטיב, קבלן במיקצועו. ובערבים, בעיקר בסופי־שבוע, הופכת עליית־הגג למקום מיפגש חברתי של אנשי בוהמה ויוצרים. שמיר מגיעה עם בעלה עמוס, באים חברים, אמריקאים וישראלים, יושבים על הספה, מתכר־בלים על השטיח, מקשיבים למוסיקה קלאסית, אוכלים תבשילים מעשה־בית או שקונים כריכים איטלקיים ממולאי כל טוב המשתלבים נהדר עם יין צרפתי, ומדברים על פיסול, כמובן.

אמפייר סטייט הפרטי של האמריקאית סיגל עשוי כולו שיש בגוון שנהב. זהו סימלה של העיר ניו־יורק ("העיר שלי!") ויש אמריקאים רבים המוכנים לקנות את ההעתק.

היא עסקה בפיסול בחימר. כשהתבגרה, למדה במכון פרת בברוקלין, אחר־כך סיימה לימודי פיסול בבוזר בפאריס, ומשם נסעה לאיטליה ושימשה כאסיס־טנטית של הפסל ברונו לוקייסי.

לפני חמש שנים גם ביקרה בארץ ועבדה כמה חודשים עם מתניה אברמ־סון, הפסל היפואי.

עבודותיה של סיגל הן עכשוויות ועתידיות גם יחד. לוקח זמן להתרגל אליהן ולאהוב אותן. בתערוכה הקבו־צתית שנערכה בגלריה במנהטן תת־פעלו המבקרים מעבודותיה. עפרון משיש נמכר ב־1,000 דולר; סט טל־וויזיה משיש, שמחירו נקבע ל־10 אלפים דולר, עדיין מחכה לקונה.

לסיגל, בניגוד לשמיר, יש סוכן, האחראי על מכירת עבודותיה לגלריות ולאספנים הפרטיים.

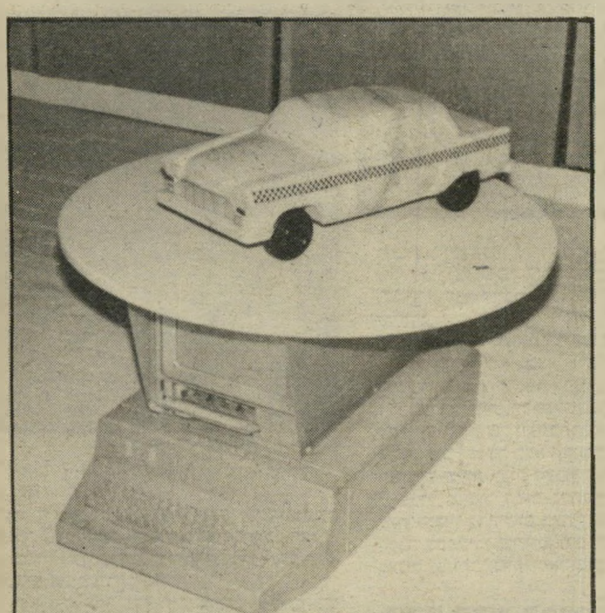

טקסי, טקסי! צהוב במציאות ושחור ולבן בפיסול – גם כן מעשה־ידיה של ברברה סיגל: "העיר הזאת מלאה מוניות וכל הזמן רואים שיירות של המכוניות הצהובות האלו!"

שידור

מאחורי המירקע

ממשיכים בחיפושים

אחרי הודעות עקשניות הוטעה גם העולם הזה ופירסם כאילו **מני פאר** קיבל את תפקיד מנחה התוכנית סיבה למסיבה. פאר היתנה את שובו לתוכנית בכמה תנאים, התנאים לא התקבלו ופאר לא שב לכיסא המנחה.

בינתיים נפגש השבוע **אהרון** („אהר'לה") **גולדפינגר**, מפיק התוכנית, עם **ריבקה מיכאלי**, ואולי ממנה תצא מנחה.

שמועה עקשנית במיסדרונות הרשות אומרת שאחד התנאים, שעליהם לא היה מוכן מני פאר לוותר, היה שגולדפינגר לא ישתתף בתוכנית. בעבר היו מריבות סוערות בין פאר לגולדפינגר, ועל רקע זה עזב פאר פעם אחת את התוכנית. אין הוא מוכן שסצינות כאלה יחזרו.

האם צמח יצמח

אחרי שהסתיים הקרב על מישרת מנהל חטיבת־החדשות, וביום החמישי שעבר הוארכה כהונתו של **יאיר שטרן**, מנהל החטיבה הקודם, יכולים ראשי הטלוויזיה וראשי רשות־השידור להתפנות ולחפש את בעל התפקיד הבכיר ב־תחנה, מנהל חטיבת־התוכניות.

בעת המאבק המייגע על תפקיד מנהל־הטלוויזיה (שהסתיים במינויו של **יאיר אלוני** לשנה), הועלתה הצעה לפצל את מישרת המנהל לשניים, כשראש חטיבת התוכניות הוא גם סגן־המנהל. אז הוצע לתפקיד **יוסי צמח**, בימאי ותיק ומנוסה בטלוויזיה.

מכיוון שמישרת מנהל־הטלוויזיה אויישה, היו רבים בטלוויזיה בטוחים שיוסי צמח יקבל את מישרת מנהל חטיבת־התוכניות. המיכרז נפתח לפני כמה שבועות וצמח לא ניגש אליו. משום מה לא פנו אליו הבכירים.

מי שכן ניגשו למיכרז לא כל־כך מוצאים־חן בעיני האנשים שאמורים להחליט, וכרגע מסתמן פיתרון לפיו ימונה צמח למישרה הרמה, למרות המיכרז. בינתיים יש המתנגדים לסידור זה טוענים, שוועדת־המיכרזים צריכה לבחור איש מבין המועמדים הרשמיים.

מאחורי המיקרופון

הרדיו מתרוקן

צחי נגה, כתב מחלקת־החדשות של קול־ישראל בתל־אביב לענייני צרכנות, תחבורה, כלכלה וספורט, יצטרף בעוד חודש וחצי לרשימה ארוכה של כתבים שעזבו בשנה האחרונה את הרדיו.

נוגה, העובד כבר ארבע שנים לפי חוזה מיוחד (ועבד שנתיים קודם על בסיס ש"ת פרילאנס), קיבל באחד הימים טפסים לבדיקה רפואית. זהו השלב האחרון לפני קבלת הקביעות. לפי הסכם בין ההנהלה לוועד־העיתונאים, כל עובד מעל שלוש שנים מקבל קביעות, או שעבודתו מופסקת.

באופן מפתיע קיבל נוגה כמה ימים אחר־כך מיכתב, ובו הודיעה לו הנהלת־הרדיו כי חוזה־

מנהל חדש מרגלית
פחד מפני חשבונות אישיים

העבודה שלו מסתיים בסוף חודש מרס, והוא לא יוארך. נוגה אישר את העובדות אך סירב להגיב.

ברדיו טענו כי החוזה עימו הופסק משום שלא השלים את תעודת־הבגרות שלו.

הוא רק אחד מרשימה ארוכה של כתבים ועורכים שעזבו את הרדיו לטובת עבודה בחוץ: **מיכה פרידמן** עבר לגל"ץ, **גידעון רותם** עבר לבנק הבינלאומי, **בני רום** לעסקים פרטיים, **גד סוקניק**, שליח הסוכנות בלונדון, **משה ריינפלד**, עורך בהארץ, **צבי לידר**, שליח סוכנות, **יסי קורן**, שליח סוכנות, **אבנר תבורי**, עבר לדבר, **מיכאל הולר**, דובר של שר־העבודה־והרווחה, **רמי יצחר** ו**יורם אלפר**, שעברו לתחנת־הדיו פרטית רדיו־סיטי.

חוץ מהולר לא נמצא איש מאלה ברשימת־המפוטרים, שהתפרסמה לפני כמה חודשים.

במערכת־החדשות בתל־אביב קיבלו את הידי־עה על פיטוריו של נוגה בתדהמה רבה. הוא נחשב ככתב טוב ומסקר כמה תחומים. הוא מלא מרץ, ומקדיש שעות רבות לעבודה ברדיו.

בגלל מחסור חמור בכתבים במחלקת־החד־שות קיבלו בחודשים האחרונים עשרה טכנאים הסבה לתפקידי שדרים, והם ממלאים תפקידים שונים, שנותרו בלתי־מאוישים.

מנהל חדש למערכת פרובלמטית

דודי מרגלית, עורך ומגיש תוכנית־הראיונות הטור השבועי והעורך הראשי של כל ציבעי הרשת. עומד להתמנות כראש מערכת־החדשות בתל־אביב, הנחשבת כבן החורג של מחלקת־החדשות של קול־ישראל וכמערכת פרובלמטית.

מרגלית יחליף את **שרה פרנקל**, שישבה בתפקיד זה לאחרונה, המפנה אותו לטובת מישרה אחרת מחוץ לרדיו.

חלק מן הכתבים והעובדים במערכת תל־אביב חוששים מן המינוי של מרגלית. הם פוחדים שהוא יערוך עימם חשבונות אישיים, בעיקר בגלל קירבתו וידידותו של מרגלית ל**גידעון לב־ארי**, מנהל־הרדיו.

בינתיים לא ברור מי יחליף את מרגלית בטור השבועי, שאותו קיבל בירושה מלב־ארי, שהגיש אותו עד שמונה כמנהל־הרדיו. לא ברור גם מי יחליף אותו בכל ציבעי הרשת.

סרטים ברדיו

סקירה דוקומנטרית על הסרט הערבי תשודר ביום השישי ב־17.00 בגלי־צה"ל. **גיא קב־ינקי** (שפירוש שמו הוא מידה קטנה, אך משובחת) שהוא בעצמו חובב הסרט הערבי של היום השישי בערב, ערך תחקיר מעמיק על תעשיית הסרטים המצרית, שהיא אחת מחמש התעשיות הגדולות בעולם. לפי סקרים שנערכו בהזמנת הטלוויזיה, 63 אחוז מהצופים היהודיים ו־81 אחוז מהערבים בישראל צופים בסרט הערבי השבועי.

קב־ינקי מצא, שבשנים האחרונות ירדה תפו־קת הקולנוע המצרי בגלל הטלוויזיה וטכניקת הווידיאו, וגם בגלל החזרה בתשובה. לכן לא נאה לאנשים, ובעיקר לנשים, ללכת לקולנוע במצ־ריים. לארץ זו כמעט שאין מגיעים סרטים מבחוץ. כיום עושים בעיקר הפקות ערביות של סדרות פופולאריות (דוגמת דאלאס האמרי־קאית).

המישדר נקרא „אנא באחיבאך, יא ליילה" („אני אוהב אותך, ליילה!" משום שלתישעים אחוז מהגיבורות בסרטים אלה קוראים ליילה).

עזת סרגוסטי

„אני מאשימה!"

חווה ולין, אשתו של בימאי־הטלוויזיה הלימודית דני ולין, יוצאת במאבק ציבורי נגד הטלוויזיה הלימודית ושיטותיה. חווה מדברת בשם עצמה, מכיוון שעל דני, בעלה, אסרו לדבר. בסיגנון של „אני מאשים" היא מגוללת סיפור שהתחיל לפני כמה חודשים בטלוויזיה הלימודית, ובעיקבותיו הודח בעלה מבימוי סידרת תוכניות־יוקרה של הטלוויזיה. הנקראת שירים שאוהבים: „הוציאו מידיו של דני, בעלי, את הסידרה בדרכי מירמה והונאה. הוא הוחלף בצורה המזירה דברים הנעשים במישטרים טוטליטאריים!" היא אומרת בכעס.

הדברים התחילו בקיץ שעבר, כשבטלוויזיה החליטו להכין סידרה עם מיספר זמרים מן השורה הראשונה. לכל זמר הוקדשה תוכנית של 50 דקות בסיגנון אישי. ברשימה הראשונה היו שלמה ארצי, יהודית רביץ, אריק איינשטיין, הברירה הטיבעית ועוד.

ארצי נבחר להיות הזמר הכותח, ולין נבחר להיות הבימאי. דני ולין עובד בטלוויזיה הלימודית כבימאי מזה 13 שנה, במהלכן ביים יותר מ־500 תוכניות שונות. רובן תוכניות־בידור. במשך שש שנים ביים את התוכנית הפופולארית ביותר בטלוויזיה הלימודית (ואחת הפופולאריות ביותר שקיימות בכלל על המירקע) – זו זה. בשלב מסויים החליט שנהאס לו מהתוכנית והוא ביקש להשתחרר ממנה. בקשתו לא מצאה חן בעיני הממונים עליו, והוא התבקש להישאר בתוכנית.

בינתיים התחיל לעבוד ביחד עם צוות – המפיקה אווה בודנר והעורכת תמר לוטן – על התוכנית עם הזמר שלמה ארצי. במהלך ההפקה התעוררו חילוקי־דיעות קשים בין ארצי לבין דני על דרך הבימוי. אחרי ויכוחים מרים ומריבות, הסתיימה ההפקה והתוכנית עולמה. למחרת ההקלטה יצא דני לחופשת קיץ, בלי לראות את החומר המצולם.

„באותו יום," ממשיכה חווה ומגוללת את הסיפור, „התקשרה אליו ניצה גונן, הבימאית הראשית של הטלוויזיה הלימודית והודיעה לו שבתוכנית הבאה, על יהודית רביץ, עומדים להחליף אותו בבימאי אחר. דני כבר התחיל בשלב ההוא לעבוד עם רביץ על תוכניתה. בלימודית טענו שהיו לו קשיי קומוניקציה עם ארצי, ואם יהיו בעיות כאלה גם בעתיד הוא יוציא שם רע למוסד.

„דני רץ לטלוויזיה בחופשה שלו וערך את התוכנית עם ארצי. המנכ"ל, יעקב לורבר" בוים, סירב להסתכל בה. בשלב הזה כונס פורום הבימאים של הטלוויזיה."

בהחלטת הבימאים נאמר, בין השאר: „מכיוון שדרך ההחלטה על החלפת הבימאי נראית לנו חריגה ולקויה, אנחנו מביעים תמיכה מלאה לדרישת דני ולין לדיון יסודי עם ההנהלה ועניה בתוכנית עם ארצי, בצירוף עוד שני בימאים בכירים וותיקים בטלוויזיה הלימודית.

„אנחנו תומכים בדרישה להמשיך את הסידרה שירים שאוהבים רק לאחר הבירור המלא של מהלך ההפקה של התוכנית (שלמה ארצי), ופונים אל כל הבימאים לא להסכים לביים את התוכנית הקרובה (יהודית רביץ) עד לאחר הבירור."

העתקים מהחלטת הפורום הועברו לידי המנכ"ל, עורכת התוכנית, הבימאית הראשית וכל בימאי הטלוויזיה הלימודית.

שבועיים אחר־כך כונס פורום נוסף לדיון בהפקה עם שלמה ארצי. לפי פרוטוקול חישיבה, נמתחה ביקורת חמורה על התנהגותו של ארצי. בין השאר: „הזמר דרש דרישות קיצוניות כגון: לכבות את האור על הקהל כאשר ידע מראש שיש קהל... בפגישות התיכנון והתיאום עם הבימאי הודיע הזמר שאם „משהו לא ימצא חן" בעיניו, הוא יקום ויעזוב. לא העביר לבקשת הבימאי הקלטה על קסטה של גירסות השירים החיים שלו. במהלך ההפקה ביקש בקשות קיצוניות... יחס מזלזל כלפי הבימאי – היפנה את גבו למצלמה והפסיק את החזרות כאשר משהו לא מצא חן בעיניו... יצא להפסקות עישון על דעת עצמו ללא בקשת רשות מהבימאי... התנהגות עויינת ובלתי מנומסת על־ידי נתינת הוראות לצלמים ולתאורנים..."

ועוד נכתב במיסמך: „לפי דיווח הבימאי, דרישות האמן היו גבוהות מהרגיל, דרישות שהאולפן שלנו והציוד לא תמיד מסוגל להיענות להן."

התוכנית עם שלמה ארצי נגנזה, בינתיים.

בימאי ולין (משמאל) עם שלמה בר־אבא
„זה קורה כל יום..."

התוכנית עם יהודית רביץ הוקלטה, אחרי שאת הבימוי קיבל בימאי אחר, למרות החלטת פורום הבימאים, והיא שודרה בערב ראש־השנה. התוכנית עם אריק איינשטיין נמסרה גם היא לבימאי אחר, הוקלטה במשך ארבעה ימים ועדיין לא שודרה.

בידי דני ולין עשרות מיכתבי הוקרה והצטיינות שקיבל במהלך שנות עבודתו כבימאי בטלוויזיה הלימודית. לחווה, אשתו, אין ספק שזהו מישפט לינץ' שעושים לבעלה ללא כל סיבה הגיונית מיקצועית הנראית לעין.

תגובת הטלוויזיה הלימודית היתה: „זה דבר מאוד שכיח, מקובל ומיקצועי. שאם אחרי תקופת עבודה בימאי נמצא לא מתאים, הוא עובר לעבוד בדברים אחרים. פורום־בימאים אומנם קיים. אך ההחלטה הסופית היא בידי הנהלת הטלוויזיה. הלכו לקראת ולין בצורה שלא תתואר, ולא רוצים להכפיש את שמו בעיתונות. הוא קיבל לביים סידרה מתוך מטרה שיצליח. הוא לא הצליח ולקחו ממנו את הסידרה ונתנו אותה לבימאי אחר. זה קורה כל יום."

בינתיים מוכנות במחסן הטלוויזיה, כך אמרה הדוברת, שלוש תוכניות – עם שלמה ארצי, עם אריק איינשטיין ועם הברירה הטיבעית.

קולנוע

פסטיבלים

חיוך חוזר

ישראלים, ערבים, ייקים, סרטיזנים ופלסטינים ייצגו את ישראל בפסטיבל ברלין

מזה ארבע שנים לא היה שום סרט ישראלי בתחרות הרישמית של פסטיבל־הסרטים בברלין, הפסטיבל השני בחשיבותו בעולם הקולנוע. השנה יש שוב סרט תוצרת הארץ, ומעניין

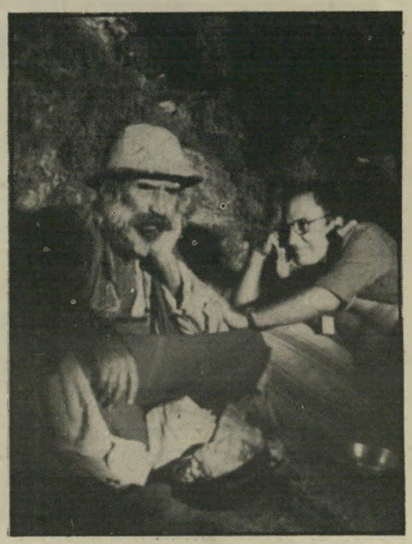

דנון וקורטיז ב„חיוך הגדי"
מושל ימני, רופא שמאלי וזקן ערבי

שהאיש שעשה את הסרט הזה, הבימאי שמעון דותן, הוא האחרון שייצג את ישראל בברלין. בפעם הקודמת זה היה עם צלילה חוזרת. הפעם זה סירטו החדש, חיוך הגדי, לפי רומן של דויד גרוסמן.

מערכת היחסים הסימלית־פיוטית שבין מושל צבאי בעל דיעות פוליטיות ימניות, ידידו, רופא צבאי מן השמאל, וזקן ערבי המתגורר במערה, תייצג בברלין את המשבר המודרני של העם היהודי בארץ־ישראל. אולם לא יהיה זה, בשום פנים ואופן, ההיבט היהודי היחידי בפסטיבל. סירטו התעודי של קלוד לאנצמן, שואה, הנמשך תשע וחצי שעות, יוצג במיסגרת הפורום של הקולנוע הצעיר, ובאותה המיסגרת ייכללו סרטים נוספים מסביב לנושא זה, כמו הפרטי־זנים מווילנה והיינו כה אהובים, על קהילת הייקים מווישינגטון־הייטס, שניהם סרטים תעו־דיים הצריכים להשלים את תמונת השואה כפי שהיא נראית 40 שנה מאוחר יותר.

עימות על מהות הטרור. בין מוקדי העניין האחרים בפסטיבל: סידרת סרטים שהופקו בארגנטינה אחרי הרודנות הצבאית ובנושא אותה הרודנות, רטרוספקטיבה של הבימאי פרד זינמן (בצהרי היום, מעתה ועד עולם), שביקר לאחרונה גם בישראל; וכמה סרטים המעוררים סקרנות רבה — ג׳ינג׳ר ופרד של פליני, על זוג בדרנים מזדקנים המתארחים בתוכנית טלוויזיה עכשווית, זיכרונות מאפריקה של סידני פולאק, המבוסס על זיכרונותיה של הסופרת הדנית קארן בליכסן משנות שהותה באפריקה בתחילת המאה (היא נודעה בשם הסיפרותי איסק דינסן) והשחר של מיקלוש יאנצ׳י, על פי אלי ויזל, סרט שצולם בחלקו בארץ, והמשתמש בעימות שבין קצין בריטי לאיש מחתרת יהודי, כדי לדון במהות הטרור, או כך לפחות מבטיח יאנצ׳י.

דיווחים מלאים מן הפסטיבל יתפרסמו בשבועות הקרובים במדור זה.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב: מסע עסקים של אבא, שערי החופש, הרבה ולא כלום, הכבוד של פריצי, שושנת קאהיר הסגולה, אמדאוס, צייד הצבאים, אפוקליפסה עכשיו, ראן.

ירושלים: מסע עסקים של אבא, מט־רופוליס, הרבה ולא כלום, שושנת קאהיר הסגולה.

חיפה: הכבוד של פריצי, קאוס, ראן.

מאבק הגורילות

דראגו (דולף לנדגרן): חג־המולד במוסקווה

רוקי 4 (תל־אביב, תל־אביב, אר־צות־הברית) – **חוות־דעת מיקצו־עית על הסרט הזה מיותרת בהח־לט. זה הקלוש שבסירטי הסידרה. שליש ממנו מוקדש לתיזכורות מן הסרטים הקודמים, שליש נוסף נראה בדיוק כמו סירטוני־פירסומת בווידיאו, ומה שנותר הוא, במיקרה הטוב, מצחיק: רוקי בלבואה, אלוף העולם באיגרוף, יוצא להגן על תוארו מול בירון סובייטי, דראגו, מחוסן ומתוגבר במיטב המצאות הכימיה המודרנית בסיוע כל מכשירי העינויים לפיתוח הגוף. רוקי, למרות שהוא נעזר רק בעקשנות, בטבע, ובאטימותו המפורסמת לכל כאב פיסי, שומר כמובן על התואר שלו ומשכנע את כל הצופים העויינים שגדולתה של אמריקה בכוחו של האיש הפשוט.**

ובכל זאת, כמה קודיוזים בשוליים: כל קשר בין מה שמוצג בסירטי רוקי באיגרוף, לבין הספורט הנושא שם זה, הוא מיקרי בהחלט. כפי שזה נראה כאן, מדובר בתחרות בהמית, שבה כל מתחרה מכה ביריבו במלוא הכוח, וזה אפילו אינו מתגונן, אלא פשוט מכה בחזרה.

חוץ מזה, רוקי האמריקאי הוא פרימיטיב אמיתי, ברנש ששפתו עילגת, ואת התיחכום שלו אפשר להסתיר בבול דואר קטן. לעומתו, הרוסים כולם מבריקים, מיטיבים להשתמש בחידושי המדע, אמנים ביחסי־ציבור, בקיצור, נציגים נאמנים של עולם המחר. מדוע אוהבת אמריקה לראות את עצמה כמפגרת פל־כך (והיא ודאי אוהבת, לפי ההצלחה המיסחרית של הסרט), רק לרונאלד רגן התשובות. אולי, כמוהו, חיים עוד אמריקאים רבים בתוך מערבוני שנות הארבעים.

ואשר להתלהבות הרוסית הסופית מן הנצחון של גורילת האוייב על הגורילה שלהם, זה ודאי שייך לרוח רגן של השכנת־שלום בעולם: אם נכה בהם, כמו שצריך, בקרב הוגן, אין ספק שילמדו לאהוב אותנו.

רוקי על אופניים

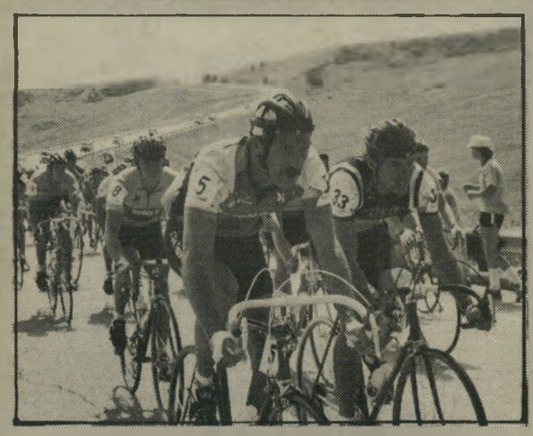

האח־הרופא (קבין קוסטר): חרדה ודמעות

גלגלי תהילה (רב־חן, תל־אביב, ארצות־הברית) – **סטיב טזיץ׳ כתב פעם תסריט חביב ביותר, בשם תרגילים בהתבגרות. על נער אמ־ריקאי הלהוט עד כדי שיגעון אחרי תחרויות רכיבה על אופניים. אותו סרט של פיטר ייטס, שתיאר, בעיקר, את חווי בני־הנוער בעיירה אמריקאית קטנה, היה הצלחה גדולה.**

אז מה עושים בהוליווד? פונים שוב לטזיץ׳, יליד יוגוסלביה, מבקשים ממנו עוד תסריט על צעירים משוגעים לרכיבה על אופניים. דורשים ממנו שילביש את זה על דגם דרמאתי דומה ככל האפשר למעשיות רוקי, לתבל את הכל במלודראמות על מחלות קטלניות נוסח מי ישמור על ילדי ומעבירים את הדייסה לידיו של הבימאי ג׳ון באדהם, שיכה למוניטין כמי שיודע לטפל בבני־הנעורים בסרטים כמו שגעון המוסיקה ומישחקי מלחמה. **מה שיוצא בסופו של דבר, אינו דומה לא לרוקי ולא לתרגילים בהתבגרות ולא לשום דבר שבאדהם ירצה לזכור לאורך זמן.**

דיוויד הוא נער מתבגר ההולך בטל, משום שהוא חושש שהמחלה שקטלה את אביו, תקטול גם אותו. אמו מעודדת אותו לחוסר־המעש, ואילו אחיו הרומא כועס כל־כך על המצב (וגם על האם), שכמעט אינו מבקר בבית. אבל בסופו של דבר הוא בא, מוציא את הצעיר מן האפאתיה שלו, בפתיון האחד והיחיד שעובד עליו: תחרות רכיבה על אופניים. הבכור הוא אלוף והצעיר הוא שאפתן ושניהם עומדים להשתתף, זה בצד זה, במירוץ מתיש.

באמצע יש כל מיני בדיקות רפואיות וכל מיני הטעיות המבלבלות בכוונה את הצופה, כדי לסחוט ממנו קמצוץ חרדה וכמה דמעות. דמעות נוספות של השתתפות בצער מוזמנות לקראת הסוף הרגשני, ואילו המתח נובע מן המירוץ שנפרש על פני שלושה ימים.

ליידי צ׳טרליז בחיפה

יהורם גאון ואביגיל אריאלי: מגן ומשבר

המאהב (שחף, תל־אביב, ישראל) – **אילולא הציפיות הגדולות מן הסרט הזה, אולי גם האכזבה לא היתה מרה. אבל כשמדובר באחד הרומנים המצליחים של הסיפרות העברית החדשה, אין פלא שמצפים לאחד הסרטים הגדולים של הקולנוע הישראלי החדש, וזה בהחלט לא המיקרה.**

ספרו של א״ב יהושע, המתאר מערכת יחסים סבוכה בין חמש דמויות, אב בעל מוסך בחיפה, רעייתו המורה, בתם המתבגרת, פועל ערבי צעיר העובד במוסך, ודמות תמהונית של זר הנכנס לחייהם והופך אותם על פיהם, כל זאת על רקע תקופת מילחמת יום־הכיפורים, זכה ברומן לטיפול מזוויות שונות, כאשר כל אחת מן הדמויות מציגה את גירסתה על האירועים, במונולוג אישי, והקורא מרכיב לעצמו את הכל לתמונה כוללת.

סירטה של מיכל בת־אדם מוותר על התיחכום הזה, נוטל לעצמו נקודת־מבט אובייקטיבית אחת ויחידה, ובזאת מפשט את הסיפור עד כדי בנאליות. בת־אדם מציעה בגירסתה שהכוח המניע האחד והיחיד והחזק ביותר, הוא המין, שהוא ברור ומפורש הרבה יותר מכפי שהיה במקור הסיפרותי. אין בכך כל רע, אלא שכדי להסביר את החשיבות של המרכיב המיני, כדאי היה לשמור על גילם המקורי של הדמויות, כלומר לדבר אומנם על זוג בגיל המעבר. לא מיכל בת־אדם, וגם לא יהורם גאון, למרות הזקן המקשט את פניו, נראים כנתונים בבעיות המיוחדות של גיל זה, ומשום כך נדמה כאילו הסיפור מולבש עליהם בכוח.

ולבסוף, כל הרקע שהעניק לסיפור מימד רחב ועשיר יותר של חוויה ישראלית, ולא רק נוסחת ליידי צ׳טרליי בחיפה, הולך ונעלם כמעט לחלוטין. אולי בגלל בעיות תקציב שלא איפשרו הרחבה גדולה יותר.

„אמא אמרה שאסור עד גיל 18!"

ענה שוב על המפה: נערה בת 14 ילדה בן, והמושבה טיפסה לכותרות.

בית נקי ומסודר, תערובת של מיזרח ומערב. חדרה של הנערה נקי מאביזרים מיותרים. כמה רובונים שהיא מאוד אוהבת ופוסטרים של מייקל ג'קסון. התינוק בחדרה של הסבתא — אשה צעירה בת 35, שהפכה לפתע לסבתא ללא אזהרה מוקדמת.

שתיהן אוחזות בגירסה שהבטן המתפתחת נראתה להן כשומן מיותר, ובשום אופן לא כהריון. „מה פיתאום? בכלל לא חשבנו על זה!"

האם: „שתיתי פשוט הרבה קולה ואכלתי המון, וכשהיו לי תנועות בבטן, פשוט חשבתי שיש לי גאזים. הכל היה לי כל־כך מוזר." הסבתא: „הילדה בכ־לל לא נראתה בהריון. הכל היה כמו חישוק מסביב לבטן."

היא התעמלה, לא החסירה מלי־מוריה, רכבה על סוס ונפלה וניגררה, וחטפה מכות מאבא שלה, בגלל מריבה מטופשת בינה לבין אחיה.

הסב והסבתא הטריים גרושים מזה שנתיים ופרודים מזה ארבע שנים. הבת נותרה אצל האם.

הסבתא אינה פוחדת מן האחריות, אבל היא כבר נראית עייפה מאוד.

זה לא איידס!

שאלה המעסיקה היום כמעט כל נערה: האם תתחתן הצעירה עם אבי הילדה, או שתחפש אחר?

זהו איתי, התינוק המפורסם ביותר במדינה: בנה של בת ה־14. חבריה וחברותיה מדברים על יחסי המין שלהם

ג'רמי בן 16
„זאת תאונה"

רויטל בת 15
„עד החגורה וזהו"

סיגל בת 17
„אינני רואה את עצמי אם בגיל 17"

שירלי בת 12
„אני יוצאת עם בנים ומגיעים עד נשיקה"

ענבל בת 15
„אמא תאמר שאני זנזונת"

„כשיש לי חברה קבועה אני נותן לה כבוד ולא שוכב איתה... אני שוכב רק עם נערות שעושות זאת..."

הילדה עונה בקורטוב של הומור: „בשביל מה להתחתן? מה, להחליף מצעים, לכבס תחתונים ולבשל לאיזה גבר בהמי, שיעשה לי ילדים?

„לי כבר יש ילד, בלי כל הסיפור: „כשהילד יהיה בכיתה א' אני אהיה בת 20, מבוגרת מספיק כדי ללכת לאסיפות־הורים."

הנער בן ה־15 וחצי, בן למישפחה הרוסה, גר בבית סבו. הסב ניסה להתערב ביחסים בין השניים ואמר לנכדו שיזהר כשהוא מקיים יחסי־מין עם הנערה. הוא גם הציע עזרה וביקש מהנער שיבוא אליו אם תתעורר בעיה.

אך כשהתברר שיש בעיה, זה היה כבר מאוחר מדי, ואז התחילו הלחצים מכיוון הלישכה לאימוץ.

„נאמר לנו," נזכרת הסבתא, „שלא נוכל לגדלו בעצמנו, ועל כן מוטב שנמסור אותו לאימוץ. מה יוכלו להע־ שטיפת־המוח נמשכה עד אחרי הלי־ דה.

היום הן מסתדרות מצויין. ביום השישי נשארה סבתא כביבי־סיטר, אומרת עליה שתפסה ביטחון עצמי מאז המיקרה. קודם סבלה מריגשי־ נחיתות ומחוסר ביטחון עצמי.

אביה ואמה דואגים לעתיד? כשהאם הצעירה הלכה לבלות בדיס־ קוטק.

ומה הן יעשו בתינוק כאשר שתיהן יהיו עסוקות? „מה שעושות כולן — ניקח מטפלת!"

האם הטריה מנסה להתערב. אמה ניק לתינוק קטינה ואמה הגרושה? נאמר לנו שהסבתא תהפוך לאבא, סבא, דוד ודודה וכו'.

„לא יהיה לכן זמן לצאת ולבלות, ואיך תלך ילדה קטנה לאסיפות־הו־ רים? והילד, הוא יקרא 'אמא' לילדה?"

ליליאן בת 13 וחצי
„לאמא לא מספרים"

„מחר היא חוזרת לבית־הספר, בליווית אישור רפואי. אף אחד מן המורים וההנהלה לא היה ולא הת־ קשר." מורתה, רווקה בת 30 פלוס, פגיעה מאוד לנושא, מסבירים בשכונה. אחד המורים כעס מאוד על שאין מחזירים אותה לספסל־הלימודים, וש־ אל: „מה הבעיה, יש לה איידס?"

בחצר בית־הספר התיכוני ברעננה שוררת אווירה די משועשעת בעניין.

שאלת היום, הנישאת בפי כל: „האם אתה בטוח שאינך אבי הילד?"

הלכנו לשאול נערים ונערות, בני 12 ומעלה, מה קורה בחייהם מאז ואחרי המיקרה.

● גרג, בן 18, יליד ארצות־הברית, נמצא שנתיים בארץ: „אני בכלל לא מבין את הרעש שנעשה מסביבו. באמריקה זה קורה לפחות פעם ביום."

(המשך בעמוד 31)

סידני בת 14
„הייתי עושה אותו דבר"

גרג בן 18
„אני לא מבין את הרעש"

דניאל בת 17
„אמרו שאני נותנת"

לילי אבידן

קשר עדין ואמיץ נוצר בכלא בין חווה יערי והשוטרת מזל („מלי") שחורי

המזל של חווה

שלוש תי ידיים שלובות־לפותות תופסות מייד את העין. אצבעו־ יה הארוכות של חווה יערי מחזיקות שוטרת מזל („מלי") שחורי כבעוגן צלה אחרון. עיניו החדות של צלם־ מערכת, ציון צפריר, שצילם השבוע ת הדיון במעצרן של חווה יערי אביבה גרנות, קלטו זאת מייד. הוא יפש עוד סימני־חיבה וידידות בין שתיים, ומצא אותם.

בחלק גדול מהתמונות אפשר ראות ביצד מלי מגוננת על חווה, תמונה אחת היא מחבקת אותה מסוככת עליה. בתמונה אחרת היא עומדת וקופה לפני חווה ומתחננת לפני הצלמים „להפסיק כבר לצלם". בתמונות נוספות נראות השתיים קרו־ בות מאוד אחת לשנייה.

אפשר לאמר בביטחון כי לפני כמה חודשים לא העלתה חווה על דעתה שידידתה הקרובה ביותר, ואולי היחידה, תהיה שוטרת צעירה. אבל כיום, אחרי מה שעבר על חווה בחודש האחרון, היא נתלית במלי באהבה ובייאוש.

אפשר להבין את הקשר העז שנוצר בין שתי הנשים, הכלואות כבר חודש שלם בחדר אחד, במשך 24 שעות ביום. חווה, שהכלא נפל עליה כחלום־בלהות, ראתה את כל עולמה מתמוטט עליה לפתע. בתחילה חשבה כי גם בעלה, אהוד יערי, בגד בה ומסר למישטרה עדויות מפלילות נגדה. אחר־כך גילתה כי חברתה הטובה ביותר, אביבה גרנות, עליה סמכה בכל ליבה, בגדה בה ומכרה אותה למישטרה. ההלם היה חריף, במצוקתה פנתה לאדם היחיד שהיה לידה, והיה מוכן לומר מילה טובה ולנחם אותה כאשר בכתה.

מלי שחורי, 26, צעירה תמירה ונאה, היתה בחירה מוצלחת ביותר לתפקיד הערין והאחראי של שמירה על הע־ צירה המפורסמת ביותר במדינה. מלי היא ממוצא מרוקאי, ילידת מושב, שחלמה ללמוד באוניברסיטה. אחרי שסיימה את שרותה הצבאי שכרה דירה בתל־אביב והתחילה ללמוד קרימינו־ לוגיה באוניברסיטת בר־אילן. היא עברה בעבודות שונות כדי לממן את לימודיה, ולפני שנה סיימה את לימודיה לתואר הראשון.

מייד אחרי נישואיה, לפני תישעה חודשים, התגייסה מלי למישטרה. בחודש הראשון, כמו כל הטירונים, עברה במדור־התנועה, ואחר־כך הו־ עברה למחלקת־החקירות. מאחר שמלי היא צעירה רגישה ונבונה, וגם בעלת תואר אקדמי בקרימינולוגיה, נראתה כבחירה מושלמת לשמירה על יערי.

למרות שחווה היתה בלתי־מנוסה בחקירות מישטרתיות, ברור שהיה מי שהזהיר אותה משיטות־העבודה של המישטרה. ידוע ומפורסם הוא כי המישטרה נוקטת בשיטות מתוחכמות כדי להוציא הודאות מחשודים. לעי־ תים קרובות מקליטה אותם המישטרה בתאם, ולעיתים מכניסה לתאיהם שוטרים מחופשים כעבריינים כדי שידובבו את החשוד ויגרמו לו להתוודות. אולם אפילו חשדה חווה כי מלי מצויידת במכשירי־הקלטה, וכי כל מילה שתאמר תועבר לממונים עליה, לא יכלה בוודאי להתאפק. בלילות החרדה והייאוש, בתא־הקטן בבית־המעצר, כאשר הנורה דולקת כל הלילה ומסביב נשמעים קולות הכלא המפחידים, כאשר מחשבות־כלהה מיל־ או את מוחה, היתה לצידה רק מלי. מלי היא שהתירה את רצועת־העור של הארנק שבו ניסתה חווה להתאבד והזעיקה את החובש, ומלי היא שעמדה לצידה ברגעים האיומים בבית־המיש־ פט, כאשר סוללת־צלמים התנפלה עליה מכל הצדדים.

אדם מבין ומרחם

מ לי היא בחורה דיסקרטית בי־ תר, שלא שוחחה עם איש על עבודתה, מאז הוצבה לשמור על חווה. אבל המישטרה, החוקרת את ההדלפות שהיו בתיק, חקרה גם את מלי.

מעניין לדעת מה מרגישה מלי כלפי העצירה שלה. האם היא מרחמת עליה? כאשה רגישה, בעלת מבט חד, ראתה מלי את כל שלבי שבירתה של חווה. היא ראתה אותה הופכת מאשה זוהרת ויהירה לשבר־כלי. היא ראתה את עיניה הופכות אדומות מבכי ואת פניה נחרצים קימטי־סבל. בצילומים ניתן לראות בבירור, ממבט־העיניים ותנו־ עות־הידיים, כי מלי מתייחסת לחווה לא רק כאפוטרופסית וסוהרת, אלא כאדם מבין ומרחם.

פסיכולוגים מכירים את התלות הנוצרת במצבי־לחץ, של חטיפה למ׳ של, בין החוטף לנחטף. נוצר קשר מוזר של תלות ושינאה המתחלפת באהבה. לחווה קל לאהוב את מלי, היא איננה אשמה במצבה ולא תרמה לו דבר.

אולם גם הקשר הזה, החשוב ביותר כרגע לחווה יערי, ניתק. חווה יערי הועברה לכלא נווה־תירצה ומלי חזרה לעבודתה הרגילה. היתה זו מכה קשה נוספת לחווה, שעברה כל־כך הרבה בחודש האחרון.

מלי מגוננת על חווה מפני העיתונאים ולופתת את ידה ביציאה מהאולם

„הגעיל אותי שהן זרקו אחת על השניה!" אמר מישל חדד על חווה ואביבה

הדילמה של החוקר

אביבה גרנות (מימין) וחווה יערי (משמאל) על ספסל־הנאשמים (באמצע: שוטרים)
„לפרקליטות זה בוודאי יביא תועלת..."

ד מצלמות, שתיקתקן ללא הרף באולמו של השופט המחוזי אריה אבן־ארי, לא קלטו אדם אחד. החוקר

חוקר חדד
איך הוא ירגיש –

מישל חדד, שפיענח את רצח התיירת מלה מלבסקי, לא היה שם.

„הוא בטח התחיל חקירה חדשה," אמרו עיתונאים. אבל חדד בחר דווקא לחזור לפרשה ישנה. באותו היום שבו ביקשה התובעת פנינה דבוריו את מעצרן של חווה יערי ואביבה גרנות בבית־המישפט המחוזי בתל־אביב, החל בבית־המישפט העליון בירושלים בצינעה עירעורו של עורך־הדין שימ־עון חרמון, על הרשעתו ברצח האחות כרמלה בלאס.

מישפט־הרצח, שבו הורשע חרמון, היה קרש־הקפיצה בקריירה המזהירה של חדד, והוא שומר לו חסד־נעורים. תחת לעמוד לצידה של התובעת דבורין, לעיני המצלמות, בחר חדד לשבת בשקט בבית־המישפט העליון, לצידו של פרקליט מחוז תל־אביב, אהרון שדר.

כאשר נשאל מדוע החליט כך אמר:

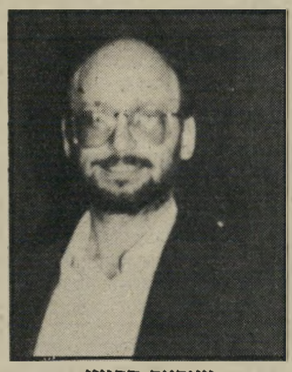

מעירר חרמון
– אם יימצא זכאי

„ידעתי שבתל־אביב לא יהיה היום שום דבר מעניין. הרי התיק שם סגור. השתיים האלה זרקו הכל אחת על השנייה, עד שבסוף זה כבר הגעיל אותי. אולי בשביל התביעה זה טוב. יהיה לה יותר קל. בשבילי זה הרג את כל העניין בחקירה."

סנגוריה של חווה יערי, הד"ר עדנה קפלן ודרור מקרין, ונתן קנת, סניגורה של אביבה גרנות, ביקשו את דחיית הדיון.

סניגורו של חרמון, עורך־הדין דויד ליבאי, טען יום שלם לפני השופטות מרים בן־פורת, שושנה נתניהו והשופט גבריאל בך. השופטות קטעו מדי פעם את דבריו והעירו הערות שונות על „האשה מהרחוב האחורי" כפי שכינו את הנרצחת. קרובי־משפחה של חרמון טענו בהפסקה כי נעשה לו עוול, מכיוון שבעירעור יושבות דווקא שתי שופטות, שיהיו בוודאי אוהדות יותר את הנרצחת מאשר שופטים־גברים.

חרמון עצמו, מגורל זקן, ג'ינג'י, ישב שליו וחייכן. הוריו ישבו והת־פללו. אמו, אשה בלונדית יפה, קראה במשך כל המישפט בספר־תהילים קטנטן, ואביו הקשיב רב קשב לטי־עוניו של הסניגור. „הלעיטו את בית־המישפט בפירורים קטנים," אמר הסני־גור. הוא התכוון לכך כי כל הראיות שהיו בתיק־הרצח נגד חרמון היו ראיות נסיבתיות בלבד — שערות של כלב, מחצלת שרופה, צמיגים שהוחלפו ורחיצת־מכונית. „אבל כך זה בכל מיקרה של ראיות נסיבתיות," אמרו לו השופטים.

מכל מכריו וידידיו של חרמון הגיעו לבית־המישפט העליון רק שלושה. שני עורכי־דין צעירים, העומדים איתו בקשר עד היום, וצעירה תמירה, שעבדה אצלו בזמנו בהדפסה. מלבדם היה האולם מלא באברכים לבושי קאפוטות שחורות. הם סיפרו שהם מבקרים את חרמון בכילאו מדי שבוע ולומדים איתו פרק גמרא. „יש לו מוח מבריק," הם אמרו. „הוא למד בזמנו בישיבה, אבל אחר־כך הידרדר. כעת הוא הבטיח שאם יוכה בעירעור הוא חוזר לישיבה ויהיה שוב אדם דתי."

זהו הסיכוי האחרון של חרמון. אם לא יזכה בעירעור, וגם בית־המישפט העליון ימצא אותו אשם ברצח, יהיה עליו לבלות את שארית ימיו בכלא. אבל גם יוקרתו של חדד עומדת כאן למיבחן. „תארי לך שחרמון יימצא זכאי וכל החקירה האדירה, שעשה חדד בתיק, תיפסל! איך הוא ירגיש את עצמו לקראת מישפט יעריץ" שאלו חבריו של חרמון, שעקבו בדריכות אחרי הדיונים.

יד ביד וראש אל ראש, ויד מרגיעה סביב הצוואר — מלי מגינה, מרגיעה, דואגת ושומרת

תשבץ השלם הזה 2528

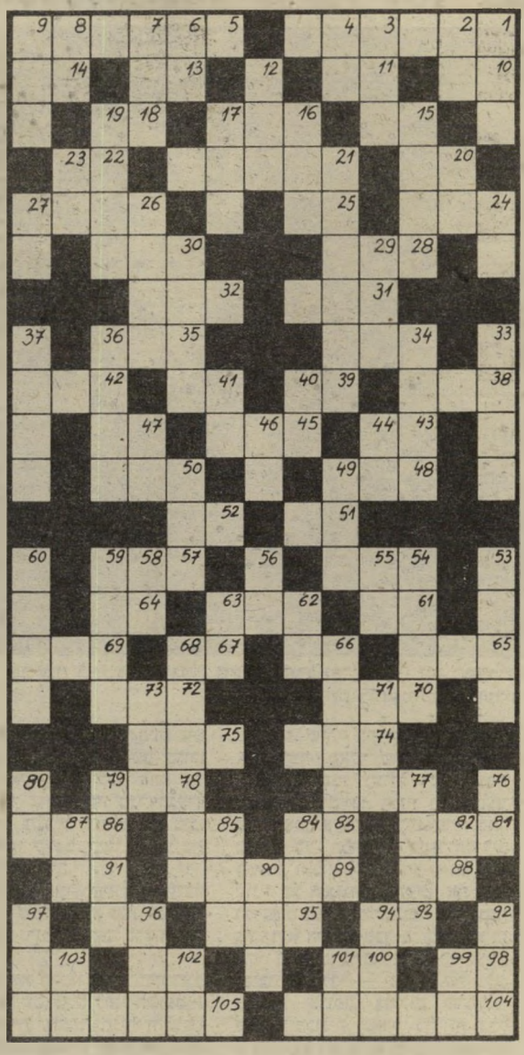

מאוזן:

1) ספור של דרש ומשל: 5) עתון עברי, מן הראשונים: 10) אל מצרי: 11) נקי, טהור: 13) בשר שלא תם בשולו: 14) נקי מעוון: 15) שדה־מרעה: 16) כרת בגרון: 18) שמח: 20) אויב: 21) קוץ: 22) מידת־לח קטנה: 24) כשלח: 25) מילת־המעטה: 26) בן יפת 28) כינוי לרקיע השלי־שי באגדה: 30) עוב לאנחות: 31) בגלגל המזלות: 32) רפובליקה באמריקה הדרומית: 34) אלה כנענית: 35) כאן (ארמית): 38) הפניכס: 39) חבל ארץ לחופי ימים: 41) של (ארמית): 42) בן הרן, אחי אברהם: 43) מזל: 45) שרה מתקן לוריעה: 47) תור: 48) חכם מחכמי המשנה: 50) חרב: 51) מסמר: 52) תל שממה: 54) מפחד, רועה: 57) שנא בעוז: 61) ילדים: 62) הנחה העומדת להוכחה: 64) טבעת באף בהמה: 65) חיה ממשפחת הצבאים: 66) זז: 67) תרופה: 69) דמן: 70) מן המועדים במשכן: 72) אגם: 74) אויב, עוין: 75) כינוי ליחה: 77) חבל הקשת: 78) אור רב: 81) מידת־אורך אנגלית: 83) ששית הסאה: 85) בסיס: 86) מקים בית־הספר מקוה־ישראל (ש"מ): 88) מילת־שאלה: 89) מרי, מחאה: 91) מרחף: 93) מן השוואים: 95) סבו של משה: 96) בסלם הצלילים: 98) אביון: 100) סור: 102) חדרון: 103) נצח: 104) בעל חוק־המשיכה: 105) יחידת־מחץ צבאית.

מאונך:

1) דרך: 2) פה: 3) עוור ללא עין: 4) ערין: 6) תורת הקבלה: 7) העלה סרחון: 8) רטוב: 9) גיהינום: 12) עזב: 15) דג טורף: 16) חלף ונעלם: 17) פשתן לבן וטוב: 19) מעיין בירושלים: 20) לבן וזך: 21) המעי התחתון: 23) חפירה למקוה מים: 24) אמונה: 26) בדל האוזן: 27) מילת־שוליה: 29) כלי־זרק לנקוי המעיים: 30) מלחין ישראלי יורד: 33) אחד מתארי אלהים במקרא: 34) שפה פשוטה, עגה: 36) נתעב: 37) סטלקטיט: 40) מטבע במזרח הרחוק: 41) מתגורר: 44) משבטי ישראל: 46) מושבה יהודית במצרים העתיקה: 47) מילה הבאה לרבות: 49) שארית מגוע עץ ניצול מאש: 50) דלפונות: 53) אספקלריה: 54) מלאכת הגלוף: 55) מדף: 56) כה: 58) מורח: 59) מראה חזיון: 60) חסר־טעם, בערות: 62) חלש, רפה: 63) שקט: 66) מחול לאומי פולני: 68) פעולת הגנה: 71) חתיכת מתכת מוצקה: 73) מטבע יש־ראלי עתיק: 78) בבקשה: 77) מנהיג ד"ש (ש"מ): 79) הכנסה קבועה לבעלי נכסים: 80) דפנה: 82) גבוה: 84) גזר, פלח: 85) כר מלא מוך: 87) מגש: 90) גאון: 92) מתקן לדוש בו תבואות: 94) חקק: 96) צבי מקרין בארצות הצפון: 97) היה רמטכ"ל: 99) דורון: 101) מילת־יחס מליצית: 102) סימן: 103) משך הזמן בלי קץ.

אביגיל ינאי

במדינה

לשון

דרוש: ביטוי אלגנטי לתת שתן או להטיל מים

„מוטב שיהיה אצלנו באוהל וישתין החוצה, מאשר יעמוד בחוץ וישתין לתוך האוהל פנימה," פסק לינדון ג'ונסון, נשיא ארצות־הברית של שנות ה־60, בלשונו העסיסית, כאשר הסביר מדוע אין הוא מריח את המנהל השנוא של האף־בי־איי.

למולו של ג'ונסון היו לאנשי השדולה היהודית בוושינגטון, באותם ימים, עניינים אחרים לעסוק בהם, אחרת היו בוודאי מסבים את תשומת ליבו של ג'ונסון למיקרא מפורש במישנה, האומר בדיוק את ההפך: „לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים" (מסכת עירובין).

אבל מה שלא העסיק את יהודי ארצות־הברית, הטריד, בשבוע שעבר, פרופסור (לרפואה) ישראלי אחר. היה זה יעקב רותם, מרופאי־הילדים הידוע־עים בארץ. גם הוא הכיר את המובאה מן המישנה ומאז ומתמיד גם היה ידוע לו כי משתין (בקיר, למשל) היא מילה תנ"כית לגיטימית.

רק שבמוחו ניקרה זה זמן השאלה האם לא היה מן הראוי להשתמש בביטוי פחות מחוספס, יותר אלגנטי, כגון להטיל מי־רגליים.

קריצה קלה. ומי היה יכול להאיר את עיניו של הפרופסור, אם לא יעקב רבי (64), מתרגם ועורך, שפירסם יותר מ־3000 מאמרים, רבים מהם בנושאי לשון ושהוא כיום בעל מדור לבעיות לשון („על קצה הלשון") ביומון על המישמר? וכך פנה הפרופסור בוגר הגימנסיה העיברית בלבוב אל רבי, בוגר הגמנסיה העברית הרצליה בתל־אביב, כדי שזה יורנו דיעה על בעיית־היסוד הנ"ל בלשון העברית.

ראשית, פסק רבי, „אמת נכון הדבר, להטיל מים הוא צורת התבטאות יותר עקיפה וסטרילית והרשות בידי מכו־תבי המלומד להעדיף אותה, אך — בלי לפסול את להשתין!"

עובדה. כיצד קורא הפרופסור הנכ־בד לחומר עצמו? בוודאי שתן, ולא מי־רגלים. ואכן גם הכל מדברים על דרכי־שתן או על מערכת כלי־השתן, ואין להניח ששם העצם פחות דיסקרטי משם הפועל.

אבל רבי גם היה מוכן להציע לרותם אופציה נוספת, יש להניח תוך כדי קריצה קלה, עת כתב את ההצעה. נזכר רבי: אולי צרקה אותה אחות במירפאת־חוץ של בית־חולים, שיצאה אל תור הממתינים והכריזה בקול עליו: „כל החולים, העומדים להיכנס אל הרופא, שילכו קודם לעשות פיפי!"

עיתונות

התנצלויות חרדיות

היכן נכשל „יתד נאמן"?

היומון החרדי יתד נאמן, המופיע זה כמעט חצי שנה, משרת בנאמנות את הסיעה האגודאית שיזמה את הקמתו. מרי יום הוא מלא שבח לאדמו"ר הרב אליעזר ש"ך, מזכיר לטובה עסקנים בש"ס, אינו מזכיר אפילו במילה את המורה הרוחני של הסיעה הירידה, הרב שימחה בונים („הרבי מגור") אלתר, ובוודאי לא את שליחו של גור בכנסת, אברהם שפירא. הביטאון הרישמי של אגודת־ישראל, המודיע. הנשלט בידי חסידי גור, מוזכר בו לעיתים רחוקות בלבד, תמיד בלעג.

כיאה לעיתון ותיק־יחסית, הגיע גם זמנו של יתד נאמן להיכשל בטעויות־מערכת ולהתנצל עליהן. בשבוע ש־עבר הופיעו על דפיו שתי התנצלויות.

הראשונה נגעה לדיווח תמים על מהותו ופעולתו של בית־המשפט לת־ביעות קטנות:

„לאור הידיעה שפירסמנו ביום א' שעבר בעיתוננו אודות בית־המישפט לתביעות קטנות, שנראתה חסי־חלילה כמחזקת את כוחם" — של החילוניים? של המדינה הטמאה? — „הדבר ברור לכל יראי השם כי אסור לפנות לערכ־אות כלל וכלל. ורק אם אי־אפשר להו־ציא בדין־תורה יכול בית־הדין להתיר, בדיעבד, פניה לערכאות."

השניה לא היתה אלא סכין מושחז, שהופנה לעבר הסיעה החרדית הירידה, סכין שנעטף במסווה תמים של התנצ־לות:

„המערכת מתנצלת בפני ציבור ה־קוראים על התקלות בהפצה בימים האחרונים, עקב חבלות ודוניות... אנו ערים לנושא ופועלים במלוא המרץ לתיקון המצב מיסודו."

הבנת הנקרא. אך על כישלון חמור אחד, המלווה את העיתון מדי יום ביומו, לא מצאו עורכיו כל צורך להתנצל. גם אחרי 160 גיליונות: צירוף המילים „יתד נאמן" הוא מטעה ושגוי, כי על־פי כל המקורות, מינה הדיקדוקי של המילה „יתד" הוא נקבה.

מהו מקור השגיאה?

רק במקום מסויים אחד במיקרא ניתן להבין. בטעות. כי הקנה המחודד התקוע בקרקע הוא זכר. וכך נאמר בספר יחזקאל ט':

„עץ הגפן... — היוקח ממנו עץ לעשות למלאכה, אם יקחו ממנו יתד לתלות עליו כל כליי" בפסוק זה, בני־גוד לרושם הראשון, מתייחסות המי־לים „לתלות עליו" לנושא, שהוא „עץ". אך לא כך הבינו החרדים.

דוגמה מובהקת של כשל בהבנת הנקרא.

נשיא ג'ונסון
„מוטב שיהיה באוהל וישתין החוצה..."

• *רותם בן ה־73 היה בצעירותו רופא בקיבוצי השומר־הצעיר נגבה ועין־שמר. אך הוא נודע במיוחד במילון הרפואי שלו ובמדריך שלו למוסדות טיפת־חלב, הזיני ילדך כהלכה.*

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

מרים בניחיני

מזל החודש:

דלי

לילית במזל דלי

הלילית הוזכרה כאן פעמים אחדות בעבר. לילית נקראת „הירח האפל". זהו אחד הירחים המקיפים אותנו ואינם מאירים – אור החמה אינו פוגע בו. הירח – או האסטרואיד – הגדול מכולם נקרא לילית.

הלילית נמצאת בכל מזל כ־10 ימים. כשהירח או הלבנה המאירה לנו כל לילה, נמצאת בכל מזל כיומיים בערך. הלילית מסמלת את הנקודה החלשה באישיות. לפי המזל שבה היא נמצאת אפשר לדעת מהם החסרונות והיכן מתרכזות התכונות הרעות ביותר. מאותו מקום שבו מתרכזים הדברים השליליים ביותר, בדיוק משם אפשר יהיה שוב להתחיל לבנות את האישיות בכיוון חיובי, מי שיודע מהם חסרונותיו יוכל לנסות להילחם בהם, בזמנים שבהם התנאים מעמידים אותו במיבחן. לעיתים אדם מתנהג בצורה שאינה מובנת לאיש, למשל: אדם שלא חסר לו דבר ובכל זאת אינו מרוצה ומחפש דרכים שמובילות אותו להרס מוחלט של חייו. אם במפה האסטרולוגית אין הסבר משכנע, יתכן שהמזל והבית שבו נמצאת הלילית יתנו את התשובה.

לילית במזל דלי תצביע על השלילי של בעל הלילית במזל זה. אולי אף תראה מספר תכונות מרגיזות שאפשר לייחס למזל זה.

מילות־המפתח שמתאימות למזל דלי הן: הומניטריות, המצאות, מילחמה בשמרנות, שאיפה לקידמה, אישים מוזרים ובעלי שגיונות, מהפכנים ומרדנים.

לילית בדלי יכולה לעיתים להראות על נטיות סדיסטיות כלפי אלה שנחשבים לטיפשים או נחותים בחברה. אם הם מרגישים שבכך הם משרתים את האחרים זה מגביר את היצר להתעלל ולהקניט את אותם אנשים שאינם מקובלים בחברה בגלל רמתם הנמוכה. בעלי הלילית בדלי יעשו זאת כדי להיות „חלק מהחבר'ה", ועושים זאת בצורה מתוחכמת כאילו שזוהי חובתם להציל את הנרמסים והמדוכאים, ובאותו זמן להציל את החברה מאותם טיפוסים לא מוצלחים, המפריעים לאנושות בעצם נוכחותם. דרך פעולתם מזכירה את אותו הילד חניך הצופים, המופיע בסרטים המצויירים, זה שמעביר את הזקנה לצד השני של הכביש אפילו כשאינה רוצה בכך. גם הם אינם שואלים אם מישהו מעוניין בהתערבותם.

תכונה נוספת המצויה בהם לעיתים היא, הרצון להפוך את העולם למקום טוב יותר

סאדיזם נגד טיפשים וצופה המעביר בכוח זקנה במעברי־החציה

לחיות בו. חלקם סבורים שהמסורת, ההרגלים והמוסכמות החברתיות לא מאפשרים להם להתקדם ולחיות חיים טובים יותר. הם מנסים להרוס ולהשכיח כל דבר הקשור לעבר ולמסורת עד שהם הורסים כל דבר מבלי להתחשב אם הוא מזיק או מועיל. הם פועלים לפי האימרה העתיקה ושופכים את התינוק עם מי־האמבטיה.

יש השואפים להגיע לכל מה שרחוק מהם, הם לא מעריכים שום דבר אם הוא שייך או קשור אליהם. גם נעשים כל כך קרים ולא אישיים ששום דבר חוץ ממה שלא ניתן להשגה לא מעניין אותם. כל מה שקרוב להם באמת נהרס ברגע שהושג והופך למציאות קיימת.

יש כאלה שאצלם ההשפעה של הלילית בדלי הפוכה – הם מעורבים אישית במה שקורה לאחרים עד שהם מאבדים את היכולת הדליית להשאר אדישים ומרוחקים ולעזור כשהם נשארים אובייקטיביים. במפות שבהן מופיע אלמנט הדלי בצורה חזקה ובולטת: לילית בדלי יכולה להצביע על סטיות מיניות, ביחוד אם הירח ואוראנוס קשורים בקשר חזק. לילית תמיד מעלה על פני השטח את הדברים שמסתתרים בעומק האישיות. לילית בדלי מראה על משיכה למיסטיקה ולכל הנסתר.

טלה

21 במרס – 20 באפריל

החיים יתנהלו כאילו ללא בעיות, אולם טת־חת לפני השטח קורים דברים, ויש לשים לב אליהם. קודם כל שימו לב את מי אתם משת־פים בסודותיכם היותר חשובים. בתקופה זו צ־ריך להיות זהירים בכל מה שאתם מגלים לידי־דים ביחוד אם אלה ח־דשים ועדיין אינכם בטוחים במהימנותם. השבוע אינו מתאים לחתימה על חוזים או על ביצוע עסקות, אם אין ברירה לפחות בידקו היטב את כוונותיהם של שותפיכם.

* * *

אנשים שנתתם בהם אמון עלולים לגרום לאכזבה. כדאי שתהיו יותר ביקורתיים כלפי מי שמבטיח הבטחות חגיגיות ושוכח זאת ד־קה לאחר מכן. ב־17 עד ה־19 בחודש צפויות בעיות בגלל מחסור ב־כספים. לא תוכלו להר־שות לעצמכם להוציא כספים על מה שאינו הכרחי. הבריאות אינה טובה וכדאי שתגשו לרופא ותטפלו בעצמ־כם. יש נטיה להיפגע מחתכים, כוויות או שריטות – לא פציעות קשות – אבל מרגיזות.

* * *

אם ה־13 וה־14 בחודש יהיו יחסית נעימים, מה־15 תתחילו שוב להיכנס למעגל של בעיות שאין לכם שלי־טה עליהן. אתם יותר מדי מתוחים וזה גורם לכם לאבד מהחביבות הטיבעית שממנה נה־נים הסביבה שבה אתם עובדים וחיים. אתם מ־גיבים בצורה קצת סר־קסטית מדי ומעליבים גם את אלה שאין לכם כוונה לפגוע בהם. תצ־טרכו ללמוד לשלוט במצבי הרוח. בעיות בריאות יעסיקו אתכם ב־15 וב־16 בחודש.

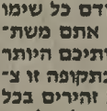

שור

21 באפריל – 20 במאי

בתחום העבודה צריך לפתח גישה חדשה ולנטוש את ההרגלים הישנים. היחסים ביניכם לבין הסביבה אינם פשוטים, כל הערה שתיאמר עלולה להח־ריף את היחסים ולגרום לכעס שאי־אפשר יהיה לבטאו ברגע זה. תצטר־כו לדאוג שישלמו לכם עבור עבודות שביצעתם. אנשים שהבטיחו הבט־חות מנסים להתחמק מתשלום, ואם לא תת־עקשו לבדוק מה קורה, יתכן שתפסידו. ה־15 וה־16 – רומנטיים. תוכלו לחדש קשרים.

* * *

במקום שבו אתם עובדים תוכלו להשיג כמעט כל מה שתרצו, אלא שכדאי לנהוג בכפפות של משי בממו־נים או במי שיש לו הש־פעה. לעיתים אתם מ־דברים בצורה בוטה ומ־עליבה מבלי שאתם מתכוונים לכך. שימו לב לרגישויותיהם של האנשים שעימם אתם קשורים. פגישות ש־תיכננתם ל־17 או ל־18 בחדש עלולות לא להת־קיים. חשוב לשוחח בגלוי עם בן הזוג, לשמוע את טענותיו ולהסביר את עצמכם.

* * *

דברים שהוסתרו היטב עומדים להתגלות לפתע, ולא בגלל אנשים שאינם שומרים סוד – אתם עצמכם עומדים לשתף את האנשים הפ־חות מתאימים בבעיו־תיכם. אם יש לכם צורך להתייעץ, טוב שתעשו זאת רק עם מי שמוכר לכם היטב והוכיח את עצמו בשנים האחרונות. מבחינה בריאותית עד־יין אינכם חשים טוב, אך בקרוב המצב ישת־פר. בתחום הרומנטי חשוב שתנצלו את הי־מים ה־14 וה־15 בחודש לביקור או לפגישה.

נדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

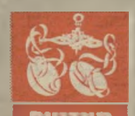

מאזניים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

את ה־12 וה־1 בחודש תוכלו להקדיש לתחום האהוב עליכם ביותר: הרומנטיקה. הזמנות לפגישות, שי־חות טלפון מפתיעות וכן פגישות מיקריות יהפכו את אותם ימים למרגשים. קשרים מן העבר טוב לסיים ב־תקופה זו, למרות שכל כך קשה להחליט על ניתוק, זו טעות לחשוב שאתם מפסידים משהו חשוב רק משום שבעבר הקשר היה בעל משמעות כל־כך גדולה. תקופה זו מאפשרת להתחיל בקשר חדש.

* * *

בימים אלה מתרחשים שינויים חשובים בחייכם. אתם משנים את הסביבה שבה אתם חיים או עובדים. היכרויות חדשות יהיו עמוקות וחשובות מאשר אתם מתארים לעצמ־כם. אתם עומדים להי־פגש בדמות שתתפוס מקום חשוב בעתיד הק־רוב. הכוונה לאר־דווקא מבחינה רומנטית. קש־רים שיטחיים ולא מח־ייבים אינם מתאימים לתקופה זו, ועלולים לגרום רק לאכזבה ולמרירות. הקפידו להאמין לאינטואיציה.

* * *

המתיחות שבה אתם שרויים תשפיע גם על בני המישפחה, השבוע עומד לפרוץ סיכסוך עם מישהו קרוב, והסי־בה תהיה כמעט חסרת חשיבות. אפשר יהיה למנוע זאת, אם תצליחו להתאפק ולא להעיר דבר, אבל התנהגות כזו אינה אופיינית לכם. ה־12 וה־13 מתאימים לנ־סיעה, טיול או חופשה קצרה. אם הייתם מר־שים זאת לעצמכם זה היה עוזר לצאת ממצב הרוח הכבד. בתחום הרומנטי תוכלו ליהנות מפגישות חדשות.

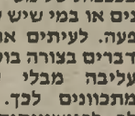

דגים

19 בפברואר – 20 במרס

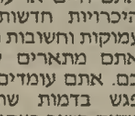

קשת

23 בנובמבר – 20 בדצמבר

מצב הרוח וההרגשה הכללית עדיין לא טובים. כל דבר שאתם מתכננים נתקל בעיכובים מרגיזים. בני המישפחה מתערבים ב־ענייניכם הפרטיים וזה מרגיז ומקומם. במקום העבודה לא נותנים לכם די חופש פעולה. אתם מרגישים כבולים ונו־טים להחליט החלטות מתוך כעס ומבלי לח־שוב על התוצאות. המ־תינו לשבוע הבא, משהו עומד להשתפר. אחד האנשים שגורם לכם את רוב הצרות ייעלם לתקופת מה מחייכם.

* * *

ה־16 עד ה־18 בחודש יעמידו אתכם בפני בעיה מסובכת בתחום העבודה. תצטרכו לקבל החלטה, אם ל־המשיך בתנאים שעומ־דים להשתנות או לנ־סות לשנות מקום. מומ־לץ ברגע זה לא לבצע כל החלפות ושינויים, כל מה שתחליטו, ייעשה מתוך שיקול אימפול־סיבי – ויגרום לחרטה מאוחר יותר. בתחום הכספי – אתם חייבים להיות יותר זהירים. ה־17 וה־18 בחודש מראים על הוצאה לא צפויה או תשלום קנס.

* * *

ב־13 וב־14 בחודש יש נטיה להביט על הכל בצורה יותר מדי פסימית, תצטרכו להוציא את עצמכם ממצב־רוח המדוכא שבו אתם שרויים. ב־15 וב־16 בחודש יהיה יותר נוח. ידיעות משמחות מאנ־שים ששוהים בחו"ל, או שאתם עצמכם תחליטו על נסיעה. בתחום הרו־מנטי תהיו מעורבים ב־תקריות מוזרות, שום דבר לא יתרחש לפי המתוכנן או המצופה. תכירו אנשים חדשים, אבל התנהגותם המוזרה תבלבל אתכם.

דלי

20 בינואר – 18 בפברואר

עקרב

22 באוקטובר – 22 בנובמבר

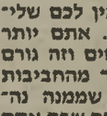

אריה

21 ביולי – 21 באוגוסט

נמולה

22 באוגוסט – 22 בספטמבר

סרטן

21 ביוני – 20 ביולי

מדוע הגבר למעלה?

קיבלתי תגובות רבות על המדור האחרון, ואני חושבת שסוף־סוף עליתם על דרך־המלך. השאלות היו אקטואליות, והרגשתי הזדהות עם הכותבים. הפנטזיות שלי ריאליות, ואין בהן פרוורסיה. לכן אני מצפה לשאלות פתוחות. הכל הולך. אין לי פה מועדון לסוטי־מין, אלא מועדון לאוהבי מין והר־פתקות.

השבוע עמד בסימן הבנים. בן כתוספת לעשר בנות בשדרות. שבוי בארץ האמזונות. ובן לילדה בת 14 (וחצי! וחצי!), שהוחלט לגדלו בבית ללא אב וללא סב.

בשני המיקרים צצו שאלות רבות, ובני־הנוער היו עסוקים בגילוי דברים והסרת הלוט מעל הסוד הגדול: יחסי־מין בגיל צעיר.

הפעם אתייחס לכמה מיכתבים שקיבלתי בנושאים אלה, ואני מבטיחה להתייחס בפעם הבאה אל בעיותיכם האחרות.

טיפול מונע

אני נער בן 16. מקיים יחסי־מין עם כל מיני נערות. אין לי חברה קבועה. אני אף פעם לא יודע מתי זה יקרה. מה לעשות?

לילי אבידן

הכל הולך!

שמעת פעם על אמצעי־מניעה? יש כאלה שרק הגבר משתמש בהם, והם נקראים „קונדומים" (על שם הרופא שהמציא אותם. גם כן דרך לזכות בתהילת־עולם!) כדאי שתמיד יהיה לך אחד בכיס. אף פעם אל תיקח סיכון, ואל תאמין בידע של הנערה. אולי היא לא העוזה לכתוב להכל הולך. עטוף את הקונדום במשהו מוצק. חור אחד מספיק ליצירת הריון.

אני יודעת שזה „מבאס" להפסיק לשניה, כדי להלביש את זה. אבל אתה יכול לבקש זאת ממנה, ואז ההנאה מובטחת.

עני בערך

אין לי כסף, וקשה לי לתפוס אשה שתאהב אותי גם בלי זה.

תמיד תמצא אחת מטורפת כמוני. רוב הגברים שלי היו חסרי־פרוטה, ובכל זאת התאהבתי בהם ולא בכיסם. אולי תצטרך לחכות זמן ארוך יותר. בינתיים נסה לחסוך כסף. כשיגיע זמנך, יהיו לך גם כסף וגם אשה.

אל תתפתה לעשות שטויות. אשה המתאהבת בחשבון־הבנק שלך היא קשה וקטנה כמו השקל החדש שלנו.

הריונית

אני בת 17, ואני בהריון. הלכתי עם חברה לבדיקה. עכשיו חיי אינם חיים. כיצד אפנה להוריי? אני אתאבד ולא אעז לפנות אליהם!

אני נאנחת איתך ביחד. איזה מין חיים הם אלה? כשזה נכנס, זה בפנים.

אבל יש עוד אנשים, מלבד ההורים, שיכולים לעזור. נסי לסמוך על רופא־המישפחה, ברוב המיקרים הוא אדם דיסקרטי. ואני בטוחה שכאדם אינטליגנטי לא יחשוב שקיום יחסי־מין בגיל 17 הוא בימינו דבר לא־טיבעי. שיחה פתוחה בינו ובין ההורים יכולה להועיל. יש גם לישכות־יעוץ.

כדאי שתמהרי קצת. יש לדברים האלה תכונה לגדול במהירות, וכדאי לא לעבור את החודש השלישי, אם ההחלטה היא הפלה. האמיני לי שההפלה תספיק. אין צורך להתאבד.

וכדי להמשיך וליהנות מהחיים, קחי גלולות או התקן תוך־רחמי. בהצלחה.

הדפוקה והשוביניסט

אני אשה בת 36, נשואה מזה 16 שנה לשוביניסט. נמאס לי, אבל אני רואה זאת גם אצל החברות שלי. האם זה נורמלי שהגבר תמיד למעלה, והאשה תמיד למטה? אני מרגישה דפוקה!

זוהי ההתלבטות הניצחת במערכת המינים — מי למעלה ומי למטה. אם נתרגם זאת לחיי יום־יום, הרי שיחסי־המין הם דווקא דוגמה טובה לעניין. הדרישה ההדדית בחיי־המין היא לשיווין ולתנוחות בכל הכיוונים האפשריים, ליצירת הנאה משותפת.

כדי שחיינו יהיו נעימים לפחות כמו חיי־מין טובים, כדאי שמערכת היחסים תהיה התלבטות ניצחית. כשמישהו צריך להצהיר כל הזמן שהוא חכם ונפלא, הרי שאינו בטוח בכך כלל.

לכן השוביניזם הגברי אינו, למזלנו, מחלה ממארת חשוכת־מרפא. הוא ניתן לטיפול במינונים קטנים. צריך ללמוד להתהפך לפעמים.

ובקשר לחברות, את אינך חיה מתחת למיטות שלהן, ועל כן נשאיר זאת להן.

המילואימניק

אני יוצא פעמיים בשנה למילואים 21 יום. קשה לי להיפרד מאשתי ומילדיי. אבל ברגע שבו אני מגיע לבסיס, אני הופך לחיית־טרף ביחס לנשים. ובסוף המילואים יש לי ריגשי־אשם. איך אני נלחם בעצמי?

מילואימניק שלי, כבר נאמר לפני כמה שנים: „איזהו גבר הכובש את יצרו!"

כמתורגם ללשון חכמים, אדם שהוא גבר שולט בענייניו. ואם הוא עושה מה שהוא עושה, הוא יודע שזהו חלק ממנו, ואולי נזהר שלא להכאיב לזו שהשאיר בבית. ואם אינו יכול להילחם בייצרו, לפחות שיתמודד עם האמת הפנימית שלו, וינסה לשקול את המניעים להת־פרקות.

אם תמשיך בפעילות, מוטב שתעשה זאת בלב שלם כדי שבאמת תיהנה ותמצה את 21 הימים העומדים לרשותך.

מנהלים גדולים משלמים הון כדי לזכות ב־21 ימים של הוללות!

המדברת

אני תמיד מדברת בזמן המעשה. הבעל שלי חושב שזה פרוורסי ואינו משמיע הגה. אני כל־כך רוצה שידבר. מה לעשות?

מה את רוצה שיאמר אם נגמרו לו המילים? אולי נשימתו קצרה. לא כולם מדברים. יש מהנים ושתקנים. מוסיקת־רקע אירוטית או סרט כחול ברקע, המלווה בקולות. יביאו לד את אותה התוצאה.

בחורה ללא סיפוק

אני בחורה שמקיימת יחסי־מין באופן שוטף, ואיני מגיעה לאורגזמה.

ובכן, מה הבעיה? כבר נתקלתי רבות בחיי בבעיה זאת. אני ממליצה על טיפול באוננות. האורגזמה לא תאחר, וכך תלמדי גם את בן־זוגך את סודות האיזורים האינטימיים שלך. אורגזמה נעימה לך, יקירתי.

אמא אמרה שאסור

(המשך מעמוד 29)

● מלי, בת 17, אינה סבורה כי היא צעירה מדי למין: „גם אני קיימתי יחסים לפני גיל 16. שוחחתי על כך עם אמי."

● סיגל, בת 17, האם היא מתייעצת עם אמה? „אם אהיה בהריון, אספר לאמי. יש לי קשרים טובים איתה, היא תעזור לי בכל. אם יהיה מאוחר מדי, הילד יימסר לאימוץ. אינני רואה את עצמי כאם בגיל 17."

● איזה חינוך מיני קיבלה עינבל, בת ה־15? „אין חינוך מיני אצלנו, אלא רק ביוזמה פרטית של מורה. אילו נודע לאמי שאני מקיימת יחסי־מין, אני חושבת שהיתה אומרת שאני זנזונת."

● לליליאן, בת 13 וחצי, היה כבר חבר קבוע. כיצד הסבירה זאת לאמה? „היה לי חבר קבוע, עכשיו אין. לאמא לא מספרים. אני פוחדת מהוריי. אבל זה טיבעי להתמזמז ולהתנשק בגיל 13. עם חברי הלכתי כמעט עד הסוף."

● רניאל, בת 17, ילידת אירופה: „בענייני מין יש בישראל קיצוניות לכאן ולכאן, ואין פשרה. כשבאתי מחו"ל, מייד הלבישו עליי את השם 'נותנת'."

● ג'רמי בן 16: „אני מסכם אם לו־מר לה מזל טוב, מפני שיתכן ותיעלב. אני מתייחס אל כך כאל תאונה."

● שירלי מילוא, בת 12: „אני יוצאת לפעמים עם בנים ומגיעים עד נשיקה. תמיד דיברו על כך בבית, עכשיו מעמיקים בזאת. אמא אמרה שאסור לפני גיל 18, ואז היא תתן לי גלולות."

● רוויטל בן־עמי, 15, על השאלה — עד היכן מותר? „איני מקיימת יחסי־מין עד הסוף. רק עד החגורה וזהו."

● דורי רבינצקי, תלמיד חטיבת־ביניים, בן 15 — מה הסבירו לך על אמצעי־מניעה?

„אמא שלי לא מדברת בכלל. אני מתייחס לכך בהומור. לא הסבירו לי. אני יודע זאת מסרטים. אני מצפה, ממנה, מהנערה, לאחריות. היא הרי עושה זאת."

ומה אם תכניס נערה להריון?

„אני אכחיש! אני אגיד שזה לא ממני! אני בטוח שהיא שכבה גם עם אחרים, ולא רק איתי!"

● צ'יקו קונפינו, בן 14 וחצי: „אני כבר שכבתי פעמיים עם נערה בערך בגילי. הסיפור הזה ברעננה העיר אותי.

מלי וענבל
„שוחחתי על כך עם אמי"

סיגל וג'רמי
„אני מהסס לומר מזל טוב"

בבית הכל בלהסתלבט, אבל בבית־הספר הסבירו על אמצעי־מניעה.

„אני שוכב רק עם נערות שעושות זאת. כשיש לי חברה קבועה, אני נותן לה כבוד ולא שוכב איתה.

„אם אכניס נערה להריון, אמי תכנס להלם. לא יודע איך תגיב. צריך להתחיל להיזהר."

● סינדי קסטלו, חטיבת־ביניים, ראשון־לציון, בת 14: מה היית עושה במקום אותה נערה מרעננה?

„בבית היחסים שלי עם הוריי חופשיים למדי, אני נחשבת לבחורה נאה שהולך לה. יש לי מחזרים. השיטה אצלנו היא בהצקה הדדית, כדי לזכות בתשומת־לב, ואז באה החברות. אני מתנשקת והולכת חבוקה ברחוב.

„אם משהו היה קורה איתי, הייתי ניגשת לאמי. אני חושבת שהייתי עושה אותו הדבר, לי לא היה אומץ להפלה.

„אמא בטוח היתה כועסת, אבל היתה עוזרת לי. אין לי בעיות תיק־שורתיות איתה. רק לאבי לא הייתי מעזה לספר."

תמרורים

שני קלחי גזר

נחוג ◆ בפארק הסאפארי, ברמת־גן, יום הולדתה הראשון של **פילה**, בתם בת ה־200 הקילו של הפילים ורדה ומותק, במסיבה שבמרכזה עמדה עוגת־יומולדת שהגישו אנשי הפארק לפילונת, היינקת עדיין מחלב אמה. עוגת השוקולד, ששקלה 100 קילו, היתה בעלת שלוש שכבות, כשהשכבה התחתונה עשויה מפרי־הדר, עגבניות וירקות ירוקים; האמצעית — אפרסמונים וננענות; העליונה — ככרות לחם ואת מקום שני הגרות המסורתיים תפסו שני קלחי גזר.

● ● ●

ארמון הסולטאן

נחוג ◆ יום־הולדתו ה־39 של **קבאווה דולי יאנג מאהה מוליה פאדוקה סרי באגינדה חסנאל בולקיה מואיז אד־דין ואדי־אללה**, סולטאן ברוניי דאר־אס־סלאם, מדינת הנפט (כרבע מיליון תושבים על שטח של כ־6,000 קילומטר מרובעים) בחופה הצפוני של בורניאו בדרום־מזרח אסיה, הנחשבת, בזכות הנפט שלה, לאחת המדינות העשירות בעולם (הכנסה ממוצעת שנתית לארם: 18 אלף דולר). הסולטאן, המשמש גם כ־ראש־הממשלה, שר־האוצר ושר־הפנים של ארצו, חי בארמון הגדול עלי אר־מות (1,788 חדרים), הכולל מיסגד, מינחת למסוקים וחניון ל־800 מכוניות, כמה עשרות מהן מכוניות־הספורט החביבות על הסולטאן הצעיר.

● ● ●

זוג הנובלים

נפטרה ◆ בסטוקהולם, בגיל 84, **אלווה מירדאל**, חוקרת נושאי אוכלוסין, נשים וילדים ואלמנתו של גונאר מירדאל, הכלכלן והסוציולוג (דילמה אמריקאית), שזכה בפרס־נובל לכלכלה בשנת 1974. מירדאל, שהיתה בראשית שנות ה־70 השרה לפירוק־הנשק בממשלת שוודיה, זכתה גם היא, ב־1982, בפרס־נובל (לשלום) ובכך היתה, עם בעלה, לזוג הראשון, ועד כה היחיד, ב־85 שנות חלוקת פרסי־נובל, שקיבלו שניהם גם יחד את הפרס.

● ● ●

קצין וג'נטלמן

נהרג ◆ באנגליה, בתאונת־דרכים, בגיל 89, ג'נרל **סר גורדון מק־מילאן**, מי שהיה המפקד הצבאי הבריטי האחרון בארץ־ישראל. משך 15 חודשי־כהונתו הקריש עצמו מק־מילאן בעיקר למשימת פינויים של כ־100 אלף החיילים הבריטיים מן הארץ, על מיצבורי הציוד והנשק האדירים שלהם, וכאשר פרצה המילחמה בין הערבים ליהודים, במשך ששת חודשי־כהונתו האחרונים, נהג בשני הצדדים ביושר וללא משוא־פנים או, כדברי היסטוריון מילחמת־העצמאות, נתנאל לורך, „בקצין וכג'נטלמן".

● ● ●

100 המשגיחים

נפטר ◆ יום אחרי שהורה כי בנו־בכורו יהיה יורשו בתפקיד, בגיל 94, הרב **יעקב לנדא**, רבה של העיר בני־ברק בחמישים השנים האחרונות. לנדא, ששמו יצא לפניו במיוחד בזכות צבא מאה משגיחי הכשרות הקפדניים שלו, שאותו פרש ברחבי הארץ ושהכשר הרב לנדא שלהם נחשב לכשר שבכשרים, נודע גם במתינותו הייחסית (הוא אסר על הטלת אבנים בידי מפגינים חרדיים, המליץ לחסידיו להתגייס למישמר האזרחי) וגם בהוראות ההלוויה הקפדניות שלו (בלא נשים, בלא מודעות־אבל בעיתונות), מה שלא מנע 50 אלף ממעריציו להצטופף ברחובות בני־ברק לפני שארונו הוסע למקום מנוחתו האחרון, בהר הזיתים בירושלים.

חני פרי עם אילונה בת היום ובעלה צביקה סאבו (למטה)

לידה ביום הולדת

בהתחלה היו הצירים. הם נמשכו שלושה ימים רצופים, ושיגעו את אמא ואבא. השניים מיהרו ביום השבת לפנות בוקר לבית־החולים, אך שם התברר שעדיין מוקדם מדי. למחרת ניסו שוב, גם הפעם לשווא. רק בפעם השלישית התקבלה האם לחדר הלידה.

יש לה כבר שם: אילונה. יש לה גם מישקל מדוד ורישמי: 2.6 קילוגרם. ויש לה גם הורים מפורסמים מאוד: הרוגמנית חני פרי, ובעלה, צביקה סאבו.

ההורים המאושרים גילו זריזות מפתיעה בכל מעשיהם. חופתם נערכה רק לפני חודשיים (העולם הזה 11.12.85), כשהכלה היתה כבר בחודש השביעי. השבוע, יום אחרי הלידה, תיפקדו שניהם כהורים ותיקים ורגילים — חני היניקה את אילונה בגאווה ובמיומנות, וצביקה ספר את אצבעות ידיה שוב ושוב. האב, אגב, ראה את בתו עוד לפני האם: הוא נכח בחדר־הלידה והביט בהשתאות באילונה כאשר זו הציצה לאוויר העולם.

הלידה המשמחת התרחשה ביום השני השבוע, ב־10 בפברואר, בשעה 00.41 בדיוק. באותו יום עצמו חל גם יום־הולדתה ה־33 של האם. ואם אין זה מספיק — זהו גם יום הולדתו של הסב, מנחם, אביו של צביקה!

האם: בת 33

הבת: 2.6 קילו

הולדת הבת לא היתה הפתעה. כבר לפני מספר חודשים, לאחר צילום של אולטרה־סאונד, ידעו שעומדת להיוולד בת. צביקה סאבו, מבעלי הקומקום, שנשאל אם יחגגו את הלידה כמו את החתונה, במקום עבודתו, הסביר: „האמינו לי שאני כל־כך נרגש, שאני לא יודע מה שאני עושה מחר. יש לי רשימה ארוכה של קניות לבת, כי חני לא הכינה שום דבר קודם, היא האמינה שאסור להכין ציוד לפני שהתינוקת תיוולד."

(המשך מעמוד 5)

בימים הגורליים ההם ייצג גלילי קורס־כל את תנועת־ההתיישבות, ש־חמדה את האדמה הכבושה. למחרת הניצחון פשטו אנשי הקיבוץ־המאוחד על הגדה והתאהבו מייד בעמק־הירדן: עמק שטוח, רחב־ידיים, ליד מימי הירדן, המתאים לעיבוד במכונות — שטח אידיאלי להקמת קיבוצים חדשים. כך נולדה התוכנית הרשומה עד היום על שמו של יגאל אלון, אך שישראל גלילי מילא תפקיד חשוב בעיצובה. עיקרה: להשתלט על ביק־עת־הירדן ועל שטחים מתאימים אח־רים, שאין בהם אוכלוסיה ערבית צפופה, ולהקים בהם התנחלויות. כל זה — כביכול — בשם הביטחון. ההילה הביטחונית של גלילי ואלון עזרה להם במלאכת־ההסוואה.

הקו הקשוח הזה של הפקעת־אד־מות, התנחלות וסיפוח זוחל, שהתגבש באופן מאולתר בשלהי המילחמה, הפך למדיניות־קבע כאשר מת אשכול ועלתה גולדה מאיר. גולדה, אשה פרימיטיבית ובלתי־מתוחכמת, היתה משועבדת לגמרי להשפעתו של גלילי, שהצטייר בעיניה כאדם נבון, שקול וקשוח. במיטבח של גולדה, הוא היה האשף.

אם היתה גולדה מאיר הקפטן של ספינת־השוטים, אשר הם־ליגה לעבר יום־הכיפורים, הרי היה גלילי הנווט.

גלילי בחנוכת כביש־הסיפוח*
נץ בין ניצים

הרוגי המיסמך

היה זה גלילי שיעץ לגולדה מאיר להתעלם מאיתותי־השלום שבאו ממצריים, ערב מותו של גמאל עבד־אל־נאצר ועם עלייתו של אנוור אל־סאדאת לשילטון ב־1970. כאשר הודיע סאדאת לשליח־האו"ם, גונאר יארינג, שהוא מוכן לשלום תמורת נסיגה ישראלית לגבול הבינלאומי, סירבה גולדה לעלות על דרך זו.

הציבור לא שם לב לתפקידו של גלילי, מפני שמשה דיין הסגוני, בן־התפנוקים של כלי־התיקשורת, משך את כל תשומת־הלב אל עצמו. היה זה דיין שהכריז שאם יש לבחור בין „שלום בלי שארם־אל־שייח' או שארם־אל־שייח' בלי שלום — אני בוחר בשארם־אל־שייח' בלי־שלום." היה זה דיין שתבע אולטימטיבית שהמערך יכניס למצע־הבחירות שלו ב־1973 את הקמת העיר ימית בצפון־סיני.

אולם האיש שניסח את המצע הזה היה ישראל גלילי, והוא אכן נודע בשם „מיסמך גלילי". התוצאה היתה מיידית ומוחצת: סאדאת התייאש מכל סיכוי להשיג בחזרה את סיני בדרכי־שלום, ועוד לפני יום־הכיפורים פתח במילח־מת יום־הכיפורים.

עד כמה שידוע, לא הודה ישראל גלילי מעולם בגלוי בחלקו בגרימת אסון זה, על אלפי קורבנותיו, ולא היכה על חטא. אולם המילחמה חיסלה גם את מעמדו.

באפריל 1974 נפלה ממשלת גול־דה, גלילי חזר וכיהן בממשלתו של יצחק רבין, אך מעמדו נהרס, כפי שנהרסה כעבור שנים העיר ימית עצמה.

גם אחרי המהפך לא נטש גלילי את דרך הסיפוח הזוחל. הוא נמנע עם הדרו־חפים להתנחלות בשטחים הכבושים, וגם אחרי המהפך של 1977 התמיד בדרך זו. הוא לא נרתע מלהצטלם בחברתם הצוהלת של מנחם בגין, רפאל איתן ושרי־הליכוד בפתיחת הכביש הנושא את שמו של יגאל אלון — כביש שנסלל כולו לצורך ההתנחלות והסיפוח.

כאשר חזר המערך לשילטון, במיסגרת „ממשלת האחדות", היה גלילי זקן וחולה מדי מכדי למלא בה תפקיד. אך המדיניות של ממשלת־פרס היא המשך ישיר של מדיניות ממשלות אשכול־גולדה־רבין — מדי־ניות שישראל גלילי השפיע על עיצובה, אולי יותר מכל אדם אחר.

„אל תתחצף, צוציק!"

האם היו קיימים שני ישראל גלילי — האליל של ההגנה בשנות ה־40 והסיפוחיסט הלאומני של שנות ה־70?

יתכן שלמעשה לא היתה סתירה בין שתי הדמויות האלה, והאחת נבעה מן השניה. יתכן גם שזהו פיתרון התעלו־מה, המעסיקה עדיין רבים: מדוע לא העזו גלילי, יצחק שדה, יגאל אלון, יגאל ידין וחבריהם להתקומם נגד בן־גוריון ב־1948, להדיחו או להכתיב לו את דרכם?

התשובה המתבקשת, לאור כל מה שהתרחש מאז: בעצם היה הניגוד בין שני המחנות שיטתי יותר מכפי שנדמה. לא זה בלבד שהדור הצעיר (של אז) לא העז להתקומם נגד האישים הדומיננטיים של דור־המייסדים, אלא שגם לא הצליח לגבש תפיסה מדינית שונה מזו של בן־גוריון. הוא היה משועבד לאבותיו לא רק מבחינה אישית, אלא גם מבחינה רעיו־נית.

לפני 32 שנה פירסם העולם הזה את הסיפור הבא על ישראל גלילי: באחד הימים התווכח עם דוב הוז, אחד ממנהיגי הישוב וההגנה. אשתו של הוז קראה לו: „שמע־נא, צוציק, אל תתח־צף!" היא הוציאה מהמגירה תצלום שהראה את ישראל גלילי הקטן יושב על ברכיו של הוז, בשלהי מילחמת־העולם הראשונה.

יתכן שסיפור זה מסביר את הכל.

---

* *בשורה הראשונה: בנו ואשתו של גלילי, מנחם בגין, מרדכי ציפורי, רפאל איתן, דויד לוי, משה לוי, מתיתיהו שמולביץ.*

היום יותר מתמיד

ביטוח עושים ברסנה.

חשוב לעשות ביטוח בחברה גדולה, בטוחה ואמינה- בקבוצת הסנה

כי מה שבטוח – ביטוח ומה שביטוח – **הסנה.**

הסנה — חברה ישראלית לביטוח בע"מ
צור — חברה לביטוח בע"מ
החברה הישראלית לביטוח משנה בע"מ
רוחם — חברה לביטוח בע"מ
שמיר — חברה לביטוח בע"מ
בידרמן — חברה לביטוח בע"מ
שמשון — חברה לביטוח בע"מ
דקלה — חברה לביטוח בע"מ
חברה מסונפת:
החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ

הסנה

OVERNIGHT
התקשר/י אלינו עד 9.00 בערב.
ועבודת הסדר שלך תהיה אצלך
למחרת בבוקר. שרות OVERNIGHT
בתעריף הכי נמוך בעיר.
כדאי לגרפיקאים ופרסומאים.
רוני צפריר 03־447363

שולה
ציפורניים מלאכותיות
בשיטה אמריקאית
חזקות באחריות
וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 72
טלפונים:
282969
284919
295318
השתלת ציפורניים

זהו משולש ניצחי — אבל מסוג אחר לגמרי

שושנה לא עזרה

לפני שנתיים נערכה מסיבת־הפתעה לחיים שיף, שמלאו לו 60 שנה.

את המסיבה ערכה חברתו־לחיים של שיף, שושנה וינר. מזה עשר שנים חיה שושנה וינר לצידו, והיא קוראת לעצמה בשם שושנה שיף. שיף לא יכול היה לשאת אותה לאשה, מפני שאינו גרוש עדיין מאשתו איילה, שממנה נפרד לפני 18 שנים, והתובעת חלק מרכושו.

אורח־הכבוד באותה מסיבת־הפתעה היה ידיד של שושנה וחבר־לעסקים של חיים.

מן התמונה האידיאלית הזאת לא נותר השבוע דבר.

ארנסט יפת עם שושנה
יחד בקונצרטים

חיים שיף עם שושנה במסיבת־האפתעה
סיוטים בלילות

שימחה לאיד

ביום הראשון השבוע התפרסמה בעיתונות ידיעה: על פי דרישתו של בנק לאומי מונה כונס־נכסים זמני לאחת מחברות־הבת של חיים שיף, חברת מלונות כהן.

היה ארנסט יפה, הבוס הכל־יכול של בנק לאומי. הוא לא בא בשל קשריו העיסקיים עם איל־המלונות, שהיה אז בשיא הצלחתו. במשך שנים רבות קשור ארנסט יפה אל שושנה וינר־שיף. שושנה מכירה את יפת מאז שהתאלמנה. הוא האפוטרופוס של ילדיה — בן ובת — ואחראי לניהול רכושם. שושנה היא בעלת־רכוש בכמה ארצות. בין השאר: וילה בפראנקפורט, בית שרכשה לא־מכבר בלונדון (איזור גולדרס־גרין) וגם וילה ברמת־גן, המ־צויידת בבריכת־שחייה ובשטח של ארבעה דונם, ושאת בנייתה סיימה לא מכבר.

זה נראה כצירוף אידיאלי: חיים חי עם שושנה באהבה רבה, ארנסט יפת אימפריה שלו עוד ועוד. „זה הבייבי שלו," אומר אחד מידידיו, „הוא לא מעוניין בכסף, ולא במישפחה, ולא בשום דבר, חוץ מהאימפריה הכלכלית, שאותה הקים יש מאין."

כדי להקים את האימפריה הזאת, נקט שיף בכל השיטות האפשריות. הוא קיבל הלוואות ומענקים מידי המשלה, אך לא פעם עבר על מיגבלות־בניה, הפר צווי־מישפט, רב עם מוסדות המדינה, התקוטט עם קברניטיה. פיו הפך לשם־דבר, ורכש לו אוייבים רבים. ביטויים כמו „בן־זונה" — כשהכתובת היא שר בממשלה או ראש־עירייה — נפלטים מפיו באורח כמעט־שיגרתי.

האיש, שהיה בנעוריו באצ"ל, ששירת בצבא הבריטי ושהיה כלוא במיבצר עכו, ששיכל את אביו במאור־עות ואת אחיו במילחמה, מרגיש כב־על־בעמיו. „הוא לא מוכן להתחנף לאף אחד," אומר אחד מעוזריו, „גם כשזה דרוש. הגאווה שלו היא בעוכריו." לכן שנוא שיף על רבים, פוליטיקאים ועיתונאים.

כך או אחרת — שיף נקלע לקשיים. מכיוון שאין לו הרבה ידידים — אם בכלל — שמחו רבים לאידו. עיתונאים ממתינים לנפילתו, וכך גם כמה מן הדמויות הפוליטיות במדינה.

מצב פיקאנטי

מה טיבם של הקשיים?

שיף קיבל הלוואה בסך חמישה מיליון דולר כדי להקים מלון ירושלמי חדש, גני ירושלים. בגלל הריבית הרצחנית הנהוגה במשק, ביחוד לגבי יום מקומי, צמחה ותפחה ההלוואה למימדים של 30 מיליון. זהו עדיין סכום קטן לעומת השווי של האימפריה של שיף — אבל במצב מסויים די בסכום כזה כדי להפיל אימפריה.

כאשר אימפריה מתרחבת יותר מדי, הפיתרון הסביר הוא למכור נכס אחד או שניים, כדי לכסות את החובות ולהיפ־טר מן הריבית. בימים כתיקונם אין בכך קושי, כי המלונות מתפקדים ומא־זנם בתיפעול — שפיר.

אולם כאשר נפוצה השמועה כי אימפריה עומדת להתמוטט, אין איש ממהר לקנות את נכסיה. אנשי־עסקים ממולחים יודעים שכדאי לחכות, כדי לקבל את הרכוש בחצי־חינם. אפשר לרכוש רכוש כזה בחצי מהמחיר, ברבע המחיר, ולבסוף גם בעשירית המחיר. אם בעל־הרכוש המיואש אינו מוכן למכור בעצמו בשבריר הערך, הרי ניתן לקנות מכונס־הנכסים ומן הנושים, שלא איכפת להם למכור את הרכוש בחמישית המחיר — אם רי בכך כדי לכסות את החובות המגיעים להם.

לכן חשוב במצב כזה איך מתנהגים הנושים — ובראש וראשונה הנושה העיקרי.

במיקרה זה הנושה העיקרי הוא בנק לאומי — הבנק של ארנסט יפת.

מובן שאין כל קשר בין היחסים ה־אישיים שבין ארנסט יפה, חיים שיף ושושנה וינר־שיף ובין היחסים הכל־כליים בין האימפריה של שיף ובנק לאומי. אך המצב הכלכלי הופך את המצב האישי לפיקאנטי במיוחד.

והרעיה איננה

את העובדות התמוהות מזה כמה חודשים היא ששושנה שיף אינה נמצאת ליד חברה־לחיים.

מי שראה את חיים שיף בתוכנית־הטלוויזיה קאבארט כלכלי, כשהוא עומד מול האש הצולבת של עיתונאים שמחים־לאיד, התרשם שהאיש הוא צל של עצמו. שיף איבד 12 קילו ממישק־לו, ומדי פעם מוזעקים אליו רופאים. הוא לוחם על חייו הכלכליים, והדבר ניכר בו היטב.

סביר היה להניח כי רעיה־לחיים תנטוש במצב הזה את כל עיסוקיה בעולם, ותחוש לעזרת חברה, ולוא רק כדי לעודד אותו ולדאוג לבריאותו ב־שעת־המשבר. אולם שושנה שיף מסת־פקת בשיחות־טלפון מלונדון.

ארנסט יפת התגרש מאשתו לפני כמה שנים. מאז התהדקו היחסים בין הידידים הוותיקים, יפת ושושנה. יפת אינו נראה בחברת אשה אחרת, אולם הוא מופיע לעיתים מזומנות באירועים חברתיים בחברת שושנה. למשל, השניים מופיעים בדרך כלל יחד בסיד־רה מס' 1 של התיזמורת הפילהרמונית.

(המשך בעמוד 38)

שיף ויפת
ידיד לאשה, נושה לבעל

(המשך מעמוד 37)

שיף עצמו שונא מוסיקה, ואינו מתענין בדבר חוץ מעסקיו.

כשחלה ארנסט יפה ועבר ניתוח־לב בניו־יורק, חשה שושנה אל מיטתו, וסעדה אותו.

אך אם קיווה חיים שיף כי קירבה זו בין הבוס של בנק לאומי ובין רעייתו־לחיים תרכך את ליבו של הבנק, טעה טעות מרה. השבוע נקט הבנק את הצעד שעליו חלם שיף בביעותי־הלילה שלו: שהנושה העיקרי שלו יבקש למנות כונס־נכסים.

ואומנם, הדבר נעשה רק לגבי חברת־בת שלו, כאילו לשם „אזהרה". אולם אנשי־העסקים הבינו את הרמז. אחרי שהבנק נקט אמצעי זה, יחושו כל שאר הנושים, החרדים לכספם, לחקות את הדוגמה ולבקש גם הם מינוי כונסי־נכסים לכל רכושו של שיף.

במיקרה כזה, מצטמק ערך הנכסים באופן דראסטי. כונס־הנכסים אינו מנהל את העסקים כמו הבעלים. הוא כפוף לבית־המישפט ולנושים. התפ־קיד העיקרי שלו הוא לממש את הר־יחסי־ציבור. החברה באה לארץ כדי להקים כאן עסק של מכירות־פומביות. כדי למשוך עיתונאים הפיצה שהיא מוכרת את רכושו של שיף במכירה פומבית. שיף לא הכחיש. הדבר פורסם ברבים, ועתה טוענת החברה שיש לה זכות בלעדית למכור את רכושו.

שיף עם סרס
פגישה בהולה

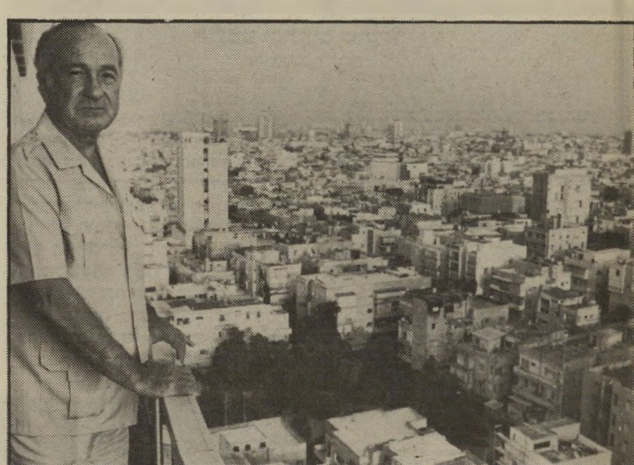

שיף במלון „דיפלומט" בתל־אביב
מי בן־זונה?

משולש ניצחי

חיים שיף לא קיווה לדבר משר־האוצר, יצחק מודעי, שאותו השמיץ פעמים רבות. מודעי אינו אדם השוכח עלבונות, כאשר יש לו האפש־רות להתנקם במעליב.

בשלב מסויים פנה שיף למר משה ארנס, כדי שיתווך בינו ובין מודעי. שיף הוא בית"רי ותיק, וכאיש־אצ"ל סמך על תנועת־החרות, שבה הוא מכהן כחבר־המרכז. הוא הציג את מועמדותו לכנסת בבחירות האחרונות, וחסרו לו ארבעה קולות למינוי.

ארנס אכן התערב, והוטל עליו לשמש כמעין־בורר לגבי תביעותיו של שיף. הוא פסק שעל הממשלה להלוות לשיף חמישה מיליון דולר. שר־האוצר סירב למלא אחרי קביעה זו, ועל כך הוגש מישפט התלוי ועומד כיום.

בזה אחר זה פנה שיף אל כל גדולי המדינה. יצחק שמיר אי־כזב אותו, וכך גם אריאל שרון. עם שר־התיירות, אברהם שריר, מסוכסך שיף מזמן. לפני שבועיים הכריז שיף בפומבי בנוכחות שריר, שהוא רוצה לתפוס את מקומו כשר־התיירות.

השבוע אחז שיף באמצעי האחרון: הוא פנה לשימעון פרס, ראש־הממשלה התרשם מדחיפות העניין, וקיבל את שיף באופן בהול. הפגישה התקיימה ביום השישי במישרד ראש־הממשלה. שיף ביקש ממנו עזרה.

הבעיות שבין צלעות המשולש הניצחי — מלונות־שיף, מישרד־האו־צר ובנק־לאומי — לא נפתרו. אך שושנה שיף עדיין שוהה במרחקים.

העיריה הבטיחה ל„מעריב" מיגרש־ענק בצפון תל־אביב בלי מיכרז ★ לא ננקב שום מחיר ★ הראש החדש של המינהל סירב ★ השבוע הקדיש לו „מעריב" כתבה שבה תואר כ„פיאודל מימי הביניים"

דונם פה, מעריב שם

תבת־דיוקן ענקית, המשתרעת על פני שלושה עמודים, ושנושאה הוא עורך־דין משה ליפקה, מנהל מינהל־מקרקעי־ישראל, הופיעה ביום השישי במוסף סוף־שבוע של היומון מעריב. היה זה רק פרק חדש, ביחסים שבין חברת מודיעין בע"מ לבין המינהל, שיש להם היסטוריה ארוכה.

חברת מודיעין, שיו"ר מועצת המנ־הלים שלה הוא עובר בן־עמי, כוללת, לפי נייר המיכתבים הרישמי, את מעריב. מעריב לנוער, את בתי־דפוס, סיפריית מעריב והוצאות־לאור של אנציקלופדיה בריטניקה, אוניבר־סליס וטיים־לייף בארץ.

הסיפור נסוב סביב שטח־אדמה של 10 דונמים בצפון תל־אביב, אחד האיזורים היקרים ביותר בעיר הגדולה, בפרוייקט עירוני המכונה תוכנית 2000. לפי סיכום שהושג בין הוצאת מודיעין בע"מ (ועובד בן־עמי בראשה) לבין מאיר שמיר, המנהל הקודם של מינהל מקרקעי־ישראל, בשיתוף עם עיריית תל־אביב, אמורה היתה החברה לקבל את השטח הרצוי מן המינהל ללא מיכרז, דבר שהוא בניגוד לחוק. בשום מיסמך לא ננקב שום מחיר.

במיכתב לשמיר, במינהל־מקרקעי־ישראל, מן ה־1 בינואר 1982, כתב בן־עמי, בין השאר: „מאחר שבית־מעריב, אשר נבנה לפני 30 שנה, ומיבני חברות־הבת פזורים בכמה מקומות, החלטנו להקים מיבנה חדש, אשר יהיה מרכז־תיקשורת בקנה־מידה בינלאומי. „הגעתי לידי הסכם עם ראש־עי־ריית תל־אביב וסגניו לרכוש מהעיריה מיגרש בשטח של עשרה דונמים, מיג־רש מיספר 13 בתוכנית 2000."

שמיר, מנהל־המינהל, ענה לבן־עמי ב־15 במרס אותה שנה, הסביר לו כי העיריה טרם סיימה את הסדר־הבעלויות באיזור התוכנית האמורה, והוא מציע לו שני איזורים חלופיים לבניית בית־מעריב: „בשלב זה נבחנו שני אתרים, שמידת־זמינותם גבוהה. האחד בתוכנית מנשיה ב', אשר אושרה כחוק, והשני בתוכנית הקיריה, אשר נמצאת בשלבי־אישור מתקדמים...

„אבקש לציין, על מנת למנוע אי־הבנות בעתיד, שאין במיכתבי זה ובח־לופות המוצעות משום הצעה להקצאת קרקע או מחוייבות כלשהי להקצאת קרקע, אלא משום הצגת אלטרנטיבות אפשריות."

בן־עמי הזדרז לענות לשמיר במיכ־תב מן ה־25 במרס: „קיבלתי מיכתבך מי"ח באדר תשמ"ב, ולא אסתיר ממך את השתוממותי ואכזבתי.

„עיריית תל־אביב שלחה אליך מיכתב ב־5 במרס 1982, ובו הודיעה במפורש כי השטח של עשרה דונמים יהיה מהשטחים שהם בבעלות העיריה, וכי העיריה, בהתחשבנות עם המינהל, תפצה את המינהל משטחים משותפים שביניכם..."

ביחס לשני השטחים המוצעים, כתב בן־עמי: „אני פוסל את שני השטחים הנ"ל. איזור־מנשיה קרוב מדי לים. הקירבה תשפיע על תוחלת הציור, והיציאה מהעיר לכל חלקי הארץ עם העיתונים תגזול לפחות חצי שעה.

„המינהל ימליץ בלי מיכרז"

בכך מקביל לתכתובת מרתקת זו, התנהל דרך מעריב, כך מספרים אנשי מינהל־מקרקעי־ישראל, לחץ ביר ולקבל אישור בוועדה המחוזית בזמן סביר...

„מר שמיר הנכבד, תוכל להאמין לי כי הנסיון והידע שלי בתיכנון ובניין תרמו להקמת ערים (נתניה, אשדוד וייישובים חקלאיים), שהם מופת למ־דינת־ישראל.

„אני מרשה לעצמי לפנות אליך ול־בקשך לעיין מחדש בבקשתנו הנתמ־כת על־ידי עיריית תל־אביב."

בעל־„מעריב" בן־עמי
„השתוממות ואכזבה"

תיקשורתי על שמיר, המנהל, בצורת כתבות וביקורות על דרכי המינהל.

המיכתב הבא שכתב שמיר, הופנה לבן־עמי, והוא מן ה־29 באפריל, נאמר בו, בין השאר: „מינהל־מקרקעי־ישראל אינו רואה בשלב זה מקום בקיריה איננו מעוניינים, כי אין אנו מתכוונים לבנות עוד בנין של מישרדים במקום שאף לא תוכנן, והצפיפות בו גדולה...

„את עשרת הדונמים שעיריית תל־אביב הסכימה להקצות לנו, נוכל להע־

להתחייב כלפי יזמים על שטח כלשהו במיסגרת התוכנית העומדת לתיכנון... לא ניתן להגדיר מיגרשים ולהתחייב בגינן, או לאפשר תיכנון נפרד לאחד מהמיגרשים אשר עשויים להיווצר עם אישור התוכנית...".

הישועה באה מן העיריה, במיכתב לעובד בן־עמי ולמאיר שמיר, ב־12 בספטמבר 1983: "...אנשי מעריב ביקשו לקדם את תוכנית מרכז־התיקשורת של בית־מעריב בתוכנית 2000 ככל האפשר. הובהר לאנשי מעריב כי מכיוון שתוכנית המיתאר של 2000 טרם אושרה, אין אפשרות לאתר ולהקצות שטח עבור המרכז הנ"ל. יחד עם זאת סוכם על דעת הצדדים: ...לאחר אישור תוכנית־המית־אר, הגדרת הזכויות ותחילת הכנת התוכנית המפורטת, ימליץ המינהל בפני המוסדות המוסמכים שלו לפטור את מעריב ממיכרז... ראש־העיריה יצרף את המלצתו למינהל־מקרקעי־ישראל להקצות את השטח למעריב לצורך הקמת בית־מעריב ומרכז תיק־שורת בינלאומי."

לגמרי במיקרה הופיעה מעל דפי מעריב בדצמבר כתבה שבה זכה שמיר לשבחים בכותרת: "המנכ"ל שזכה בשבחים נאלץ ללכת הביתה" מתחת לכותרת נאמר: "שמיר הבהיר למעריב כי התנגדותו למכור קרקעות־המדינה היא שגרמה לפיטוריו." כותרת אחרת, שהופיעה כמה ימים אחר־כך: "שמיר פוטר — הספסרים יחגגו."

למינהל־מקרקעי־ישראל מונה מנ־הל חדש, משה ליפקה. הוא ברק נושאים שונים במישרד, בין השאר גם את נושא הקצאת־קרקעות לחברת מודיעין בע"מ ללא מיכרז. הוא מיהר ושלח מיכתב לעובד בן־עמי ובו כתב: "הובא לידיעתי לפני מיספר ימים פרוטוקול מיום 12.9.83, המהווה סיכום לפגישה שהוצע על־ידי עיריית תל־אביב לפגישה בין נציגי מעריב, עיריית תל־אביב והמינהל. פרוטוקול זה לא אושר על־ידי המינהל, ואין גם אפשרות שיאושר על־ידו.

"אני מוצא חובה להודיעכם שלא יכול להשתמע מהפגישה כאילו יוצע לכם בפטור־מיכרז שטח כלשהו בתוכ־נית 2000. דבר זה עומד בסתירה מוחלטת למדיניות ניהול המקרקעין של מינהל־מקרקעי־ישראל בקרקע עירונית.

"כידוע לכם, יסוד המדיניות הוא שקרקע תוקצה לאחר גמר הליכי־התיכנון ובהיצע הפומבי לכלל אזרחי המדינה, על בסיס של שוויון הזדמ־נויות.

"עיקרון זה חל בעיקר בתחום העירוני, והוא משמש קו מנחה במדיניות ניהול המקרקעין, וגם ישמש כזה בכל תקופת כהונתי כמנהל־המינהל.

"למניעת ספיקות אני מוצא לנכון להודיעכם כי הקרקע שבתוכנית 2000 שבניהול המינהל תוקצה לפי נוהלי המינהל בלבד."

תשובתו של בן־עמי לא איחרה לבוא: "קיבלתי את מיכתבך מכ"ט בשבט תשמ"ד בנדון בניין מעריב.

"לא פנינו למינהל־מקרקעי־ישראל לרכוש שטח אדמה בשביל מעריב־מרכז תיקשורת.

"ההסכם הושג בזמנו בין הוצאת מודיעין בע"מ עם עיריית תל־אביב. השטח המיועד יוקצה מאדמות העי־ריה."

השבוע יצא מוסף־השבת של מע־ריב בכתבה משמיצה. "הכתבה," אומ־רים במינהל, "רצופה בכזבים, עיוותי אמת, אי־דיוק וכיוצא באלה טכניקות של השמצה."

מכולת וזבנים

ב פתיח לכתבה נאמר: "הוא שם את הפיאודלים של ימי־הביניים בכיס הקטן. מינהל מקרקעי־ישראל שולט על יותר מתישעים אחוזים מאדמות המדינה, תופעה שאין לה אח ורע במישטר דמוקרטי. העוצמה הזאת מופקדת היום בידי עורך־דין משה ליפקה. כישוריו הבולטים לתפקיד: היותו חבר זוטר במיפלגה הליברלית, בתקופה שבה פסח גרופר היה שר־החקלאות."

חלק מההשמצות בכתבה מובאות מפיהם של "עובדי מינהל בלתי־מזו־הים".

ועוד מהכתבה: "הראיון עם ליפקה נערך במישרדי המינהל בתל־אביב. ליפקה, מסורק בקפידה, מעונב, מתגבר את הראיון ברוברת החדשה שלו..." בתמונתו של ליפקה, המופיעה בראש העמוד, נראה האיש לובש מיקטורן כהה חולצה לבנה, שהכפתור העליון שלה פתוח ועליה. למרבה הפלא, אין ענייבה.

כהקדמה לכתבה הזאת פורסם קטע שכתב צבי לביא, עורך המוסף, בדבר־העורך. בקטע זה מגולל לביא סיפור אישי על מכירת דירה. לפי החוק צריך בעל־דירה, המוכר אותה, לשלם מס מסויים למינהל־מקרקעי ישראל, ש־הוא הבעלים על הקרקע. לביא מספר את סיפור מגעיו עם פקיד המינהל בנוגע לחוק זה. כשהסתיימו מגעיו של סמוך, נעל את הדלת, ואמר בקולו האינטימי: "נכון שטיפלתי בך יפה? נכון שאתה מרוצה?" הייתי מוכן להישבע מה יהיו המילים הבאות, אבל לא. הוא אמר. "אני כבר יודע שאתה עיתונאי, אז יש לי רק בקשה אחת. קצרה. לפני נסיעתו כתב מיכתב לעידו דיסנצ'יק, עורך מעריב, ובו הודיע כי ידאג לכל הצדדים המישפטיים הכרוכים בכתבה מייד עם שובו ארצה.

דיסנצ'יק, בתגובתו לעיתון חדשות אמר שהכל "קישקוש מוחלט!" הוא שתכתוב עליי פעם."

"אז הנה כתבתי, קצת באיחור, וכ־מבוא לסיפור של מיכל קפרא במוסף זה, על המנהל העכשווי של מינהל־מקרקעי־ישראל — המכולת שאותו פקיד הוא אחד מזבניה."

ליפקה יצא השבוע לחו"ל לתקופה הוסיף שלבעלי ההוצאה אין קשר לחומר העיתונאי, ו"במעורפל אני זוכר שלפני 15־20 שנה הציעה עיריית תל־אביב למעריב לעבור למקום אחר, במיסגרת תוכנית תל־אביב 2000. אין לי מושג איפה זה עומד היום. עד כמה שידוע לי, מעריב לא מתכוון לעבור לשום מקום."

שמגר מולדת

הוא שם את הפיאודלים של ימי הביניים בכיס הקטן. מנהל מיקרקעי ישראל שולט על יותר מתשעים אחוזים מאדמות המדינה, תופעה שאין לה אח ורע במישטר דמוקרטי. העוצמה הזאת מוקדת היום בידי עו"ד משה ליפקה. כישוריו הבולטים למשקיד: היותו חבר זוטר במפלגה הליברלית בתקופה שבסחה נחבר היה שר החקלאות.

מאת מיכל קפרא
צילומים: שמואל רחמני

דונם פה וליפקה שם

כתבת „מעריב" על משה ליפקה
„אין לה אח ורע במישטר דמוקרטי!"

3. לאחר אשור תכנית המתאר, הגדרת הזכויות ותחילת הכנת התכנית המפורטת, ימליץ המינהל בפני המוסדות המוסמכים שלו לפטור את מעריב ממכרז.
4. לאחר שהופקד התכנית המפורטת יוכל המינהל להביא לאשור את נושא הקצאת השטח למעריב

מיכתב של העיריה ל„מעריב"
„לפטור את מעריב ממיכרז..."

ליפקה במיכתב ל„מעריב": קרקע תוקצה בהיצע פומבי לכלל אזרחי המדינה, על בסיס של שיווין הזדמנויות. „מעריב" בכתבה על ליפקה: כישורו הבולט לתפקיד — היות ליפקה חבר זוטר במיפלגה הליברלית

שר החקלאות, פסח גרופר, הצליח אתמול בישיבת הממשלה לזכות ברוב שאיפשר לו להדיח את מנכ"ל מינהל מקרקעי ישראל, מאיר שמיר

המנכ"ל שזכה בשבחים במעריב – נאלץ ללכת הביתה

מאיר שמיר

כתבת „מעריב" על מאיר שמיר
„הספסרים יחגגו"

קבלתי מכתבך מי"ח באדר תשמ"ב (15 במרץ 1982) ולא אסתיר ממך את השתוממותי ואכזבתי.

המיכתב של בן־עמי לשמיר
„לא אסתיר ממך..."

עורך עידו דיסנצ'יק
הכל קישקוש!

מי מחרגש מזה היום?

הכי מצחיק זה שדיירי מיגדלי־דויד בתל־אביב קנו את דירותיהם היקרות מאוד־מאוד מפני שהם רצו לגור בין אנשים דיסקרטיים, ולא להתערב בקהל הרחב. כל אחד מהם חשב שדירתו תהיה מיבצרו, והוא יוכל לנהל את חייו בשקט, מבלי שעין זר תשוזף אותם.

אבל הקירות שבין דירות־הפאר במיגדלי־דויד דקים כניראה כמו ניירי־צלופן, אחרת אי־אפשר להבין איך כל הבניין יודע מה קורה בכל דירה, כל הזמן. ולא רק שהם יודעים, הם גם מדברים ומתרגשים מכל שטות.

הסיפור האחרון שהחזיר את הנעורים לכמה וכמה דיירים לא־צעירים, הוא על הדייר **גרשון** (סברינה) **רוזוב** בן ה־80, שהכניס לדירתו בת־זוג קטנה ואלגנטית. העונה לשם **אפרת ארד** (47). מה שהורג את כל הבניין הוא שאפרת היא בגיל ילדיו של חיים רוזוב. באמת ביג דיל. רק הדיירים של מיגדלי דויד, שנולדו מזמן, יכולים להתרגש מסיפור כזה.

גרשון רוזוב
מהמיגדל

קוקטייל מציל נפשות

לפני שבועיים הגיעה **הלן**, גרושתו של **בועז שרעבי**, למישרדו של האמרגן **מיקי פלד**.

הלן סיפרה למיקי על הזמר **זוהר ארגוב**, ואמרה לו שלפי דעתה רק איש כמו מיקי פלד יוכל להציל את הזמר מאבדון. מיקי פלד הסכים להיפגש עם זוהר ארגוב, וכבר בפגישה הראשונה הסתבר שהבעיה הכי גדולה של ארגוב היא הסמים.

אנשים נבונים ומנוסים כמו פלד יודעים שהבטחה של צורך־סמים שלא לצרוך אותם עוד שווה כקליפת השום.

פלד הציע לארגוב לטפל בעניינו, אבל רק בתנאי שהוא יעשה כל מה שפלד אומר לו.

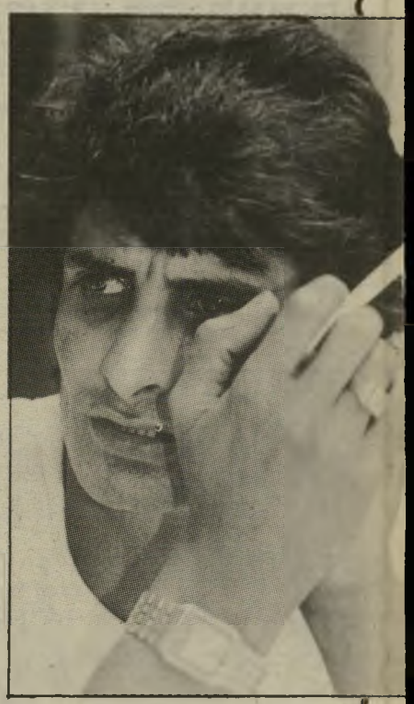

זוהר ארגוב
קצת מזה וקצת מזה

ארגוב הסכים. יומיים אחרי הפגישה כבר היו שניהם, ארגוב ופלד, במכונית בדרך לביתו של הבאבא־ברוך. פלד הבין שהסיכוי היחידי של ארגוב לצאת מהצרות הוא להאמין במישהו באופן מוחלט, ומי יותר טוב בשביל דברים כאלה מאשר אחד הבאבות למיניהם?

שניהם התקבלו לשיחה אצל הבאבא־ברוך, שהוציא מהמיזווזה שלו שני בקבוקים. בקבוק אחד של מים רגילים ובקבוק אחד של ערק. בקול הסמכותי מאוד שלו הורה הבאבא־ברוך לזוהר ארגוב, שבכל פעם שהוא מרגיש צורך בסם, יקח כוס וימזוג לתוכה קצת מהמים וקצת מהערק וישתה את הקוקטייל הזה. ארגוב מאוד התרשם.

אם העניין יצליח, גם אני אתחיל להאמין בבאבא־ברוך. אם זה לא יצליח, סימן שארגוב לא קיבל הוראות די ברורות בקשר לכמות המים והערק בכוס.

בחזרה לאמא

הבעיה של **אבי נשר** היתה שהוא רצה לכבוש את העולם בסערה. היה לו קצת כישרון, היתה לו אמביציה בגודל של מיגדל־שלום וחוצפה כגודל של האמפייר סטייט בילדינג. מה שלא היה לו בכלל זה סבלנות.

הוא רצה להשיג הכל, ומהר. לעשות סרטים, להרוויח המון כסף, לחיות עם נשים יפות ומוכשרות. יכול להיות שאילו היה הורג תורכי ונח, היה מצליח להישאר אי־שם בצמרת הישראלית. אבל אבי נשר לא רצה להרוג תורכים ולא רצה לנוח. הוא עשה סרט אחד שהרוויח כסף, ומייד אחריו עוד כמה שהפסידו את נישמתם.

גם בחייו הפרטים הוא היה חסר־סבלנות. אומנם היה לו רומאן גדול עם **שרון הראל**, אבל כששרון הימה יוצאת מהבית לעבודה או לסידורים, מייד הרגיש אבי שהוא מפסיד. ככה, בלי לשים לב, פיתאום היה לו רומאן עם שלוש נשים ביחד. העיקר להספיק.

אבי נשר
מהנשים ומהנושים

ואז פיתאום, בלי שום הודעה מוקדמת, התחילו הנושים להידפק על רלתות דירתו וגם הנשים בחייו גילו לפתע שהן לא יחידות ועשו לו סקנדלים ובכיות וצרות גדולות.

אבי נשר ראה שהמצב בארץ קשה, והמריא לניו־יורק כשהוא משאיר בארץ את הנושים והנשים. שם הוא יושב עכשיו בדירת הוריו וכותב תסריטים. האמא מבשלת לו ומכבסת לו ורואגת לו. מזל שאמא יש רק אחת, אחרת מי יודע מה היה קורה!

בגלל הסוב־יודיצה

אמרו לי שעל **חווה יערי** אסור לכתוב עכשיו אף מילה אחת, בגלל איזה סוב־יודיצה או איך שקוראים לזה.

אם אסור לכתוב על חווה יערי, אז תשמעו על אחותה, **ציפי**.

ציפי, שכידוע אוהבת את אחותה הבכירה מאוד, חשבה מה היא יכולה לעשות לטובת חווה. לשחרר אותה ממעצר — לא יכולה. לראוג שהיא תצא זכאית מהמישפט — לא יכולה. לבקר אותה כל יום — לא יכולה. בעצם, כמעט רוב הדברים שיכולים לשמח אשה אסורים על חווה עכשיו.

אבל ציפי בכל זאת רצתה לעשות משהו, והיא המשיכה לחשוב. עד שפיתאום עלה ברעתה הרעיון המבריק לאפשר לחווה לזיראות במיטבה בישיבות בית־המישפט.

מאז, לפני כל ישיבה, דואגת ציפי לשלוח לאחותה איזה בגד איטלקי יפה מהבוטיק המשותף שלהן. עכשיו ציפי מרגישה טוב שהיא יכולה לעשות משהו למען חווה. חווה מרגישה טוב כי היא נראית יפה. אני תמיד ידעתי שאם מתאמצים חזק, גם ברע הכי גדול אפשר למצוא משהו טוב.

ציפי קביליו וחווה יערי
חליפות מהבוטיק

כמעט כל חיילות צה"ל

שמעתי של**דודו טופז** יש רומאן חדש עם חתיכה בשם **חווה**. מייד עשיתי לו דרינג־דרינג, וכבר חשבתי מה להגיד לו אחרי שהוא יגיד לי „מה פיתאום?" אבל בטלפון ענה קול נשי.

„אפשר לדבר עם דודו?"

„לא, הוא איננו עכשיו."

„מי מדברת?"

„חווה."

„אני מבינה שאת החברה החדשה שלו."

„מה פיתאום? אנחנו סתם ידידים!"

דודו טופז
מחיל לחיל

ראיתי שממנה אינפורמציה לא תצא לי, אז שלחתי את אחד משפיוני הנבחרים לאסוף חומר על הבחורה. ובכן, חווה היתה נשואה למישהו חשוב מאוד בחיל־האוויר, ואפילו יש לה ממנו שני ילדים, שהגדול בהם כבר חגג בר־מיצווה. לפני שלוש שנים עזבה את האיש מחיל־האוויר לטובת איש מחיל־הים. היא עברה לגור עם הדוקטור **יהודה מלמד**, שהוא הרופא של יחידה מובחרת בצה"ל, וגם היה החבר של **אילנית** ועוד כמה מהיפות שבין נערות ישראל.

חווה ויהודה מלמד גרו ביחד בבית יפה בעין־הוד, ולולא הייתי מגלה אותה פיתאום בבית של דודו טופז, לא הייתי אף יודעת שהיא עזבה את חיל־הים לטובת צוות הווי־וכידור.

רחל מרחלת על כל העולם

מאת שולמית יריב

אהבה בת 133

כל פסיכולוג טוב יסביר לכם שדווקא האנשים הכי שקטים כלפי־חוץ הם האנשים הכי להוטים מבפנים. וכמובן להיפך. אלה שעושים רושם שהם אש ועשן הולכים לישון בכל יום אחרי מבט.

וכמו שזה אצל בני־אדם, ככה זה גם בקשר לערים.

הנה תל־אביב, למשל. כל אחד בטוח שזו העיר הכי תוססת בעולם, וכל הסיפורים הכי מעניינים נולדים ומתים בה. לעומת זאת ירושלים זה מקום שרק טוב להתגעגע אליו. בירושלים יש אוניברסיטה ויש כותל מערבי וקפה טעמון ובית־מירקחת אלדר. אבל הפעם האחרונה שקרה שם משהו מסעיר מבחינה רומנטית, היה כנראה בזמן התנ"ך.

נכון שככה אתם חושבים? טעות מארץ הטעויות! תשמעו:

אתם בוודאי זוכרים את הגברת **איילה זקס־אברמוב**, שרק לפני חודשים אחדים תרמה למוסיאון ישראל אגף שלם של אמנות ישראלית, ועל־כך ריאיינו אותה בכל העיתונים, ואפילו בטלוויזיה. לאותה איילה וקס־

רחל גרץ
ימות־המשיח הגיעו

אברמוב, שהיא אלמנה יפה והדורה ולא כל־כך צעירה, יש גם אחות. האחות הבכורה, **רחל גרץ**, גם היא אלמנה יפה והדורה, שלא מזמן חגגה את יום הולדתה ה־80.

היא אלמנתו של איל־האוניות היינץ רוּדולף גרץ (בורכארד, דיזנגוף) ואמו של רב־חובל ארן גרץ שהיה גיבור התקשורת לפני שנים רבות.

הרבה שנים חיה רחל גרץ באיטליה בטירה יפהפיה, ורק לפני שנים מיספר עלתה לירושלים, קנתה דירה והתחילה להתאקלם. תוך כדי התאקלמות היא פגשה במישפטן הירושלמי הידוע **גידעון חסיד**. גידעון, שהוא בן 53, הוא רווק מושבע מאוד, ועד היום לא הצליחה שום אשה לתפוס עליו חזקה.

בקיצור, רחל גרץ וגידעון חסיד אינם נפרדים כמעט מאז שנפגשו לראשונה, וירושלים כולה בוערת מהסיפור שלהם.

מה שמאוד מעצבן את האנשים זה שאי־אפשר להגיד שמישהו מבני־הזוג מעוניין בכסף של השני, כי כסף זה בדיוק מה שלא חסר אף לאחד משניהם.

מה אגיד לכם, כנראה אהבה אמיתית. ימות־המשיח הגיעו.

שחיקות בעלות ערך

פולה ודויד בן־גוריון
קוץ מוץ וחדרנית צעירה

במשך חודשים רבים נהגו מר גרין ורעייתו, הגברת מונבז, להתאכסן, בזמן שהותם בירושלים, במלון במרכז העיר. במשך הזמן הפך המלון הירושלמי לביתם השני.

בבוקר היה יוצא מר גרין לעבודתו, ובערב היה חוזר למלון, שם חיכתה לו רעייתו הגברת מונבז. הוא היה מספר לה מה עבר עליו במשך היום. היא היתה מספרת לו עם מי היא רבה היום ומה היא אמרה לו. אחר־כך היתה הגברת מונבז נותנת למר גרין כמה רעיונות, מכינה לו צלחת מלאה בקוץ־מוץ', המאכל החביב עליו, ובסוף היתה מכינה לו גם כוס־תה, ושניהם היו הולכים לישון.

ככה זה היה יום אחרי יום, עד שיום אחד חלה מר גרין, והגברת מונבז אסרה עליו לצאת לעבודה. היא השכיבה אותו במיטה, כיסתה אותו, נתנה לו אקמול וכוס־תה ויצאה מהחדר כדי לתת לו לישון.

אבל הגברת מונבז היתה דאגנית גדולה מאוד, ואחרי חצי שעה היא חזרה לחדר כדי לבדוק איך מרגיש החולה שלה. כדי לא להעיר אותו היא פתחה את הדלת בשקט־בשקט, ואחרי שהדלת היתה פתוחה לגמרי, נשמעו צעקותיה בכל קומות המלון. מכל עבר הגיעו בריצה עובדי־המלון ובראשם המנהל, כדי לראות מה קרה. מה שהם ראו זה שמר גרין שוכב במיטתו ועל אותה מיטה יושבת לה חדרנית צעירה ויפה, ומר גרין מחזיק אותה בידיו.

כולם חשבו שאחרי הסקנדל הזה לא יראו עוד את הזוג גרין־מונבז במלון הזה לעולם. ככה חשבו כולם, וגם המנהל, שלא רצה בשום אופן לוותר על הזוג החשוב, שהעניק למלון את כל ייחודו. חשב בעל המלון וחשב, ובסוף מצא פיתרון.

תוך שלושה ימים מיום האירוע על מיטת החולה, קיבלה החדרנית הצעירה כרטיס־טיסה (בכיוון אחד) לפלורידה, וגם כסף בשביל להתחיל שם חיים חדשים. היא עבדה בבית־מלון שם, הכירה אמריקאי עשיר ונישאה לו. אגב שכחתי לציין, שזה קרה לפני הרבה שנים, ושהגברת מונבז והאדון גרין ידועים יותר בשמם **פולה ודויד בן־גוריון**, אבל אני בטוחה שכבר הבנתם את זה בעצמכם. זה קרה במלון הנשיא.

זהירות, בניו־יורק משמינים

סמדר קלצ'ינסקי לא גרה כאן יותר. היא גרה בחדר במלון ניו־יורקי, ועובדת כדוגמנית. הרבה מאוד כסף היא לא עושה מהעבודה שלה, אבל, כנראה, בכל זאת מספיק כדי להוסיף חמישה קילוגרם למישקלה. לא להיבהל. כשעובה אותנו סמדר שקלה 40 קילו. עכשיו 45, וכל זה מהג'אנק־פוד האמריקאי.

ומה עוד היא עושה בניו־יורק? לפעמים היא יוצאת לבלות עם חברותיה, שגם הן ישראליות המנסות את דרכן באמריקה — **עינת גריץ, מאי בריט ואליענה**. אחרי שהן גומרות לבלות קצת בעיר הגדולה, הן חוזרות, כל אחת לחדר שלה במלון.

רומאנים סוערים עם גברים יפי־תואר, בעלי אחוזות ומטעי־טבק בניו־אורלינס, זה כנראה מהסיפורות, ולא מהחיים.

סמדר הדגישה באוזניי שגם היא, כמו כולם, גילתה שניו־יורק היא ג'ונגל, אבל גם בתוך הג'ונגל הזה אף אחד עוד לא דרש ממנה להיכנס למיטה כדי לזכות בעבודה. סבלנות, מותק, סבלנות — גם זה יגיע.

סמדר קלצ'ינסקי
אפשר גם בלי

השולם הבא

העיתון החי ביותר במדינה

גליון מס' 40 ● עורכים אלכס פז ובנצי לופו

סיפרי הבישול ייאסרו לפירסום

מערוך שימש, כנראה, לרצח מלה מלבסקי ★ הספרים המסוכנים יוחרמו מהחנויות ויישרפו בחנורי בישול ★

היותם של סיפרי הבישול מדריכים לרצח היתה ידועה זה מכבר לבעלים רבים, שזכו לטעום את תבשילי רעיותיהם. „תמיד טענתי שסיפרי־הבישול מטיפים לאלימות," אומר פסי־בולוג קליני ידוע, המחזק את דבריו בציטוטים מסמרי־שיער מתוך הספרים: חיתכי אותו ל־ חתיכות קטנות, רסקי אותו עד שיאבד את צורתו **ועוד.**

„אני שמח שהצנזורה קיבלה סוף־סוף את עמדתי, כמו גם בעניין ההצגה הרי־כלכותה. בה יש סצנה המסבירה שימוש באמצעי־מניעה. תארו לכם איזה נזק דמוגרפי חמור היה עלול להיגרם למדינת־ישראל אילו צפו נערות צעירות במחזה. הן היו לומדות להשתמש באמצעי־מניעה, ומונעות מאיתנו את האושר של לידות בגיל שלוש־עשרה."

שיחזור רצח ההודי לפי ספר „בישול למתחילים"

אסיפות־המחאה פגעו בעיקר בעובדי־המדינה

אסיפות המחאה שיזמה ההסתדרות ביום שלישי האחרון גרמו לנזק רב לרשתות־השיווק הגדולות, לסוחרים בשווקים ובעיקר לציבור טוב ומסור של עובדי־מדינה.

עשרות אלפי עובדי השרות הציבורי נאלצו להישאר במישרדיהם ולקחת חלק באסיפות, תחת לפקוד כהרגלם את המרכולים והדוכנים בשווקים.

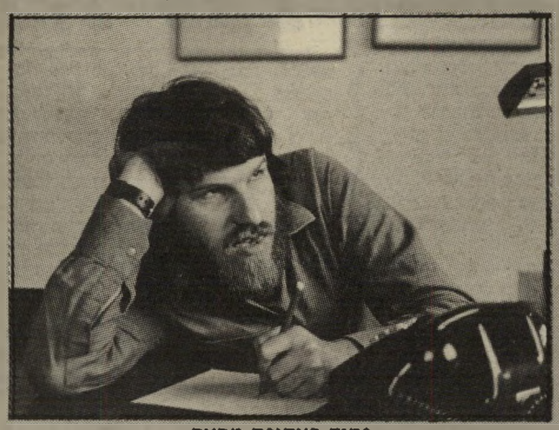

פקיד באסיפת מחאה

הועלו רוחות

בסיאנס פאראפסיכולוגי, שנערך בדלתיים פתוחות מול חלון פתוח, הועלו רוחות פרצים.

זעם בעפולה בעיקבות התפוצצות מיטען קטן

„אמנם אנו פרובינציה, אך זו לא סיבה לזלזל בנו!" מחו תושבי העיירה הצפונית, הרואים בגודלו של מיטען־החבלה פגיעה בכבודם.

התחממות בגדר החשמלית עם ירדן

כוחות גדולים של צה"ל ומג"ב הוזעקו אתמול לגדר ה־חשמלית בגבול עם ירדן, אחרי שגרלקו כל נוריות־האזעקה של הגדר. הכוחות גילו לתדהמתם את טוראי מתיתיהו לוטרשטיין, שהתגלה להנאתו, כשמכונת ה־גילוח החשמלית שלו מחוברת לגדר.

במישפטו ציין טוראי לוטר־שטיין שלא גנב חשמל, משום שבהיותו בן לעובד חברת־ה־חשמל הוא זכאי לקבל חשמל חינם בכל מקום ובכל עת.

בהלה בירושלים

בהלה בקרב שרי־ה־ממשלה, בעיקבות הת־גברות מיקרי חטיפת־תיקים בירושלים.

אחמד ג'יבריל: ספר־התהילים הציל את חיי!

שוב חוכח שאי־אפשר לסמוך על הערבים. גם הפעם, כבכל נסיונות ההידברות הקודמים עימם, התחמקו הפלסטינים ממשא־ומתן ישיר, בהימנעם מלטוס במטוס חלובי שיורט על־ידי ישראל, זאת למרות העובדה שהמודיעין שלהם דיווח להם מבעוד מועד על מזימת־ישראל לחטוף מטוס זה.

אחמד ג'יבריל מייחס את הצלתו לספר־תהילים קטן, שקיבל

חיילים נמלטים בבהלה ממטוס המחבלים אחרי שנתקלו בספר התהילים

באמצעות עיתונאי ישראלי מהבאבא־סאלי, ואשר הוא נושא עימו מקופל בין דפי הקוראן.

הפרשה העגומה עוררה תסיסה בקרב הפיקוד הבכיר של אש"ף, ומתגבשת הצעה שעל־פיה יחוייבו כל ראשי האירגונים הפלסטיניים לטוס באל־על, שהיא, כידוע, חברת־המטוסים הבטוחה ביותר בעולם.

עשר נקבות, ובסוף זכר

בחור שיצא עם עשר נשים שונות, האחת אחרי השניה, קיבל היתר מה־רבנות לצאת עם גבר.

מיכתבים למערכת

שרות נהדר!

לכל המשמיצים את בזק ואת שרות 16, לעניות־דעתי זהו שרות נהדר, יעיל ומהיר.

לפני שבועיים התקלקל המכשיר, ותוך 24 שעות מרגע התקלה שלחו טכנאי לביתי ואין זו תופעה חריגה פעמית. הוא בא גם למחרת, וגם ביום שאחרי וכך יום אחר יום... עד שבעלי חזר מהמילואים.

לא לחת להם בגדים אזרחיים

ניתן לקבל בהבנה את המניעים שמאחורי ההחלטה לאפשר לאסירים ללבוש בגדים אזרחיים, אולם אין הדעת סובלת להכפיף באותה נשימה את השוטרים.

יש לזכור שהשוטרים עומדים ברזיק מהעבר השני, ורק המדים הם המייחדים אותם ומאפשרים לאזרח הפשוט להבדיל ולהימלט מפניהם כל עוד נפשו בו, בטרם יפליאו בו את מכותיהם.

שיחה בין־שניים

אלכס: שמעת? היה כתוב בעיתון זר שישראל ואיראן סיכמו ביניהן: נפט תמורת טילים גרעיניים?

בנצי: מפליא ביותר! לא ידעתי שלאיראן יש טילים גרעיניים!

הרבנות הראשית לישראל

ב"ה ירושלים השלמה ת"ו כ"ז טבת תשמ"ו

הודעה

הננו להודיע בזאת כי בחינות הסמכה „יורה יורה" יתקיימו בס"ד במקומות הבאים:

1. מיכללת בירזית.
2. הר־הבית
3. הקאסבה של חברון.

כל המבקש להיבחן במקומות הנ"ל יעביר אלינו

1. בזוקות, מרעומים ושאר כלי־משחית
2. מיכתב־המלצה מראשי הכולל היושבים ישיבת־קבע בתל־מונד.

מזכיר ראשי
לרבנים הראשיים

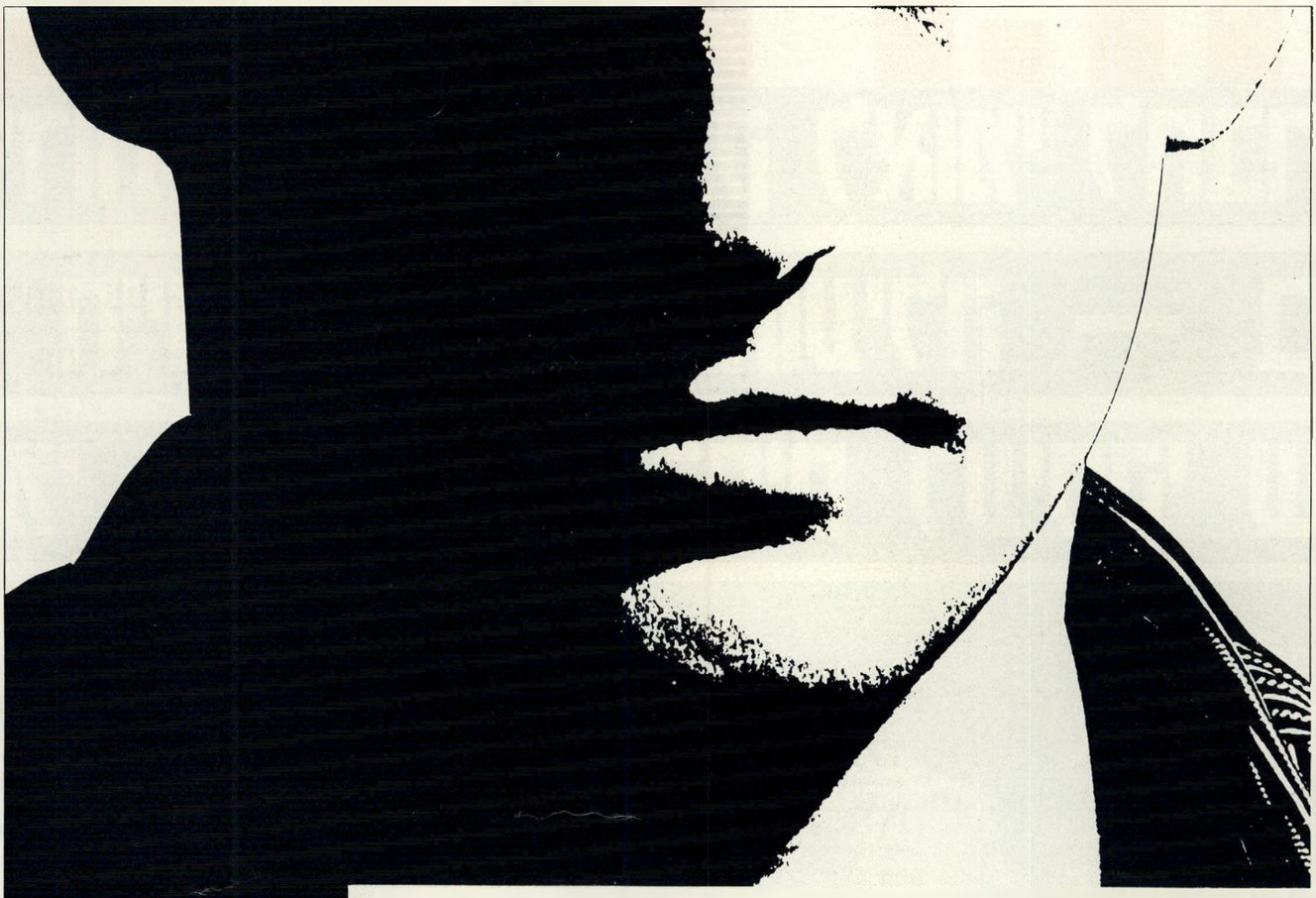

כל אישה שלישית

נהנית מ"ממ" לגילוח.

כל גבר שלישי בוחר בקצף ומשחת גילוח מסדרת "ממ" של בית יצהר כ"קניה המובה ביותר"
כל אישה שלישית נהנית מגבר שבחר נכון.

והגבר שלך?

גם לך מגיע גבר המשתמש ב"ממ".
לבחירתך סידרת מוצרים ריחנית ושופעת רעננות: קצף גילוח, משחת גילוח, אפטר־שייב, דיאודורנט ומבחר אריזות שי מיוחדות.

קצף ומשחת גילוח מסדרת "ממ" של יצהר זכים זו השנה ה־13 ברציפות בתואר "הקניה הטובה ביותר".

בית יצהר

זה נהדר זה יצהר

הקניה הטובה ביותר 1986

ג' אדר א תשמ"ו, 12.2.1986 מיספר 2528 שנה 50 המחיר 1.85 שקל חדש (כולל מע"מ)

העולם הזה

הידידות בין מנהל בנק לאומי לחברתו של חיים שיף לא העילה — בנק לאומי מינה כונס נכסים לעיסקי שיף

חיים שיף עם שושנה

ידידות לחוד, כסף לחוד

מנהל בל"ל ארנסט יפת ושושנה